עסקים

לוח דרושים עמ' 15-20

יום ו', י' בסיוון תשנ"ד, 20.5.94

פלאפון ציבורי

מה מתכונן המזכ"ל הנבחר לעשות עם רכוש ההסתדרות

■ עמוד 12

האם כדאי לחכות עם קניית הדירה והיכן להשקיע את הכסף

■ עמוד 3

קניון לתיירות

בעידן השמים הפתוחים נלחמים הכל בכל. רק המטיילים מרוויחים

■ עמודים 10-11

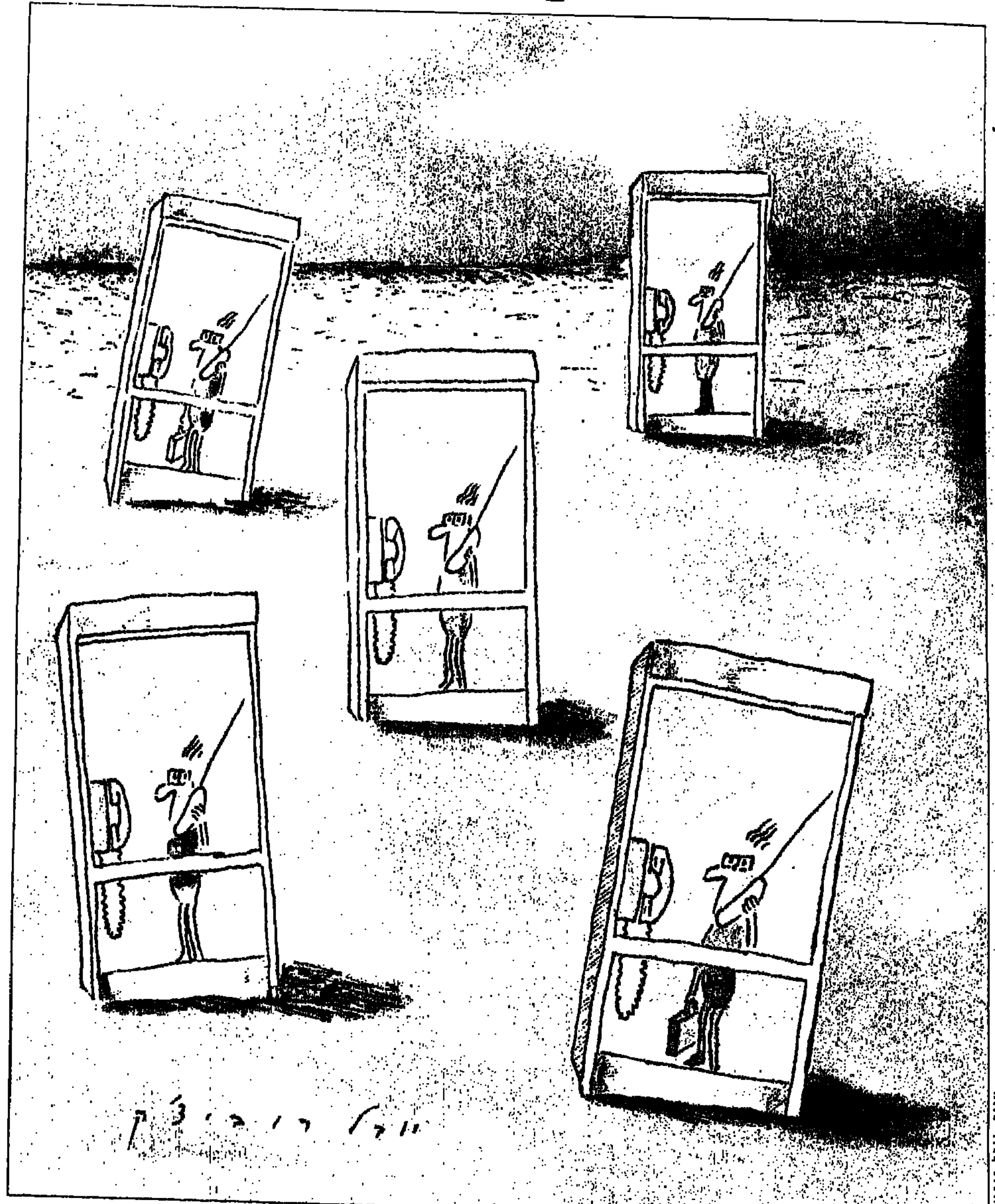

הטלפון הסלולארי יהיה מוצר עממי. מדריך

■ עמודים 4-5

יום ו', י"א באייר תשנ"ד

משרות בתחום המיחשוב והייטק יפורסמו גם בעיתון רשת מחשבים

אפליקום מובילה את תעשיית התוכנה למאה ה-21

SYSTEM ADMINISTRATORS
משרה 40402

לעבודה מגוונת, עצמאית ורבת אתגרים בארץ ובחו"ל

- ■ נסיון בתחום ה- SYSTEM של מערכות UNIX ו- PC.
- ■ נסיון בתקשורת - יתרון.
- ■ נסיון במערכות הטרוגניות - יתרון.

מהנדסי/ות פיתוח תוכנה UNIX
משרה 40421

לפיתוח פרוייקטי תוכנה חדשניים

- ■ נסיון ב- UNIX וב-C.
- ■ נסיון ב- OOD ו- C++ - יתרון.
- ■ נסיון ב- X-WINDOWS/MOTIF - יתרון.
- ■ נסיון ב- TCP/IP - יתרון.

מהנדסי/ות פיתוח תוכנה WINDOWS ו/או WINDOWS/NT
משרה 40451

לפיתוח פרוייקטי תוכנה מתקדמים, בעלי/ות נסיון באחד או יותר מהנושאים הבאים:

- ■ C/C++
- ■ VISUAL C++/BASIC
- ■ OOD
- ■ MS-ACCESS

מהנדסי/ות תוכנה זמן אמת
משרה 40401

לפיתוח מערכות תקשורת זמן אמת מתקדמות

- ■ נסיון של שנתיים לפחות ב- C וב- RMX או VRTX
- ■ נסיון בפיתוח מערכות תקשורת - יתרון

מתכננים/ות /מתכנתים/ות
משרה 40404

- ■ נסיון מעמיק ב- VMS וב- RDB
- ■ נסיון במערכות תקשורת - יתרון

איש/אשת מכירות
משרה 40432

- ■ שיווק וקידום מכירות של מוצרי תוכנה מתקדמים בתחום ה-UNIX.
- ■ נסיון מוכח במכירות בתחום המיחשוב בארץ - הכרחי.
- ■ נסיון במכירת מוצרי תוכנה בתחום ה- UNIX - יתרון.

מועמדים/ות מתאימים/ות מתבקשים/ות לפנות בכתב, בפירוט קורות חיים ונסיון ובציון מס' המשרה ע"ג המעטפה אל: אפליקום מערכות בע"מ, ת.ד. 1804 ר"ג 52117, או בפקס. 03-7515906. סודיות תשמר בקפידה.

---

pilat פילת אגף השמה

לחברה תעשייתית בטכנולוגיה מתקדמת בתחום הפלסטיקה, באיזור אשקלון דרושים/ות

מנהל/ת שיווק ומכירות
(משרה מספר 2200)

- אחראי על מערכת שיווק ומכירות המוצרים בארץ ובחו"ל.
- בעל נסיון מוכח בתחום, בארץ ובחו"ל.
- תואר שני במינהל עסקים והתמחות בשיווק.
- שליטה מלאה באנגלית. שפה נוספת - יתרון.

איש/אשת שיווק ומכירות לחו"ל
(משרה מספר 2300)

- אחראי על ניתוח השוק, הקמת מערכת שיווק וביצוע בפועל של מכירות בחו"ל (אירופה ואמריקה בעיקר).
- תואר שני במינהל עסקים והתמחות בשיווק.
- נסיון של שנה אחת לפחות בשיווק מכירות ויצוא לחו"ל.
- שליטה מלאה באנגלית. שפה נוספת - יתרון.

נא לשלוח קורות חיים ל"פילת" דרך פ"ת 114 ת"א 67012 ולציין על המעטפה את מספר המשרה המבוקשת.

קבוצת ברן - איכות בהנדסה

לעבודה באיזור הדרום

דרושים

- מהנדס/ת הנדסה אזרחית עם התמחות במכון פלדה. תינתן הכשרה לעבודה בתוכ"ם תלת-מימדי.
- מהנדסי מכונות/ פרוייקט (3 משרות) עם נסיון, שליטה באנגלית ורקע בתכנון.

ברן הקמה, ברן ענבר, ברן רבע, ברן שיווק, ברן תעשיות, ברן אקולוגיה, ברן טכנולוגיות, ברן המחשה

נא לפנות בצירוף קורות חיים אל: ברן, ת"ד 3183 באר-שבע 84131

אורבוטק

החברה מפתחת, מייצרת ומייצאת מערכות עתירות ידע לאוטומציה בתעשיה, המבוססת על טכנולוגיות רב-תחומיות משולבות מחשב, בשילוב ראיה ממוחשבת, תוכנה ומוצרים נלווים. חברתנו מטפחת מצויינות וסביבת עבודה יוצרת, המושתתת על עבודת צוות.

לאגף הפיתוח
מנהל/ת פרוייקט
(משרה מס' 185)

לניהול פיתוח תוכנת מוצר המשלב אופטיקה, לייזרים, מערכות הנעה מורכבות, אפליקציה מתוחכמת ועיבוד תמונה חדשני.

דרישות התפקיד:

- תואר אקדמאי במדעי המחשב.
- נסיון של כ-5 שנים בניהול צוות עובדים גדול.
- ראייה מערכתית רחבה במערכות מרובות טכנולוגיות וחבנה בתהליכי פיתוח והנדסת תוכנה.
- יכולת טובה ב- C, MMI ואלגוריתמים.
- ידע ב- OOP/C++ - יתרון.
- תקשורת בינאישית טובה.

למועמד/ת המתאים/ה יובטחו תנאים אטרקטיביים.

למשרד עורכי פטנטים בב"ש

כימאי/ת

שליטה בשפה האנגלית הכרחית

---

pilat פילת אגף השמה

ללקוח שלנו, מוסד רפואי גדול במרכז הארץ אנו מחפשים

מנהל/ת לוגיסטיקה

- מהנדס/ת תעשיה וניהול - חובה.
- נסיון של 5 שנים ומעלה בניהול מערכות לוגיסטיות.
- יכולת ניהול מו"מ עם גורמי חוץ ופנים.
- נסיון מוכח בניהול צוות עובדים ויחסי אנוש מעולים.
- עברית ואנגלית על בוריין.

נא להפנות קורות חיים ל"פילת" דרך פ"ת 114 ת"א 67012, ולציין על המעטפה "משרה 2700".

לחברה ציבורית דרוש/ה

מהנדס/ת אזרחי/ת

דרישות התפקיד:

סיפקס טכנולוגיות פקס

דרוש/ה

מנהל/ת פרויקט פיתוח

בתחומי תקשורת, פקס ומודמים. בעל/ת נסיון בפיתוח מוצרים.

לשלוח קורות חיים לכתובת: סיפקס טכנולוגיות פקס ממוחשב

שיתב תוכנה בע"מ

באזור חיפה

מתכנתים/ות

מתכנתים/ות / מתכננים/ות

באזור תל אביב

מתכנתים/ות

מנהל מכירות

אורגניקס בע"מ

לחברתנו העוסקת בפיתוח ויצור אמצעי אבחנה רפואית מתוחכמים בתחום הביוטכנולוגיה, דרושים/ות:

בעל/ת תואר שני בכימיה או בביוכימיה

לפתוח תהליכים באגף היצור

★ נסיון בתעשיה ★ רקע בביולוגיה

נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים: לאורגניקס בע"מ, ת.ד. 360 יבנה 70650 - סודיות מובטחת

מודעות דרושים נוספות מתפרסמות בחוברת לוח

פרופסורים על כלכלה

אפרים צדקה | אסף רזין | ליאו ליידרמן

חדשות טובות, חדשות רעות

מרוב העיסוקים בנושאים כלכליים יומיומיים כגון מצב הבורסה ורמת הריבית, קיימת נטיה להתעלם מהאתגר הכלכלי העיקרי של המשק לשנים הקרובות: כיצד להבטיח צמיחה תוך שמירה על היציבות. צמיחה כלכלית מואצת, בעיקר אם יש לה יסודות כלכליים בריאים, יש בה הפוטנציאל להעלאת רמת החיים ולקליטה מוצלחת של העולים שהגיעו ועוד יגיעו.

המחקר של תהליכי הצמיחה הכלכלית, קיבל תנופה מחודשת בשנים האחרונות. אחד המחקרים החדשים הבולטים הוא זה של הפרופסורים לארי סאמרס (כיום סגן שר האוצר האמריקאי) ובראדפורד דה־לונג, מאוניברסיטת הרווארד.

למחקר, שני ממצאים עיקריים הישימים למשק הישראלי. ראשית, בהשוואה בינלאומית מוצאים סאמרס ודה־לונג שבמשקים עם רמה גבוהה יחסית של השקעות במכונות וציוד, שיעור הצמיחה הוא יחסית גבוה. ממצא זה, לצד ממצאים אחרים, הביאו את המחברים למסקנה כי להשקעות במכונות וציוד יש תפקיד אסטרטגי בתהליך הצמיחה. בזאת, הם מאששים את התפיסה (המוכרת מאז המהפיכה התעשייתית) שהציוד והמכונות החדשים מגלמים בתוכם את הרעיונות והטכנולוגיה החדשים, ומאפשרים את הפצתם על פני מגזרים שונים במשק.

מנקודת מבט זו, התבוננות בנתוני המשק הישראלי מעוררת סיבות לאופטימיות. בעוד שבשנים 90־1988 ההשקעות במכונות וציוד, הגיעו רק ל־7.5 אחוזים מהתוצר המקומי, מסתמנת מגמת עליה בשנים 93־1991, והשקעות אלה מגיעות כיום לכ־9.5 אחוזים מהתוצר. במונחים אחרים – ההשקעות הריאליות במכונות וציוד, גדלו בשלוש השנים האחרונות בשיעור המרשים של כ־19 אחוז לשנה.

למעשה, חלק מהקטנת רווחיות החברות ברבע הראשון של השנה נובע מהגברת ההשקעות במכונות וציוד של חברות אלה – תופעה אשר יכולה להביא להגדלת הרווחיות בעתיד. המשך מגמות אלה בעתיד יכול להוות מנוף עיקרי להאצת שיעור הצמיחה של המשק.

לקראת הבחירות יגבר הלחץ להגדיל את משקלם של שיקולים אינטרסנטיים בקביעת המדיניות הכלכלית. טובת המשק מחייבת דווקא לחזק את עצמאות בנק ישראל

הממצא השני במחקרם של סאמרס ודה־לונג, שישים לנו, הוא שלסביבה המקרו־כלכלית יש השפעה על תהליך הצמיחה. כאשר יתר התנאים זהים, המדינות שלהן שיעורי צמיחה גבוהים יחסית, הן גם מדינות עם שיעורי אינפלציה נמוכים ורמה גבוהה של עצמאות הבנק המרכזי. במקום ששיקולים פוליטיים מתערבים בקביעת המדיניות המוניטרית, במטרה לעורר פעילות כלכלית בזמן הקצר, שיעורי האינפלציה גבוהים ושיעורי הצמיחה נמוכים. כלומר, אין בממצאים כדי לתמוך בטיעון שמדיניות מוניטרית מרחיבה תורמת לצמיחת המשק בטווח הבינוני והארוך.

מהבחינה הזו, הנתונים האחרונים במשק מעוררים דאגה. האצת האינפלציה, אי־שקט תעשייתי ביחסי העבודה, היעדר פתרון מידי בתחום הדיור ואיסור יבוא של פועלים זרים בכמויות משמעותיות, כל אלה יש בהם כדי לאיים על יציבותה של הסביבה המקרו־כלכלית, ועל תהליך הצמיחה בכלל.

בסך הכל, נותרו שנתיים עד לבחירות לכנסת. סביר להניח שככל שהזמן יעבור, יגבר הלחץ להגדיל את משקלם של שיקולים אינטרסנטיים בקביעת המדיניות הכלכלית. כנגד זה, נראה שטובת המשק ותהליך הצמיחה מחייבים לחזק את התנאים אשר הביאו להתפתחות חיובית בתחום. ההשקעות במכונות וציוד. כמובן, חשוב להעמיק את ההשקעות הציבוריות בשיפור התשתית במשק. אולם, את כל אלה צריכה ללוות סביבת אינפלציה נמוכה ויציבה.

אי־בלימת ההאצה האחרונה באינפלציה, עשויה לפגוע בפוטנציאל הצמיחה הטמון בהתפתחויות הריאליות החיוביות שהוזכרו לעיל.

ליאו ליידרמן

מעריב עסקים
עורך: מאיר בלייך
סגנית עורך: נעמי שדרסון
העורך הכלכלי: גבי קסלר

עסקים בבורסה

לא רק למנהלי החברה

סימני האזהרה של חברות בקשיים מופיעים חודשים רבים לפני שהמשבר פורץ אל כותרות העיתונים ■ המנהלים יודעים, לא כך בעלי המניות ■ רק חיובם של המנהלים לתת מידע נוסף לציבור ירים את המסך ■ התקנות החדשות צועדות בכיוון הנכון

ד"ר יאיר איגבר

בשנים האחרונות היינו עדים למספר רב של מקרים בהם חברות בעלות גב פיננסי נקלעו לפתע לקשיים כלכליים וחלקן אף התמוטטו בקול רעש גדול, מבלי שאיש בהנהלות של אותן חברות טרח להזהיר את המשקיעים התמימים על סכנת המשבר המתקרב ובא, למרות שבנתונים פנימיים של החברות הללו הופיעו זמן רב קודם לכן סימני אזהרה מובהקים שהתריעו על המצב הקשה.

כך קרה בקונצרן כור, שהמשיך להציג רווחים בדו"חות הכספיים שלו, ממש עד לרגע פרוץ המשבר הגדול ב־1988. המשבר, שחשף הפסדים של מאות מיליוני דולרים, הסתיים רק לאחר שהופעלה תוכנית הבראה כואבת, במסגרתה נסגרו עשרות מפעלים, ולאחר ש־16,000 איש הפסידו את מקום עבודתם.

כך קרה בחברת ההשקעות הגדולה דנות, שהוקמה בידי 11 מגדולי אנשי העסקים בארץ. יום אחד התבשרו המשקיעים בבורסה על קריסתה ועל פירוקה מרצון. כך קרה גם בשורה ארוכה של חברות עסקיות אחרות כמו מפעלי השטיחים בקיסריה, של ח"כ אברהם שפירא, מפעל השמנים יצהר, מפעל בגדי העור מקט, מפעל בגדי הילדים טיב טוב, תשלובת מפעלי הפלדה רם של רובי אסא, מפעל עיט וחברות רבות אחרות.

מניתוח הדו"חות הכספיים של החברות הללו אפשר לומר בוודאות כי סימני אזהרה על הקשיים הצפויים הופיעו חודשים רבים לפני שהמשבר פרץ אל כותרות העיתונים. סימני אזהרה אלה באו לידי ביטוי במגמות מסוכנות כמו האטה במכירות, ביטול הזמנות של לקוחות, צבירת מלאים גדולים יחסית, מתן אשראים חריגים ללקוחות, גידול בהוצאות המימון, שימוש במנוף פיננסי מסוכן מדי וכד'.

בניתוח שלאחר מעשה, סימני האזהרה על הקשיים הצפויים בחברה נראים ברורים וחד־משמעיים, ונשאלת השאלה מדוע ההנהלות לא דיווחו על כך לבעלי המניות שלהם, ובעיקר מדוע לא נקטו בצעדי ייעול והבראה? מדוע הבנקים לא הקפיאו את האשראי לחברות אלו מבעוד מועד? מדוע המשקיעים בבורסה לא ברחו מהמניות לפני מחיקתן מהמסחר? ומדוע המנתחים הפיננסיים והכתבים הכלכליים בעתונות לא התריעו בזמן על חומרת המצב?

סימנים ראשונים

התשובה לשאלות קשות אלו נעוצה ככל הנראה בעובדה שכאשר סימני האזהרה הראשונים מופיעים בחברה, קיימת נטיה טבעית של המנהלים להכחיש אותם, בטענה שעדיין אי אפשר לקבוע אם מדובר בהתחלה של מגמה שלילית, או אולי בנתון מקרי שאין לייחס לו משמעות רבה מדי. במקביל, חלק גדול מההנהלות מנסות, לפחות בשלבים הראשונים של המשבר, לייפות את הדו"חות הכספיים, להקדים מכירות, לדחות הוצאות ולהסתיר מבעלי המניות את התמונה האמיתית.

רק בשלב מאוחר יותר, כאשר המשבר כבר נמצא בשיאו, מודות ההנהלות בקיומם של קשיים, אולם לרוב בשלב זה כבר אין כמעט מה לעשות והמפסידים העיקריים הם בעלי המניות שכספם בשחק ולעיתים אף אובד לחלוטין.

תופעה דומה התגלתה בשנים האחרונות גם בעת הנפקתן של חברות חדשות בבורסה. בתשקיפי ההנפקה הציגו החברות דו"חות חשבונאיים ובהם תמונה ורודה של רווחים גבוהים וגידול מרשים במכירות. זמן קצר לאחר מכן התברר לרוכשי המניות המאוכזבים כי המכירות והרווחים שינו כיוון והם נמצאים במגמה של ירידה תלולה ואף בהפסדים.

הדרך היחידה למנוע את חוסר הוודאות ואת ההפסדים הכבדים שנגרמים לבעלי המניות, היא חיובן של החברות לספק למשקיעים מידע נוסף על זה המתפרסם בדו"חות החשבונאיים. מידע כזה צריך לכלול נתונים על אירועים שקרו לאחר התקופה שנסקרה בדו"חות החשבונאיים, על המגמות המסתמנות בשווקים העיקריים שלה, על הסכמים חשובים שחתמה, על מצבה הכספי, ובעיקר על תחזיות ההנהלה לחודשים הקרובים.

דרישות אלו יתקנו את המצב הקיים כיום, שבו בעלי המניות מקבלים את התוצאות השנתיות באיחור של שלושה־ארבעה חודשים, ואת הדו"חות הרבעוניים במתכונת שלפיה המידע הוא מיושן, מקוטע ולא מפורט, כך שהנסתר בו רב על הגלוי.

מצב לא בריא זה טרד ככל הנראה גם את מנוחתם של ראשי הרשות לניירות־ערך, שהחליטו לפני כשלוש שנים להקים ועדה שתבדוק את הנושא ותציע שורה של דיווחים נוספים שהחברות הנסחרות בבורסה יחוייבו לספק לבעלי המניות שלהן. הוועדה, בראשותה של גליה מאור, סיימה את עבודתה בספטמבר 1991 והגישה ליו"ר הרשות לניירות־ערך אריה מינטקביץ' שורה של הצעות שנועדו לשפר את טיב המידע המסופק לבעלי המניות.

בין היתר המליצה הוועדה לחייב את דירקטוריון החברה לצרף לכל דו"ח רבעוני סקירה שתכלול תיאור תמציתי של התאגיד והסביבה העסקית בה הוא פועל, הערכת המצב הכספי, מצב הנזילות, מקורות המימון העיקריים, ואחרון אחרון תחזית לגבי השפעתם של אירועים ומגמות שכבר התרחשו על פעילות החברה בעתיד.

המלצות הוועדה עוררו התנגדות בקרב איגוד החברות הרשומות בבורסה, שלא ששו לספק את המידע הנוסף ולחשוף בפני בעלי המניות מידע פנימי רגיש. התנגדות חריפה במיוחד היתה להמלצת הוועדה לחייב את החברות לתת תחזיות לגבי השפעת אירועים חיצוניים על מצבה הכספי של החברה, על תוצאות פעולתה, או על מצב נזילותה בעתיד. זאת, מחשש להגשת תביעות משפטיות נגד החברות בכל מקרה של תחזית שגויה.

ועדת מאור חזתה מראש את אפשרות הגשתן של תביעות משפטיות נגד עורכי תחזיות שלא יתגשמו, והיא קבעה מראש כי "תאגיד, חברי דירקטוריון, מי שהכין את התחזית, או מי שאישר אותה לא ישאו באחריות לתוצאות שינבעו עקב אי מימושה של התחזית, אלא אם הוכח שלתחזית לא היה בסיס סביר, או אם הוכח שנתנו את התחזית שלהם שלא בתום לב".

רק בימים אלה, כאיחור של כשנתיים וחצי, חתם שר האוצר, אברהם (בייגה) שוחט, על תקנות חדשות לפי חוק ניירות־הערך, לפיהן חברה המבקשת לגייס כסף מהציבור תחוייב לצרף לתשקיף שלה דו"ח של הדירקטוריון ובו סקירה על מצבה העדכני של החברה. דו"חות מקוצרים של הדירקטוריון יצורפו לפי המוצע גם לדו"חות הרבעוניים, וזאת כדי למנוע מצבים בהם לחברה יש מידע הסותר את הכתוב בדו"חות התקופתיים, והיא אינה מגלה אותו לבעלי מניותיה. התקנות החדשות כבר הועברו לאישור ועדת הכספים של הכנסת שתדון בהן בקרוב.

האם התקנות החדשות יביאו למהפך בשיטות הדיווח של מנהלי החברות? האם בעלי המניות יקבלו מעתה דו"חות טובים יותר שיכללו מידע מפורט, סקירות עדכניות והערכות על מצב החברה ועל סיכוייה לעתיד? ברור שתקנות כלבד לא יביאו לשיפור ברמת הדיווחים של החברות, ומנהלים שלא ירצו לשתף את בעלי המניות במידע שברשותם ימצאו אלף ואחת דרכים לעקוף את התקנות.

מה שדרוש באמת הוא שינוי של אווירת הניהול של החברות הציבוריות שמניותיהן נסחרות בבורסה. מנהלי החברות חייבים להבין בראש ובראשונה כי בעלי המניות הם למעשה שותפים שווי זכויות בחברה. שותפים שיש לדווח להם על כל התפתחות כלכלית העשויה להשפיע על השקעותיהם. שותפים שיש להתייעץ איתם לפני שבעלי העניין והמנהלים מחלקים לעצמם אופציות במיליוני שקלים ונוטלים מקופת החברה משכורות עתק ללא כל קשר לריווחיות החברה. וכמובן, שותפים שיש לשתפם בריווחי החברה באמצעות חלוקת דיבידנדים כמקובל בכל הבורסות המתוקנות בעולם.

במידה שהמנהלים ובעלי העניין בחברות הציבוריות הנסחרות בבורסה לא יבינו זאת בהקדם, הם ייאלצו להבין זאת בדרך הקשה בעתיד הלא רחוק, כאשר המשקיעים בבורסה יענישו את החברות הסוררות, ימכרו את מניותיהן ויקשו עליהן לגייס הון נוסף בבורסה.

הכותב נימנה על סגל המרצים במסלול האקדמי של המיכללה למינהל, ומתמחה בניתוח דו"חות כספיים והערכת שווי חברות.

בשבוע הבא
ארנון חסין

היה זה שבוע קצר אך לא היה בו כדי לעצור את התדרדרות של שערי המניות. העליה המפתיעה של מדד המחירים בצרוף הדו"חות הכספיים המאכזבים של הרבעון הראשון, שהיו אמנם צפויים, היו נוסחה בדוקה לירידות.

מחזורי המסחר ממשיכים להיות נמוכים, מתחת ל־200 מיליון ש"ח, והמוכרים הם קרנות הנאמנות, כלומר – הציבור הרחב, וגם מנהלי התיקים. בשוליים נעשות רכישות מצומצמות בידי גופים מוסדיים – קופות הגמל.

לא היה זה שבוע מעורר מבחינה מדינית וגם הבורסה בניו־יורק לא היטיבה עם המניות הישראליות. רמות המחירים – מדד המשתנים מתקרב לקו ה־200, קרוב לשיא השפל של חודש מרס – משקפות רמת קניה לטווח הארוך. אולם שינוי של ממש במגמה יקרה רק עם פריצה בתהליך המדיני או עם התאוששות של ממש בבורסה האמריקנית.

השבוע אישרה הבורסה עשרות תשקיפים חדשים אך נוכח תנאי השוק הקשים ספק אם רובם יצאו אל הפועל.

הכותב הוא מנהל מחלקת ניירות ערך בבנק הבינלאומי הראשון

השרים יושבים, מדד הדיור עולה

אל תמהרו לקנות דירה אם יש לכם אפשרות להמתין כשנה ■ אל תמכרו מיד, כדאי להמתין חודשים אחדים ■ גם הקבלנים מחכים ■ לממשלה אין זמן

עופר פטרסבורג

רק ויכוח קטן נותר בין מנכ"ל משרד ראש הממשלה שמעון שבס הרוצה בניה ציבורית, לבין שר השיכון בנימין בן־אליעזר המעדיף התחייבויות רכישה בפחות מ־100 אחוז ואילו שר האוצר אברהם שוחט מתנגד לכל מעורבות ישירה. ביום שלישי, לאחר המדד המפתיע, התקיים דיון אצל ראש הממשלה ונראה שהכף תיטה לכיוונו של שר השיכון.

לבד מויכוח זה כולם תמימי דעים בכל: יש צורך להציף את אזורי הביקוש בקרקעות ובכך לשבור את השוק. מדברים על הרחבת אזורי הביקוש לתחומי הפריפריה, עם שיפור תשתיות הכבישים ורכבות הפרברים המתוכננות. מקווים שזוג צעיר לא יראה כל פסול במגורים בבית־שמש, באשדוד או בחדרה, דוגמת תקדים פרוייקט ראש־העין.

אבל הם גם יודעים שכל אלה לא יוכלו לתת דיבידנד ללא רפורמה בוועדות השונות. אישורים לעשרות אלפי יחידות דיור תקועים בוועדות התיכנון והבניה המחוזיות והמקומיות, וגם בוועדות הקשורות לבדיקת איכות הסביבה ולרשות העתיקות, "תקיעה" בפני עצמה. כבר שנתיים יושבים על תיקונים בחוק התיכנון והבניה, אבל בינתיים שום כלום, כי מדובר בהליכים משפטיים וסטאטוריים מורכבים.

קביעתם של מנגנוני זירוז לקיצור זמן הבניה, כגון תמריצים לעמידה בלוח זמנים, עובדים תמיד. בעבר דובר על הקלות במיסי השבחה, עכשיו פואד מדבר על הבטחות רכישה, שישמשו "גב כלכלי" לקבלנים.

בעיית כח האדם היא בעיה בפני עצמה, שתוכיח עצמה רק לאורך זמן. 45 אלף פועלים חסרים, לטענת הקבלנים. שר השיכון מדבר על תוספת של 30 אלף עובדי שטחים. הקבלנים לא אוהבים את הרעיון. פועל בניין חייב להתייצב במקום העבודה 25 יום בחודש, משבע בבוקר עד רדת החשיכה, בשנתיים האחרונות זה לא קרה בפועל לפועלים הפלשתינים.

– מתי נוכל לראות את ההשפעה על מחירי הדיור, אם בכלל, ועד כמה?

גם אם תיושם התוכנית כולה, כלומר הצפת קרקעות באזורי ביקוש, הרחבתם של אזורי הביקוש, תמריצים לקבלנים, הקלות במיסוי על חומרי הבניה, זרוז הביורוקרטיה ותמריצים לקבלנים, לא נוכל לראות תוצאות בשטח באופן מיידי.

על הוזלה במחירי הדיור, או צניחה חופשית אף אחד כבר לא מדבר יותר, כולם מתרכזים במילה יציבות. לדברי שלמה גרוסמן, מנכ"ל קבוצת אפריקה־ישראל מדובר בלא יותר מאשליה. הממשלה לא יכולה, לדבריו, לפעול להוזלת מחירים מהיום. "את השינויים, אם הכל יילך כמו שצריך, נוכל לראות אולי בשנה הבאה".

לדברי קבלנים, בחודשים הקרובים המחירים ימשיכו לטפס בהדרגה, ושוב, הציבור המבולבל לא יידע אם להמתין או לקנות דירה חדשה. כך או כך, ההשפעה תורגש מיום הרצת התוכנית רק בתוך 9־10 חודשים, כשיגיעו הקבלנים לשלב השלד ולתחילת שיווק.

לדברי חיים גלנצר, שמאי מקרקעין, במידה והתוכנית תהיה מאד אפקטיבית, תהיה ירידה של אחוזים בודדים, שתורגש בטווח של שנה עד שנה וחצי. "יש להביא לנזילות ענף הנדל"ן", אומר גלנצר. "הדבר ייעשה רק אם הרשויות יורידו מיסים, מה שיאפשר העברה קלה יותר של דירות מיד ליד. בכך יגבירו את נזילות הדירות ותיגבר השפעת השוק החופשי על הדירות".

כיום, מכירת דירה במידה וזו אינה דירת יחיד, מלווה במס שבח. קניית דירה חדשה מלווה במס רכישה, מצב שמייקר משמעותית את עלות הדירה, ואף מסרבל את התהליכים.

– האם צפויות לנו עוד תוכניות, או שסוף סוף התגבשה תוכנית?

שאלה קשה. עד היום היה מי שספר 12 גירסות לאותה תוכנית ממשלתית. השאלה המרכזית היא, איזו תוכנית תאושר על־ידי הממשלה ביום א' ועד כמה היא תהיה אפקטיבית. כיום לא חסרות תוכניות: לשר השיכון יש תוכנית, לשר האוצר יש תוכנית, למנכ"ל משרד ראש הממשלה יש תוכנית, להתאחדות הקבלנים יש תוכנית, ולאחרונה גם הציעו מספר יזמים, דוגמת גרופמן, תוכנית אב משלהם. אם התוכנית האחרונה שתאושר בשבוע הבא לא תוכיח עצמה, סביר להניח שנשמע על תוכניות נוספות.

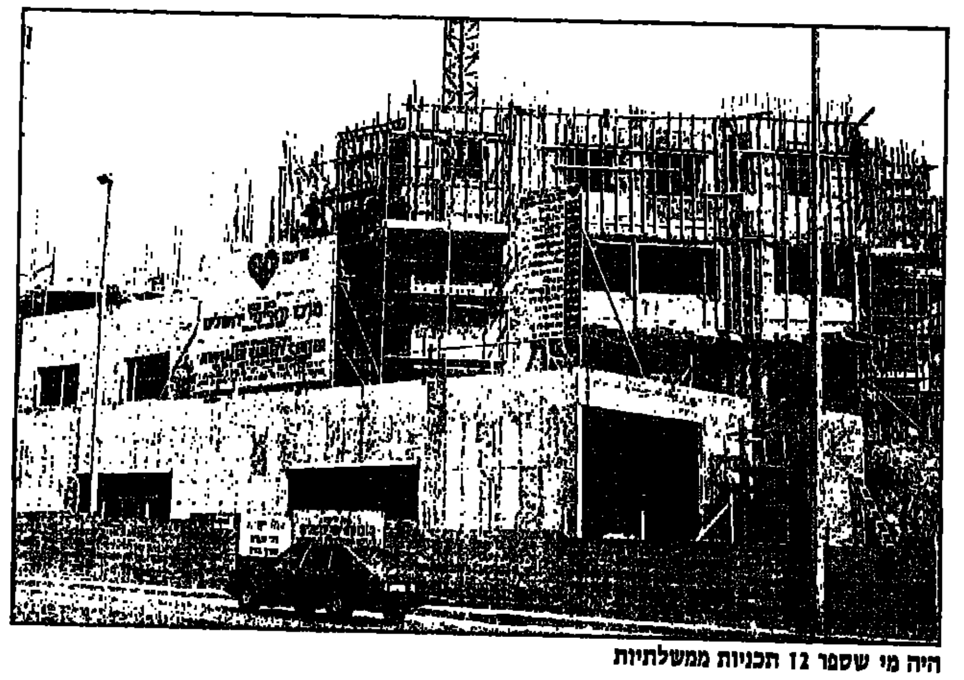

היה מי שספר 12 תכניות ממשלתיות

– האם כדאי להמתין ברכישת דירה חדשה?

תלוי לאיזה טווח. אם אתם זקוקים לדירה בטווח שנה, אז לא מומלץ להמתין. אם אתם זקוקים לדירה לעוד שנה־שנתיים, כדאי להמתין להתפתחויות.

– ומה עם מכירה?

בהחלט כדאי להמתין, ממליץ גלנצר. המצב כעת אינו ודאי והמחירים לא יירדו בקרוב. רק לאחר מספר חודשים יהיה אפשר לבחון האם התוכנית עובדת או לא. בכל אופן, לאף אחד לא מומלץ לבצע פעולות נחפזות, לא במכירה ולא בקניה.

– היכן יבנו דירות חדשות וזולות?

רוב הקרקעות המיועדות להפשרה תקועות בתוכנית משנת 1990, ועד היום עוד לא הצליחו להתחיל שם בבניה. בכל מקרה, בניה מאסיבית וזול לא תהיה במוקדי הביקוש בגוש דן ובשרון. באזורי הפריפריה יש תוכניות להפשרה. במערב ראשון־לציון מתוכננות 10,000 יחידות דיור נוספות. בנתניה נתגלה "מכרה זהב" של קרקע ל־14,000 יחידות דיור נוספות. כנ"ל מסביב לרמלה ולוד, נס־ציונה, אור־יהודה, יהוד ואשדוד. את בית־שמש הוחלט להגדיל פי 3 ולהפכה לעיר מחוז בין תל־אביב לירושלים.

וכמובן הערים החדשות כמו מודיעין שנמצאת בשלבי הקמה, ישובי הכוכבים בצור־נתן, צור־יגאל וסוכו, והיישוב הצפוני החדש שעוד לא אושר – עירון ליד וואדי ערה.

– איך ישפיע המדד על המשכנתאות?

המשכנתאות צמודות למדד, ולכן עלות המימון למשכנתה תעלה. השאלה היא עד כמה הבנקים ירצו לספוג. בכל מקרה, חלק כבר מהמטלה יוטל על כתפי לוקח המשכנתה.

– מה מצב שוק הדירות היום?

הקבלנים מעדיפים להמתין, המצב פועל לטובתם. ההיצע מצטמצם והמחירים עולים. רבים החליטו להקפיא את כוונות המכירה והקניה שלהם. בכל זאת יש עסקות, בעיקר בקרב זוגות צעירים, עולים משפרי דיור, ואף משקיעים זרים.

אם תושבי השטחים יבקשו לשוב אל תוך הקו הירוק אין שום תשתית לקליטתם. מדובר בציבור שיקבל פיצויים, ואת הכספים ישקיע ברכישת דירות באזורי ביקוש. לאור העובדה שדירות אין, סוב מדובר בעליית מחירים צפויה.

השקעות חלופיות למשקיעים בנדל"ן

הטיפול בבלימת האינפלציה צריך לעסוק בכל נושאי עלויות המחירים מצד אחד, ובכל נושאי מרכיבי הביקוש, מצד אחר. טיפול בהיצע הדירות בלבד לא יעזור

דיעה
יצחק מודעי

עם הפרסום הלא מפתיע של מדד המחירים לצרכן לאפריל 1994, שוב יצאו לקרב הלוחמים בטחנות־הרוח. המדד עלה לא רק עקב האמרת מחירי הדירות, שכן גם בלעדיה שיעורו היה 1.5%. המדד עלה כי יותר קל לקבוע תחזית אופטימית של 8% אינפלציה לשנת 1994 (המדד המחושב, לפי השליש הראשון של השנה, הוא כ־14%) מאשר לממש אותה. המימוש איננו אפשרי עם גרעון של 3% (מהתל"ג) בתקציב המדינה, עם הזרמה נדיבה של בנק ישראל, עם בורסה של קזינו, עם תוספות שכר חריגות במגזר הציבורי, עם העלאת מחירים סיטונאית ובו־זמנית, עם משק מחומם שחלק מהאנרגיה הכלכלית שלו מקורה במענקים ובהלוואות, עם ערבויות של ממשלת ארה"ב.

במשק מחומם סכנת גידול של האינפלציה היא גדולה יותר. אינפלציה גואה כאשר משתבש האיזון בין ההיצעים לביקושים. האיזון הזה משתבש כאשר כוח הקניה גדול יותר מאשר כושר האספקה, ובמיוחד כאשר האספקה מוגבלת מטבעה. בלימת אינפלציה היא תהליך שיעילותו הולכת ופוחתת ו"מחירו" הולך וגדל עם גידולה של האינפלציה. המלחמה באינפלציה צריכה להיות מתואמת ולהיתמך הן בצד ההיצע, והן בצד הביקוש. נסיוננו (המוצלח) בישראל מלמד כי מלחמה באינפלציה המוגבלת לאמצעים חלקיים בלבד לא תצלח. הטיפול בבלימת האינפלציה צריך לעסוק בכל נושאי עלויות המחירים מצד אחד, ובכל נושאי מרכיבי הביקוש, מצד אחר. המוביל האינפלציוני היום הוא מחירי הדירות, והממשלה ודאי תחליט על הגדלת זמינות הקרקע לבניה באזורי הביקוש הגדולים, בהסדרים להוצאה מהירה של רשיונות בניה, בתמריצים לזרוז הבניה והוזלת חמרי־הבניה, בהבאת עובדים זרים, בהקטנת מיסי הרכישה, בהורדת הריבית של משכנתאות ואולי, חלילה, גם בבניה ממשלתית, וכיוצא באלו הקלות שונות מצד העלויות. כל אלה לא יעזרו במאומה בטווח הקצר וגם בטווח הארוך. הם יבלעו אם הביקושים ימשיכו לגאות.

כמות הכסף המצויה בשוק מאפשרת לאזרח לשאוף לרכישת דירה חדשה יותר, גדולה יותר ומה שיותר קרוב ללב המטרופולין של תל־אביב. מאותה סיבה עצמה הפכו הדירות ליעד של משקיעים למטרות רווח, המשכירים במחירים יחסיים למחירי הקניה ובכך רותמים גם את המחירים כלפי מעלה.

את הראשונים וגם את האחרונים ניתן "להרגיע" אם יוצעו להם השקעות חליפיות מניבות מלוות בתקווה להוזלה של מחירי הדירות בעתיד. לשם כך דרושה חשיבה מסוג אחר לגמרי שאינה מתמקדת רק בנושא מחירי הדירות אבל משחררת מהם בעקיפין את הלחץ. ועד אז חייבים לנקוט באמצעים מלאכותיים, כגון מיסוי כבד על דירות מגורים ריקות ש"יצדיק" כלכלית את השכרתן, מיסוי על דירות כעבור שנה־שנתיים מיום התחלת בנייתן גם אם בנייתן לא נסתיימה, הגבלת זמן האשראי לבניה שנותנים הבנקים, שינוי יעוד ואחוזי בניה עד לקצה הגבול, עם הקלות במס שבח והשבחה בתנאי של השלמה מהירה של הבניה.

לממתינים לירידה במחירים

מבחר הצעות להשקעת הכספים שיועדתם לרכישת דירה

הממשלה תעשה בוודאי מאמץ להוריד את מחירי הדירות, כי גם בסביבתו של רבין יודעים, שכשלון בחזית הדיור משמעו כשלון בבחירות. יש ודאי כאלה שיאמינו שהממשלה תצליח במשימתה ומחירי הדיור ירדו בתוך חודשים אחדים. רוכשים פוטנציאליים אלה מבקשים להשאיר את כספם באפיקים חליפיים ואפשר להציע להם מספר אפשרויות. נצא מנקודת הנחה שמדובר בסגירת הכסף לתקופה של שנה.

למי שמעוניין ברכישת דירה יד שניה (שמחירה נקוב בדולרים), רצוי לסגור את הכסף בפקדון דולרי לשנה. הבנקים משלמים על פקדון זה ריבית של 2.5% (ברוטו). בסוף התקופה ישמור הכסף על ערכו הדולרי.

למי שמעוניין ברכישת דירה חדשה (יד ראשונה), מומלץ להשקיע בפקדון צמוד מדד לשנה. לאלה עם אורך נשימה רב יותר, מומלץ לסגור את הכסף לשנתיים, ולהינות מריבית צמודה של 3% לשנה. אם מחירי הדיור ירדו ריאלית, הרווח יהיה כפול – הן מירידת ערכה של הדירה, והן מהעליה הריאלית בערך ההשקעה.

למי שאינו לחוץ כלל וכלל, ויכול לסגור כספו למשך שנתיים־שלוש ובינתיים להסתדר גם בשכירות, רצוי לסגור את הכסף באחת מתכניות החסכון הדולריות. הריבית על תכניות לשלוש שנים מסתכמת ב־4.5־4 אחוזים לשנה, פטור ממס.

בנק טפחות מפעיל תכנית חסכון מעניינת להשקעה בדירה. בנוסף לריבית של 2.75% שהוא משלם, מבטיח הבנק לחוסכים משכנתה בתנאים מועדפים.

יהודה שרוני

פלאפון נגד טוקמן

טוקמן הוא השם שבחרה חברת סלקום לטלפון הסלולארי שלה ■ הזוכה במכרז מביאה מהפכה – טלפון לכל אוזן ■ כל מה שרצית לשמוע אלחוטית

דוד גורדון

המשימה נשמעת כמעט בלתי אפשרית. תוך 15 חודש אמורה חברה שבקושי קיימת בישראל, להרים מערכת שלקח למוטורולה כמעט עשר שנים להקי־מה. תהיה זו מערכת טלפון אלחוטי טובה יותר, אמינה יותר, בעלת קיבולת גדולה יותר, וזולה יו־תר. טוו־גוד־טו־בי־טרו – יותר מדי טוב מכדי להא־מין – אומרים המתחרים, הטוענים שייקח לחברת סלקום יותר מ־13 שנים על מנת להחזיר את ההשק־עה של 300 מיליון דולר. דבר אחד בטוח: האורח הישראלי ישמח לראות במותו של הפלאפון כסמל סטטוס, ובהתגשמות הסיסמה של "טלפון אלחוטי לכל פועל", כדברי השרה שולמית אלוני. להלן, כל מה שרצית לדעת על המערכת שאמורה לשנות את הדרך בה אנו מדברים.

□ מי זאת בכלל בל־סאות'?

בל־סאות' היא השותפה הבכירה בקבוצת סלקום הכוללת גם את דיסקונט השקעות, האחים ספרא ויתכן שגם את התעשיה האווירית. מדובר באחת

> 75 אחוז מאתרי המערכת כבר סומנו מראש ע"י סלקום, ונבדקו ע"י הצבה ארעית של ציוד שידור באמצעות מנוף. תושבי הערים צפויים לראות בקרוב תחנות שידור, מוצבות על גגות רבים

משבע חברות ה"בייבי בל", המפעילות את התקשו־רת המקומית בארה"ב. לשלוחות בל־סאות' השונות היו אשתקד לא פחות מ־2.7 מיליון מנויי פלאפון בארה"ב, ומחזור המכירות בשנת 1992 עמד על 15.2 מיליארד דולר. לחברה יש רקורד מרשים בז־כיות במכרזים וניסיון רב בהפעלת מערכות טלפון אלחוטי בעולם: היא מעורבת בקבוצות שזכו במכר־זים בצרפת, גרמניה, דנמרק, אוסטרליה, ניו־זילנד, אורוגוואי, צ'ילה, ארגנטינה, מכסיקו ועכשיו גם ישראל. אנשי בל־סאות' הם שינהלו בפועל את הקי־מת המערכת הסלולארית בישראל.

□ מתי אפשר יהיה להיות מנוי של סלקום?

לפי המתוכנן, מערכת סלקום תוצע בעוד חצי שנה למנויים הפועלים בתל־אביב וסביבתה, כולל רמת־גן, גבעתיים, ראשון־לציון ורחובות. 75 אחוז מאתרי המערכת כבר סומנו מראש על־ידי החברה, ואף נבדקו על־ידי הצבה ארעית של ציוד שידור באמצעות מנוף. תושבי הערים צפויים לראות תח־נות שידור – חדרי ציוד ואנטנות – מוצבים על גגות רבים ברחבי הערים, בדיוק כפי שעשתה מו־טורולה בחודשים האחרונים.

תוך שלושה חודשים נוספים, אמורה המערכת להתפרס בירושלים ובחיפה. תוך 15 חודשים אמו־רים יותר מ־90 אחוז מאוכלוסיית המדינה להיות מכוסים. כמובן, זהו לוח הזמנים המתוכנן, וקיימים אין ספור סוגים של תקלות שיכולות ליצור איחו־רים – החל מטעויות אנוש, דרך עיכובים באספקה, עבור בביורוקרטיה ישראלית וכלה באיתני הטבע.

□ איך הופכים למנויי סלקום?

כבר כיום ברור שסלקום תקים ערוצי שיווק חד־שים, שאמורים להיות עממיים למדי. מכשירים שו־נים – תוצרת נוקיה, אריקסון ויתכן אפילו של מוטורולה – יימכרו בחנויות מורשות, והלקוח יצא שמח וטוב לב עם מכשיר טלפון אלחוטי ועם מס־פר טלפון. המנוי החדש ישלם בעיקר את עלות המכשיר – בין 1,000 ל־1,500 ש"ח לפי ההערכה. בשנתיים הראשונות לא יהיו דמי מנוי למערכת, והחל מהשנה השלישית יהיה מדובר על 14 ש"ח לחודש. למנוי יוצע גם לבטח את הציוד, אבל הבי־טוח לא יהיה כפוי, כמו במקרה של הפלאפון כיום.

□ האם יהיה אפשר לעבור ממערכת הפלאפון לסלקום?

במערכת הפלאפון הקיימת פועלים מכשירים שונים של מוטורולה, ועוד כמה אלפים של מכשי־רים מתוצרת נוקיה. פלאפונים אלה פועלים בטכנו־לוגיה מיושנת הקרויה AMPS, וגם בטכנולוגיה מתקדמת יותר הקרויה NAMPS. גם המערכת של סלקום תעבוד בשלב ראשון בשני מצבים, האנלוגי המיושן AMPS, וכן בטכנולוגיה דיגיטלית המכונה TDMA. סלקום מקדמת בברכה את מנויי הפלאפון, כל שיצטרכו לעשות זה לקחת את המכשיר למשרדי סלקום, ובהשתלה של שבב במכשיר הוא יוכשר לעבודה במערכת החדשה.

האורח הישראלי, כדברי השרה אלוני, ישמח לראות במותו של הפלאפון כסטטוס, ובהתגשמות הסיסמה "אלחוטי לכל פועל" צילום: ויז'ואל

מכשירי הפלאפון הקיימים יוכלו להתחבר למערכת ולעבוד רק בטכנולוגיה האנלוגית המיושנת של AMPS. כלומר, מנויי מוטורולה הוותיקים לא יצטרכו לקנות מכשיר נוסף לאחר שכבר השקיעו במכשיר אחר, אולם הם גם לא יוכלו ליהנות מהאיכות המשופרת המובטחת במסגרת הטכנולוגיה הדיגיטלית. אגב, מכשירי הטלפון האלחוטי שסלקום תמכור יעבדו אך ורק בטכנולוגיה הדיגיטלית המתקדמת, ובניגוד למצב הקיים בחו"ל, לא יהיה תעריף שונה למשתמשי אנלוגי ולמשתמשי דיגיטלי.

□ איך מתקשרים למנוי סלקום?

מנויי סלקום יזכו לקידומת שונה. מספרי הטל־פון של המפעיל הראשון ישארו בעלי קידומת 050, ואילו של המפעיל החדש 052. בסלקום מקווים שיוכלו לאפשר למנויים שיעברו ממערכת למער־כת להישאר עם המספר הקודם, והם פשוט יצטרכו לשנות קידומת.

> שיחה פנימית בטוקמן בשנה הראשונה תעלה 9 אגורות לדקה, כי בסלקום לא משתמשים בקווי בזק, ולכן לא משלמים לבזק, בניגוד למנוי פלאפון שמשלם הן למוטורולה והן לבזק

על מנת להשוות את עלות השימוש במערכת לזו הקיימת, הרכיב משרד התקשורת את נוסחת "סל צריכה": עבור שליש דמי החיבור, דמי מנוי לשנה, ועלות של 2,500 דקות זמן אוויר בשעת השיא – ישלם המנוי בסלקום 534 ש"ח בלבד. חבי־לה זו עולה כיום במערכת הפלאפון של מוטורולה ובזק, לא פחות מ־2,800 ש"ח.

□ מדברים על הוזלה ניכרת במחירים. כמה זה יעלה לנו?

מבנה התעריפים של שירות הפלאפון מסובך עד כדי חולניות. להלן מובאים עיקרי השיטה, על מנת שיהיה אפשר להשוותה למחירי המפעיל החדש. בעיקרון, כיום, כל מנוי נדרש לשלם משהו למוטו־רולה, ומשהו לבזק. התשלום למוטורולה, המכונה "זמן אוויר", הוא פשוט יחסית, ולאחר משא ומתן התייצב על התעריף הבא: בלילות, בחגים ובשבתות – 40 אגורות לדקה, כולל מע"מ. בשאר הזמנים: 78 אגורות לדקה, כולל מע"מ.

התשלום לבזק הוא לפי פעימות מונה, כשמחיר פעימה הוא 25 אגורות כולל מע"מ. המילכוד: כמות השניות שניתן לשוחח בפעימת מונה משתנה בהתאם לשעות היממה.

בשיחה מפלאפון לטלפון רגיל, משלמים זמן אוויר לפי התחשיב הנ"ל, ולכך יש להוסיף תשלום לבזק לפי השעה ביממה:
בין 7 ל־8: 25 אג' כל 432 שניות, או חלק מהן.
בין 8 ל־13: 25 אג' כל 72 שניות, או חלק מהן.
בין 13 ל־20: 25 אג' כל 144 שניות או חלקן.
בין 20 ל־22: 25 אג' כל 432 שניות או חלקן.
בין 22 ל־8: 25 אג' כל 900 שניות או חלק מהן.

(התעריף המוזל ביותר חל גם על שבתות וחגים, מ־13 בערב החג ועד ל־7 בבוקר ביום שלמחרת).

שיחה ממכשיר פלאפון למכשיר פלאפון. קשה להאמין, אך גם כאן צריך להוסיף ל"זמן האוויר" תשלום לבזק, למרות שהשיחה אינה עוברת כלל דרך קווי בזק. להלן התשלומים לבזק:
בין 7 ל־8: 25 אג' כל 450 שניות, או חלק מהן.
בין 8 ל־13: 25 אג' כל 150 שניות, או חלק מהן.
בין 13 ל־20: 25 אג' כל 300 שניות או חלקן.
בין 20 ל־22: 25 אג' כל 450 שניות או חלקן.
בין 22 ל־8: 25 אג' כל 1800 שניות או חלקן.

המחירים מטלפון רגיל לפלאפון. בסוף החודש שעבר אישרו משרד התקשורת וועדת הכספים של הכנסת הטלת תשלום מלא על מנוי טלפון רגיל היוזם שיחה למנוי הפלאפון, עבור השיחה. כאן מש־לם מנוי בזק אך ורק לבזק, ולפי התעריף הבא:
בין 8 ל־20: 25 אג' כל 13 שניות, או חלק מהן.
בין 20 ל־8: 25 אג' כל 35 שניות, או חלק מהן.
כדאי לשים לב לנתונים אלה, הקובעים כי בש־עות היום חיוג ל־050 יניב מחיר של כ־1.25 ש"ח לדקה, מחיר יקר משיחה לחו"ל.

□ מהי בשורת מחירי סלקום?

נוכח מחירים אלה, בולטים מחירי סלקום. עיקר השינוי יהיה במחירי זמן האוויר: בשנה הראשונה 9 אגורות כולל מע"מ לדקה, לא חשוב באיזו שעה ביממה מדובר. בשנה השניה יועלה התעריף ויעמוד על 16 אגורות לדקה, ואילו מהשנה השלישית תע־לה דקת אוויר 44 אגורות לדקה. בהמשך צפוי פי־צול היממה לשעות שיא ושעות שפל.

בשיחה ממכשיר אלחוטי לטלפון רגיל. משל־מים זמן אוויר לפי התחשיב הנ"ל, כלומר 9 אגורות לדקה בשנה הראשונה, ולכך יש להוסיף תשלום לבזק בדיוק כפי שמשלמים מנויי הפלאפון.

שיחה ממכשיר אלחוטי למכשיר אלחוטי. כאן יש חידוש מסעיר: לא משתמשים בקווי בזק, לא משלמים לבזק. בעוד שמנוי פלאפון המתקשר למ־נוי אחר משלם למוטורולה עבור "זמן האוויר" וכן מס לבזק, הרי מנוי סלקום המתקשר למנוי אחר של החברה ישלם רק לסלקום. כלומר, מחיר שיחה פני־מית בשנה הראשונה הוא 9 אגורות לדקה. נקודה.

לפי טענה שטרם אושרה, עם התחלת הפעילות של חברת סלקום, גם מנויי פלאפון של מוטורולה יפסיקו לשלם לבזק.

המחירים מטלפון רגיל לטלפון אלחוטי של סל־קום. בבזק טרם ערכו את החישובים המסובכים הד־רושים על מנת לחשב תעריף חדש בהתאם למחירי סלקום.
בין 8 ל־20: 25 אג' עבור פעימת מונה, שתהיה ארוכה במידה ניכרת מ־13 שניות.
בין 20 ל־8: 25 אג' עבור פעימת מונה, שתהיה ארוכה במידה ניכרת מ־35 שניות.

□ נוכח הפער במחירים, האם לא יוזלו גם מחירי הפלאפון?

להערכת יצחק קאול, מנכ"ל בזק, השותפה כ־50 אחוז בחברת הפלאפון, מחירי הפלאפון יקוצצו תוך שלוש שנים לכחצי משיעורם הנוכחי וישתוו לבסוף למחירי סלקום. חנן אכסף, מנכ"ל מוטורולה, השו־לט על 50 האחוז האחרים, מתנגד: "אני לא מתכוון להיכנס לתחרות מחירים".

□ האם סלקום והפלאפון יוכלו להחליף את בזק?

בארצות מתפתחות מדובר בעובדות החיים. מנכ"ל משרד התקשורת הצהיר שזה עשוי לקרות גם לנו: מכשיר הטלפון האלחוטי יחליף את מכשיר הטלפון הקווי הרגיל. משמעות הדבר, תחרות במו־נופול של בזק בתחום התקשורת המקומית בישראל.

האם הטלפון האלחוטי הזול של סלקום יוכל בא־מת להוות אלטרנטיבה לתקשורת המקומית? לא בטווח הקרוב, קובע קאול. "מחירי הטלפונים הם כל כך זולים, ועוד יירדו", הוא מסביר. אבל לטווח ארוך גם הוא מסכים שהמגמה היא שהתקשורת האלחוטית תירש את הקווית.

מוטורולה מציעה כיום תאי דואר קוליים, שירות "עקוב אחרי" ומכריזה שבקרוב תציע שירותים חד־שים בפלאפון שיהפכו אותו גם למעין מכשיר זימון משוכלל. האם צפויים שירותים כאלה גם אצל סל־קום? סלקום תציע, ללא ספק, שירותים אלה ואח־רים, וסביר להניח שיהיו מתקדמים יותר לאור הי־כולת הגבוהה יותר של מערכת דיגיטלית. כמובן, יקח זמן עד שאנשי השיווק של החברה החדשה יפתחו את סל השירותים המתאים, כך שאין לצפות לגדולות ולנצורות בחודשים הראשונים להפעלת המערכת.

□ האם כולם יעברו לסלקום?

כיום יש כ־100 אלף מנויים, וכולם בידי בזק ומוטורולה. צופים שלאור מחירי השירות הנמוכים ולאור האיכות הירודה של המערכת הקיימת, וכן לאור עלות המעבר הנמוכה, תהיה נהירה המונית של מנויים למערכת החדשה. "אנחנו מצפים למאות אלפי מנויים", אומר דב תרמור מדיסקונט השק־עות. חנן אכסף ממוטורולה מייחל לרגע בו המער־כת החדשה תגיע לרוויה מבחינת השימוש בתדרים, ואז ייווכחו כולם, לדבריו, שהבעיה בפלאפון היתה מאז ומתמיד מיעוט בתדרים, שהוקצו במשורה על־ידי משרד התקשורת.

בימים אלה עמלים במוטורולה על בניית תחנות נוספות, הצצות על כל גג, שישפרו ללא ספק את איכות המערכת באזורים צפופי הפעילות. אם מו־טורולה ובזק ישכילו לעדכן את המחירים ולספק שירות טוב יותר, אין סיבה שהחברה המשותפת לא תישאר ככוח דומיננטי בשוק התקשורת.

□ האם למערכת החדשה תהיה איכות טובה יותר?

שאלת השאלות. הטכנולוגיה הדיגיטלית של TOMA מבטיחה אמינות גבוהה יותר, הגנה טובה יותר מפני ציתות, וניצול טוב יותר של משאבי התדרים המוגבלים. טכנולוגית ה־TOMA אמורה להתמודד עם הגידול המהיר במנויים בצורה טובה יותר מה־AMPS של הפלאפון, והטכנולוגיה הבאה שתותקן במערכת, החל מהשנה השלישית תתמודד עוד יותר טוב.

אולם, בשורה התחתונה, מספר התחנות ופיזורן הנכון ברחבי הארץ יקבע בהרבה את אמינות השירות. עם ישראל הוא עם ספקן, שבע מרורים, והוא יאמין כשיווכח בפלא כמו אוזניו. אנשי סלקום יודעים היטב, שתושבי ישראל רוצים מחירים נמוכים, אולם יותר מכל הם דורשים שבן שיחם יישמע היטב ושהשיחות לא ייקטעו כשער הגיא, בכביש החוף ליד נתניה, או סתם מתחת לגשר.

יום אחד ראשי בזק ומוטורולה עשויים להגיע לע־מק השווה ולהקים את חברת הפלאפון המשותפת, בעלת יותר מ־100 אלף מנויים. בסלקום יודעים שעם השקעה בסדר גודל של 300 מיליון דולר, אוי למפעילה הסלולארית השניה, אם לא תספק סחורה טובה יותר מקודמתה.

מחליפים מכונית

יוחאי שנער

בין 30 ל־40 אלף ש"ח

השפל בשוק הרכב החדש משפיע גם על שוק המשומשות. עם הירידה בביקוש יורדים גם מחירי המשומשות, ומשפרים את מצבם של אלו המחפשים רכב משומש בן שנתיים־שלוש. בתחום שבין 30 ל־40 אלף ש"ח אפשר למצוא עשרות דגמים. להלן קובצו חלק מהמכוניות, בדגש על כאלו שגם אפשר למצוא בשוק. כך למשל לא נכללה האופל קורסה 91', כיוון שה־סיכוי למצוא אחת כזו נמוך מאוד. המחירים נלקחו ממחירון שמאי הרכב אפרים מודר.

	נפח	הילוכים	ייצור	מחיר (באלפי ש"ח)	
קטנות					
לנציה 10 Y	1.0	5 הילי	93'	32.0	תחליף מקורי לאונו. ירידת ערך גבוהה
דיהטסו שריד	1.3	אוטי	91'	40.5	אמינה, זריזה, מרווחת שומרת ערך
סובארו ג'סטי	1.0	אוטי	92'	37.0	גיר משונה, קטנה אך אמינה
סוזוקי סוויפט	1.0	אוטי	92'	34.5	עדיפה מבין היפניות. יש גם 1300
סיאט איביזה	1.5	5 הילי	93'	36.0	מרווחת, זולה ובעלת תדמית שלילית
פיאט אונו	1.1	5 הילי	94'	38.5	תצורה מעולה לכסף, גיר חדש
פז'ו 205	1.8	5 הילי	92'	39.5	רכב מהנה ומרווח, שומר על ערכו
רנו קליאו	1.4	5 הילי	92'	39.0	מודרנית, נוחה, אמינה
משפחתיות					
אופל קאדט	1.6	אוטי	90'	36.5	מרווחת, זריזה, לא זולה באחזקה
אלפא 33	1.5	5 הילי	91'	39.0	לאוהבי אלפא בלבד. מיושנת מאוד
דיהטסו אפלאוז	1.6	5 הילי	91'	40.0	גרסת L ללא הגה כח. כדאית ואמינה
לנציה דלתה	1.6	5 הילי	89'	39.0	ספורטיבית אך בעייתית באחזקת
סיטרואן ZX	1.4	5 הילי	92'	35.5	מודרנית, יעילה, ירידת-ערך גבוהה
פולקסוואגן גולף	1.6	5 הילי	90'	40.0	בלאי נמוך, אמינות, שמירת ערך
פורד אסקורט	1.6	5 הילי	91'	36.5	למרות המכירות הנמוכות, רכב איכותי
פיאט טיפו	1.6	5 הילי	91'	38.0	תדמית גרועה, רכב מצוין
פז'ו 309	1.6	5 הילי	92'	39.0	205 מוארכת עם מנוע חזק
רנו 19	1.4	5 הילי	92'	39.0	משפחתית מוצלחת וזולה
סאלון ארבע דלתות					
אודי 80	1.6	אוטי	89'	41.5	אמינה ופופולארית, אך חלשה
אודי 100	1.8	אוטי	87'	37.0	קשה למצוא. הרבה מרחב
ב מ.וו 316	1.6	אוטי	88'	38.0	מנוע מיושן ואמין להפליא, צפופה
ב מ וו 518i	1.8	אוטי	87'	41.0	גרסה חלשה לישראל. אפשר לוותר
גיאו פריזם	1.76	אוטי	91'	38.0	טויוטה קורולה אמריקאית. מיותר
וולוו 240	2.0	אוטי	86'	41.0	עגלה שבדית. בלאי אפסי ותחושת בטחון
מיצובישי לנסר	1.5	אוטי	90'	40.5	8 שסתומים, ויש סטיישן, שוק מצוין
מיצובישי גאלאנט	1.6	אוטי	89'	37.5	פשוטה מאוד. זולה באחזקה
סובארו לאונה	1.6	5 הילי	91'	40.0	שמירת ערך טובה. פשוטה באחזקה
סובארו לגאסי	1.6	5 הילי	90'	39.0	מודרנית אך ספארטנית
פז'ו 405	1.6	5 הילי	90'	40.0	לאוהבים לנהוג. אמינות ניתנת לשיפור
פז'ו 505	1.8	אוטי	88'	42.0	סמל הסטטוס של שנות ה־80. אחזקה זולה

מחליפים דירה
עופר פטרסבורג

פתח־תקווה מחכה לשבים מיו"ש

ציפיה לכ־15 אלף תושבים מיו"ש. היצע דירות מביא לעליות מחירים מתונות. יש גם תוכניות בניה לתעשיה

פתח־תקוה, לא להאמין, היא כבר בת 116 שנים. לפי תוכניות מאושרות בעירייה יוקמו בשנים הקרובות מספר שכונות חדשות: בעמישב שבמזרח פ"ת 3,000 יחידות דיור, בצפון העיר, ליד איצטדיון הכדורגל – 1,500 יחידות דיור, וצפונית ממנה עוד 2,000 יחידות. בעין־גנים כבר נבנה אזור חדש, עם 700 יחידות דיור, בנווה־עוז מתוכננת בניה של 400 קוטג'ים.

תכנית המיתאר של פ"ת זכתה לשם המבטיח פתח־תקוה 2000, עם פוטנציאל של 30 אלף יחידות דיור. מדובר ב־40 אלף דונם קרקעות, מחציתן עדיין מוגדרות כאדמות חקלאיות שיופשרו בעתיד לבניה.

פ"ת. כ־120 אלף דולר ל־3 חדרים
תצלום: סמי פרג'

כדי לענות על מצוקת שטחי התעשיה, הגישה העירייה תכנית בניין חדשה, שאמורה להגדיל משמעותית את אחוזי הבניה בעיר – תוספת של 150 אחוזי בניה לבעלי נכסים באזורי תעשיה. כלומר, תוספת קומה לבניינים, ואפשרות לבנות מרתפי חניה. הפשרת אדמות החקלאיות טומנת פוטנציאל של 1.7 מיליון מ"ר לתעשיה.

חיים בלנצר, שמאי מקרקעין, מציין כי ל־170 אלף תושבי פ"ת צפויים בעתיד להצטרף כ־15 אלף תושבי יו"ש. העיר מושכת אוכלוסיה דתית וציבורים ברמה איכותית, בזכות הבנייה היוקרתית.

אבי ציטרנבוים, מנכ"ל רשת איגוד הנדל"ן טוען כי בפ"ת קיים היצע גדול של דירות יד־שניה, ולכן העליה במחירים מתונה בהשוואה לת"א ולערי פריפריה אחרות.

על פי נתוני רשת איגוד הנדל"ן, יתווספו לעיר בתוך שלוש השנים הבאות, כמה פרוייקטים מעניינים כמו שיא החזקות, חברת גן, ארגד ועוד.

מסקר מיוחד של רשת איגוד הנדל"ן עבור מעריב עולה, כי בשכונות השונות קיים פער מחירים, אך בממוצע המחירים לדירות יד שניה הם כדלהלן:
דירות של 2 חדרים: 95־75 אלף דולר;
3 חדרים: 130־120 אלף דולר;
4 חדרים: 165־145 אלף דולר;
5 חדרים: 200־185 דולר.

בפרוייקטים היוקרתיים נמכרת דירת 3 חדרים ב־150 אלף דולר, 4 חדרים כ־195 אלף דולר ו־5 חדרים ב־215 אלף דולר.

בתים צמודי קרקע, קוטג'ים ופנטהאוזים מפוארים וממוקמים טוב נמכרים בממוצע בין 260 ל־320 אלף דולר, והם עדיין אטרקטיביים בהשוואה למקומות כמו רמת־השרון או רעננה, שלא לדבר על גבעתיים.

מה עושים עם הכסף
יהודה שרוני

בורסה
סוף עונת החגים

חג השבועות חתם תקופה של חגים וסופי שבוע ארוכים, שהעיקו במידה מסויימת על הפעילות בשוק ההון. הבורסה הולכת מעתה והלאה לפעילות ארוכה ונטולת חגים. החג הבא (ראש השנה) יהיה רק ב־5 לספטמבר (אם לא מביאים בחשבון את צום תשעה באב שיחול ב־17 ליולי).

הפעילות בבורסה התנהלה בשבועות האחרונים על אש נמוכה, והדבר ניכר במיוחד במחזורי המסחר הנמוכים (העומדים על כמחצית ממחזורי השיא שהיו ער לפני חצי שנה).

בבורסה סבורים כי המחצית השניה של 1994 (כמו המחצית השניה של 1993) צפויה להיות חיובית יותר מבחינת הסוחרים. המסחר הרצוף, התאוששות מנהלי התיקים מהלם החקירות, רצון הגופים המוסדיים לשפץ את התשואות במחצית השניה של 1994 ושיפור התוצאות העיסקיות, עשויים להחזיר את השוק לדרך המלך.

מדד מניות המשתנים התקרב שלשום לרמה של 210 נקודות. אלה הסבורים כי מדובר ברמת שפל שממנו אין ירידה, מוזמנים להצטייד בסחורה. הם יכולים לעשות כן באמצעות רכישת קרנות נאמנות המתמחות במניות המשתנים.

המתוחכמים יותר יכולים לעשות זאת באמצעות רכישת אופציות CALL. אלה גם אלה, חייבים להבין שהבורסה אינה חברת ביטוח. המדד הנוסק ותרומתו לירידות בשבוע הקצר הנוכחי מוכיחים זאת. מי שמעוניין לישון טוב, מוזמן לקרוא את הקטע הבא.

פקדונות שיקליים
סיכון מחושב למשקיעים סולידיים

מדד אפריל שעלה ב־2%, שב ומעלה את החשש להתפרצות מחודשת של האינפלציה. בנק ישראל הקדים תרופה למכה והעלה כבר בשבוע שעבר את הריבית בחצי אחוז לשנה. הבנקים העלו בעקבות כך את ריבית הזכות על פקדונות שיקליים, וזו מגיעה ל־10.5% לשנה. בעלי הסכומים הגדולים יכולים לסגור "דילים" גם בריבית של 11% לשנה. אז האם זו העת להשקיע בפקדונות שיקליים ולסגור את הכסף למספר חודשים, או שעדיף להמתין להצעות טובות יותר? התשובה תלויה בהערכות לגבי קצב האינפלציה בחודשים הקרובים.

בבנקים המסחריים מעריכים כי מדד חודש אפריל היה חריג, וכי המדדים בחודשים הקרובים יהיו נמוכים משמעותית. מדד המחירים לצרכן בשלושת החודשים הקרובים לא יעלה על 2.5% בסיכום הכולל, על פי ההערכות.

סגירת הכסף בפיקדון שיקלי לשלושה חודשים תניב בהנחה זו תשואה ריאלית נאה. מי שאינו רוצה לסגור את הכסף למספר חודשים, מוזמן להצטרף לאחד הפקדונות השיקליים שבנק לאומי מסר בשבוע שעבר על הפעלתם.

מדובר למשל בפק"מ השקעות שבועי, שהריבית עליו עומדת על 10.5% לשנה. מפקדון זה ניתן לצאת אחת לשבוע, ובלבד שהכסף יושקע באפיקי ההשקעה השונים בבנק. פקדונות כאלה, עם שינויים קלים, מוצעים לא רק ללקוחות בל"ל אלא גם בבנקים האחרים.

תכניות חסכון (1)
הפועלים מהמר על הדולר

בנק הפועלים מתכוון לפתוח בימים הקרובים במיתקפת שיווק של אפיקי ההשקעה הדולריים. הבנק יעלה את הריבית המוצעת בתכניות החסכון הדולריות (ל־5.75% לחמש שנים) או בתכניות הוול־סטריט המצמידות את ההשקעה למדד הסטנדרד את פור האמריקאי (עם ריצפת הצמדה לדולר) ובאפיקים האחרים.

כלכלני בנק הפועלים גורסים כי נוכח העובדה שמתחילת 1994 לא נרשם פיחות משמעותי בשקל לעומת הדולר, ולאור ההערכה כי הדולר בשווקים הפיננסיים בעולם יתחזק, עלול להתחרש בשבועות הקרובים פיחות השקל לעומת הדולר.

דגש מיוחד מושם על תכנית ה"סטנדרט אנד פור" לאור ההערכה כי המניות בוול־סטריט נמצאות ברמה נמוכה המצדיקות את ההשקעה בהן.

בבנק הפועלים לא פוסלים את ההערכה כי במסגרת מיתקפת השיווק החדשה, יוצעו ללקוחות פיתויים נוספים שיעודדו אותם להשקיע בתכניות הבנק, כמו העלאת הריבית ל־3.4% בשנה, לתכניות הצמודות לחמש שנים.

תכניות חסכון (2)
טפחות יבנה לך בית

בנק טפחות מסר שלשום על העלאת הריבית השנתית המשולמת לחוסכים בתכנית החסכון לדירה "טפחות בונוס לדירה". מדובר בתכנית חסכון המבוססת על הפקדות חודשיות, שאת הכסף שם ניתן לסגור לתקופה של עד 18 שנה.

הריבית בתכנית צמודה זו הועלתה ל־2.75% לשנה. בהתחשב בעובדה שמדובר בתכניות להפקדות חודשיות, זוהי ריבית גבוהה. זאת ועוד. בנק טפחות, שהינו כידוע גם בנק למשכנתאות, מוכיח כי קיים תוכן מאחורי השם היומרני "טפחות בונוס לדירה".

הוא מבטיח כי מי שבתום תקופת החסכון יקח אצלו משכנתא, יהנה על חסכונו מריבית נוספת של 1%־2%. אין ויכוח כי ריבית של 3.75% או בוודאי ריבית של 4.75% נחשבת לטובה ביותר בשוק החסכון. הבנק גם מבטיח לחוסכים שירצו לקבל אצלו משכנתא, לקבל את כפל החסכון בתנאים מועדפים.

מנהלי בנק טפחות כמובן שלא יכעסו על מי שיחליט בסופו של דבר להוציא את הכסף מבלי לקבל משכנתא. מאידך, וכפי שראינו, הם יפרסו שטיח ארום בפני מי שינצל את פעילות הבנק.

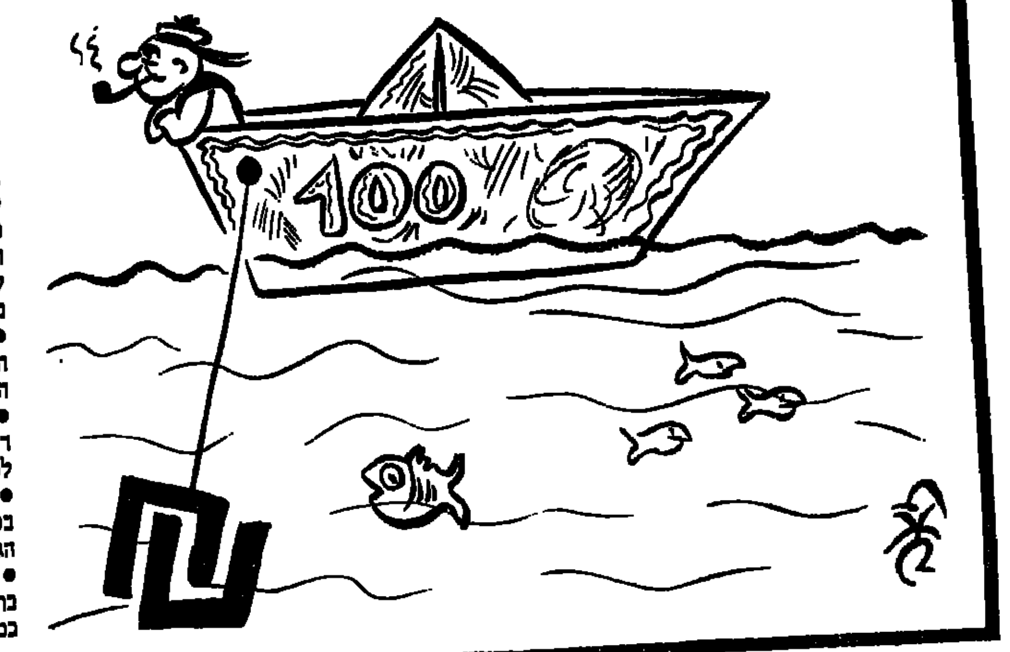

עמלות
בדיסקונט ממליצים לחסוך

בגיליון "עובדות" מה־21 באפריל 94', המופץ ללקוחות בנק דיסקונט, מוכיח הבנק כי הסיסמה "דיסקונט אינו רק בנק אלא גם ידיד", אינה ריקה מתוכן. עורכי הגיליון מדריכים את הצרכן הפיננסי איך חוסכים עמלות, בעצם הרבה מאוד כסף. להלן צרור עצותיהם:

● משיכת מזומן: לבצע בכספומט או בשיק אישי ולא בטופס משיכה בדלפק. משיכה בטופס בסניף עולה 1.65 שקל ובסניף אחר היא מגיעה ל־3.1 שקל.
● תשלומים קטנים: לשלם במזומן או בכרטיס אשראי ולא בשיקים. עלותו של שיק היא 22 אג' ולכן יש להוסיף עמלת רישום בחשבון של 67 אג' לפעולה.
● מומלץ לתת הוראת קבע לתשלומים שונים כמו חשמל, טלפון, מיסי עירייה. תשלום בהוראת קבע חוסך את עמלת הדלפק (2.4 שקל), עלות שיק (22 אג'), קנסות פיגורים ואת הצורך לעמוד בתור. העצה שלנו, לא של הבנק, אומרת: לשלם בדואר. שם אין עמלות.
● הוראת קבע צמודה להפקדה בתכניות חסכון או קופת גמל. פטור מעמלת רישום בחשבון (67 אג') במידה והסכום גבוה מ־75 שקל.
● להשתמש באל־תור להעברה ולהפקדה של מזומנים ושיקים ולתשלום חשבונות. בהעברה (או הפקדה לצד ג') מדובר בחסכון של 50% בעמלה (4 שקלים). בתשלום חשבונות מדובר בחסכון של 50% בעמלה (1.2 שקל) ופטור מעמלת משיכה בטופס.
● העברה לצד ג' רצוי לעשות בשיק אישי לידי המוטב או בתיבת אל־תור. באל־תור החסכון בעמלה הוא 4 שקלים.
● העברה קבועה לחשבון אחר כדאי לעשות בשיקים דחויים. עמלת ההוראה הקבועה עומדת על 5.5 שקל למינימום 33 שקל.
● בירור יתרה בחשבון העו"ש כדאי לעשות בכספומט או במשוב דיסקונט. השירות חינם וללא הגבלה.
● רכישת מטבע ליוצאים לחו"ל רצוי לעשות בתשלום אחד ובמטבעות של ארצות היעד, ולחסוך בכך עמלות חליפין.

איך מדברים לקהלי יעד

פירמה תעסוק השבוע בקהלי יעד שונים, כמו בני נוער, חרדים ונשים ■ למיגזר החרדי כוח קנייה של כ־2.5 מיליארד שקל בשנה, למוצרי צריכה בלבד ■ חברות הפרסום והיצרנים השונים מתאימים מוצרים, בעיקר מזון, לקהל החרדי ■ איך הופכים חטיף 'קליק' ל'גליק'

הדס מנור

קהלי יעד כמו בני נוער, חרדים או נשים, בעלי הרגלי צריכה שונים והשפעות שונות, הם נושא התכנית החמישית של פירמה. סידרת תוכניות פירמה בנושאי שיווק ופרסום, של ערוץ טלעד, תארח בסוף השבוע באולפן שני פרסומאים המתמחים בפרסום לקהל החרדי, רחל בולטון ובני רבן, וכן את רנן מוסינזון, קופירייטרית בת 17.

פירמה בודקת את צרכני היעד באמצעות שני קהלים: חרדים ובני נוער. מצלמת התכנית יוצאת לרחוב החרדי, ומציצה בין היתר לאזורי הקניות שם. בני רבן מסביר כי בקהל היעד החרדי, הרבנים מעצבים במידה רבה את הרגלי הצריכה ודפוסי הקנייה. 'מעשה רב', שמשמעותו ההתנהגות שמתווה הרב, והמעשים שהוא עושה, הם בעלי משמעות גדולה, והקהל הולך בעקבותיו.

הרבנים המעצבים את חיי הרחוב החרדי, כמו גם גורמים נוספים, משפיעים ומעצבים את דעת קהל היעד החרדי, המוערך היום בכ־750 אלף נפש, בעל כוח קנייה של כ־2.5 מיליארד שקל בשנה, למוצרי צריכה בלבד.

כוח הקנייה הגדול שבידי המיגזר החרדי, מביא חלק ניכר מיצרני מוצרי הצריכה בארץ, ובעיקר מוצרי מזון, לפנות גם לקהל זה, בין היתר על־ידי השגת כשרויות מחמירות, (שבאחרונה הושגו גם למכשירי חשמל כתנורי אפייה ומקרר), אשר מודגשות במודעות הפרסום כמקדמי מכירות למוצר.

דרך נפוצה אחרת להתאמת מותג לקהל החרדי היא באמצעות אימוץ שם מותג מיוחד (כמו 'גליק' לחטיף השוקולד 'קליק', או קו 'מגדים' של עלית, המפנה ממתקים מקבילים למיגזר החרדי).

הפנייה הפרסומית, אומרת רחל בולטון, פרסומאית חרדית מכפר חב"ד, שפתחה את משרד הפרסום שלה בברכת הרבי מלובביץ', מיועדת לקרב את המותג לקהל המטרה, ולאפשר לצרכנים הפוטנציאליים בקהל היעד להזדהות עמו. לכן, למשל, נבחר לחטיף 'קליק' השם 'גליק', הפונה לעולם המושגים של הצרכן החרדי.

השפעת הנשים על החלטות הקנייה במיגזר החרדי גבוהה, בין היתר בגלל שהנשים מהוות 70% מכוח העבודה במיגזר זה, ובגלל חלוקת התפקידים המסורתית בחברה ובמשפחה החרדית. במודעות פרסומת מהעתונות החרדית, שמוצגות בתוכנית, מודגמים כמה מההבדלים הבולטים בפנייה פרסומית לקהל יעד זה (בעתונות החרדית), לעומת פרסומות מקבילות לציבור החילוני.

הפרסומאי בני רבן מציין כי התגובות לפרסומות חריגות חריפות ביותר (תגובות אותן מכיר הציבור החילוני בעיקר מהחרמות של מודעות המוגדרות כ'תועבה'), אולם מסתבר כי אפילו מודעה שפורסמה בעתונות החרדית בה נחשף ישבנו של תינוק, (פרסומת אשר בעת הצגתה בתוכנית נראית לעין חילונית, תמימה וכשרה), אילצה את העתון החרדי להתנצל, ולגנוז את המודעה.

בהתייחסות לקהל היעד של בני נוער, מוקרן בתוכנית קובץ פרסומות מהארץ ומהעולם, הפונות לבני נוער. רנן מוסינזון אומרת שכל הפרסומות לנוער הן בעלות גוון של וידיאו־קליפ, כחלק מתרבות מערבית אחידה, הפונה להרגלי צריכה דומים של נוער ישראלי ונוער אמריקאי.

כוח הקנייה של הנוער בעולם עצום. בישראל מוציאים בני נוער כ־144 מיליון שקלים בחודש, מיליארד ו־728 מיליון שקלים בשנה. מוסינזון אומרת כי בישראל, כמו בארה"ב, עיקר ההוצאה של בני נוער הוא על מוסיקה, בילויים, סרטים, הופעות ומזון מהיר.

נורמות חברתיות קיימות בכל פלח שוק וקהל יעד, אומרת רחל בולטון, אצל בני נוער כמו אצל חרדים. לכל פלח שוק יש חלומות, מטרות, נורמות ודפוסים זהים, והפרסומאים, בכל מיגזר, פונים לצרכים ולמטרות אלה.

פינת הפרסום בתוכנית, המיועדת לאפשר הצצה אל מאחורי הקלעים של עשיית פרסומות, תארח השבוע את לבנה חבים, מלהקת שחקנים, המדגימה את ההתאמה בין אישיותו של שחקן או אדם שאינו שחקן מיומן, לסרט פרסומת אליו נבחר, תוך הצגת פרסומות ישראליות להן נבחרו ככוכבים דמויות לא מוכרות.

בתחרות בין משרדי פרסום על הקמפיין למניעת נהיגה בהשפעת אלכוהול, תוקרן השבוע ההצעה לקמפיין של משרד הפרסום דחף.

זו המודעה שמציע משרד הפרסום דחף במסגרת קמפיין כולל וחדש בנושא "נהיגה ואלכהול". הצגת הקמפיין במלואו, תוקרן בטלויזיה מחר, 21.5.94, בשעה 20:30, במסגרת "פירמה" – התוכנית לשווק ופרסום של ערוץ 2 החדש – טלעד.

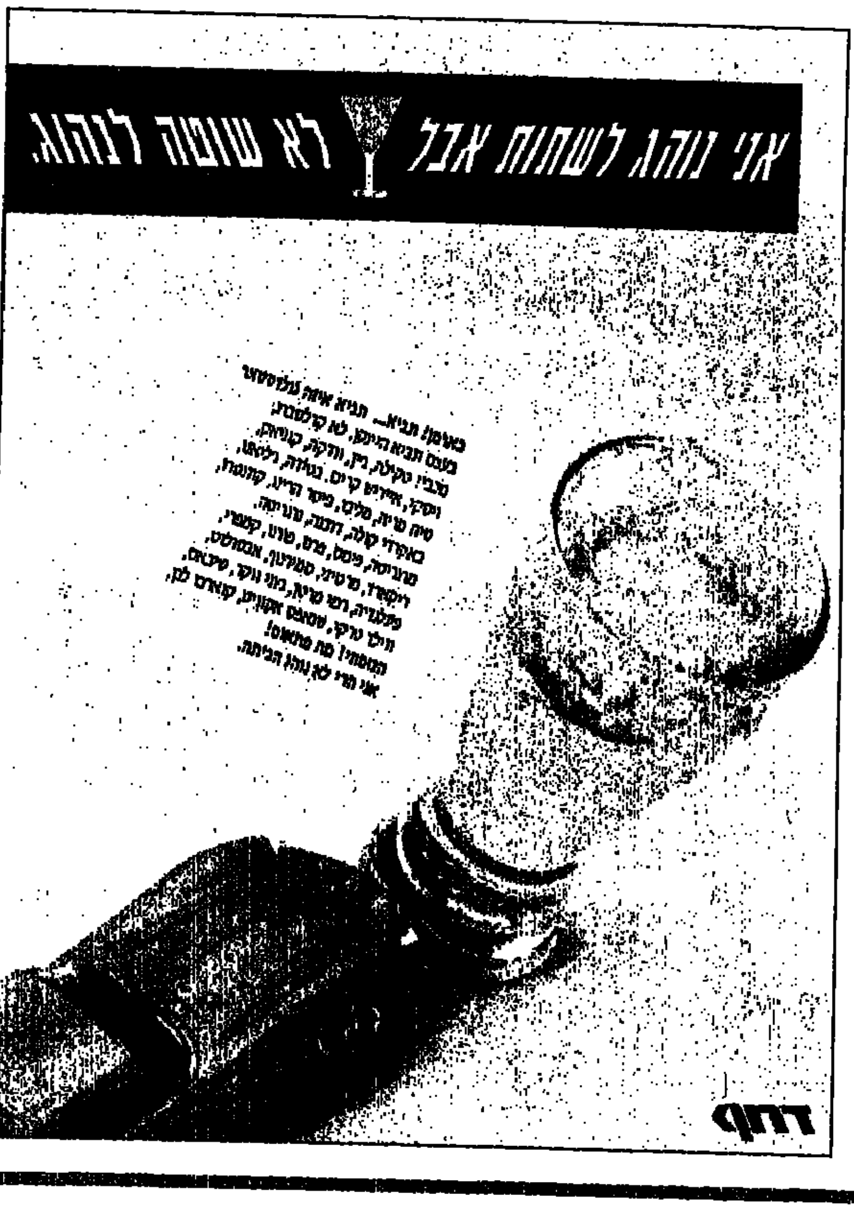

המועצה לבטיחות בדרכים
טלעד

ווישיי, עוד מפעל ועוד מפעל

חברת ווישיי ישראל, שאיבדה החודש את מנהלה משה שמיר, היא יצירתו של ד"ר פליקס זנדמן ■ זנדמן, ניצול השואה, קרא לחברה, שהיא המובילה בעולם ביצור נגדים וקבלים, על שם עיירת סבתו בפולין ■ החברה ממשיכה להשקיע במפעלים בארץ, על המלאכה הוצב הנשיא החדש – אברהם ענבר

אסתר גולדברשט

ברגע שהשיגה אותו הידיעה המרה על פטירתו של משה שמיר, נשיא ווישיי ישראל, טילפן ד"ר פליקס זנדמן, יו"ר ונשיא חברת ווישיי העולמית, אל אברהם ענבר ומינה אותו לתפקיד. זנדמן גאה בת־גובתו הנחרצת: "פעלתי מיד, כמו בצבא. המערכת אינה יכולה לשבות אפילו יום אחד". הוא התעטף בצער אך ידע שההצגה חייבת להימשך. המתחרים ובעלי המניות רגישים לכל אות של חולשה. את האבל טמן בליבו, והמשיך בעסקים כרגיל. לישראל הגיע כדי להשתתף בהלווייתו של משה שמיר.

ד"ר פליקס זנדמן ומשה שמיר ז"ל עשו דרך ארוכה יחד. אולם, מפי ד"ר זנדמן המפוכח, איש המדעים המדוייקים, התגובה נשמעת כמעט כמו נוסחה מתמטית. "אסון גדול", וזהו. ושוב, "אסון גדול". בביתו של משה שמיר הוא הכיר את אשתו, את "רותה שושני מחדרה". כאשר פגש בה לראשו־נה היה זנדמן נשוי. הוא חזר לארצות־הברית, התג־רש מאשתו וזה 17 שנה רותה בתמונה. היא למדה הוראה אבל מעולם לא עבדה כמורה. "בלעדיה כל זה לא יכול היה לקרות", הוא מחמיא לה. המטוס הוא להם בית שני, משמש אותם ברילוגיהם בין מוקדי הפעילות של ווישיי בעולם. היא מנוע הטורבו שמאחורי המדען. חייכנית, חביבה. מרככת את היקיות שלו. זיווג של ניגודים.

לזנדמן שלושה ילדים מאשתו הראשונה. בנו מארק עובד בווישיי ישראל כמנהל מכירות. בתו ג'ייל גודארד היא רופאה בכירה בבית החולים שי־בא. בתו אריאל, כאביה, חיה באמריקה.

ווישיי הינה החברה המובילה בעולם בתחום פי־תוח ויצור נגדים וקבלים מדוייקים לתעשיית האל־קטרוניקה. ד"ר זנדמן, נשיא החברה והיו"ר שלה, יושב בדרך כלל בפילדלפיה, אם כי "יש לנו דירה באפקה בתל־אביב, כי אנחנו מגיעים לארץ 10 פע־מים בשנה". באחרונה קיבל על פי בקשתו אזרחות ישראלית, בנוסף לאזרחות האמריקאית.

ד"ר זנדמן הקים אימפריה כלכלית, שהיקף מכי־רותיה כמיליארד דולר בשנה. היא כוללת 54 מפע־לים בכל רחבי תבל. לחברת ווישיי ישראל מפעל בחולון, שני מפעלים בדימונה, שאחד מהם נח־נך באחרונה. מפעל נוסף נבנה במגדל־העמק, בה־שקעה של כ־100 מיליון דולר והוא אמור לפתוח את שעריו באמצע 1995. עוד מפעל, שיתכן ויקום בבאר־שבע, נמצא בשל־בי תכנון. החברה רכשה 26 דונם בעמק־שרה בעיר ב־300 אלף דולר. השטח הזה מיועד למפ־על שיוקם בתוך שלוש שנים, בהשקעה של 80־100 מיליון דולר.

בדימונה מתמחים בייצור רכיבים לטלפו־נים, מחשבים, מכוניות, מקלטי טלוויזיה. המפעל בעיר הדרומית מייצר 20 מיליון רכיבים אלקטרו־ניים ביום. היקף ההשק־עה בשני המפעלים בדי־מונה מגיע לכ־85 מיליון דולר. המדינה משתתפת ב־38% מן הנטל, בהיות העיר אזור פיתוח א'.

המפעל בחולון מייצר נגדים לתעשיית הנשק והחלל, נגדים מדוייקים להפליא, וזהו סוד ההצל־חה. כאן מייצרים מוצרי בוטיק יקרים מאוד, לעו־מת היצור ההמוני בדי־מונה. המפעל בחולון מייצר 20 אלף רכיבים ליום בלבד, לעומת 20 המי־ליון שבדימונה, והמחיר הוא בהתאם. הפער במחיר מתבטא לעתים ביחס של 3 דולר – מחיר רכיב שמייצרים בחולון, לעומת סנט אחד – מחירו של רכיב שמייצרים בדימונה. תעשיית המטוסים האמ־ריקאית משתמשת ברכיבים של ווישיי המיוצרים בחולון.

אברהם ענבר (מימין), הנשיא החדש, ופליקס זנדמן. מינוי מהיר
צילום: יוסי צבקר

מפעלי ווישיי בישראל ייצאו השנה ב־68 מיליון דולר והם מעסיקים 1,600 עובדים. התוכנית ל־94' היא לייצר ב־120 מיליון דולר. השלוחה הישראלית היא זרוע באימפריה של ווישיי אינטרטכנולוגי', כפי שנקראת ווישיי העולמית. החברה הינה היצרן הגדול ביותר בארה"ב ובאירופה של נגדים וקבלים ואחד היצרנים הגדולים של רכיבים פסיביים אח־רים. החברה מככבת ברשימת 500 החברות הגדו־לות של פורצ'ן ומניותיה נסחרות בבורסה בניו־יור־ק. עם היקף מכירות של כמיליארד דולר היא והרווחה אשתקד 44 מיליון דולר. ווישיי העולמית מעסיקה 14 אלף עובדים ב־10 ארצות.

נחטף לארה"ב

ד"ר פליקס זנדמן הקים את ווישיי בשנת 1962 בארצות־הברית, בהשקעה של 4,000 דולר שהיו בכיסו ובעזרת הלוואה של 200 אלף דולר שקיבל מקרוב משפחה, שנתן בו אמון והפך לשותפו. היום נסחרת החברה בשווי של 377 מיליון דולר.

זנדמן, בן 66, דובר עברית שלמד בגימנסיה תרבות בארץ מולדתו פולין. האיפוק החיצוני נס־דק לעתים בדוק של רגשנות, במיוחד בכל הקשור למשפחתו. שם החברה שהקים נועד לשמש מצבה למשפחתו שנכחדה בשואה. ווישיי הוא שם העיירה שבה נולדה סבתו בפולין.

פליקס הצעיר, אז בן ארבע־עשרה וחצי, הצליח להימלט מן העיר והסתתר יחד עם בן־דודו במשך שנה וחצי בתוך בור בחצר, בחסותה של משפחה פולנית. בן־הדוד, שהיה מהנדס, לימד אותו מתמ־טיקה ופיסיקה בחשכת הבור. הכל בעל־פה, ללא עט ונייר.

בתום מלחמת העולם השניה נסע עם בן־הדוד לפאריס. הוא השלים את לימודיו ועשה דוקטורט בסורבון. "למדתי הנדסת מכונות וסיימתי דוקטורט בפיסיקה. פיתחתי שיטה חדשה לבדיקת חוזק מת־כות בשם פוטו־סטרס. בטכנולוגיה זו ניתן למדוד את עמידות המתכת בצורה אופטית". בשיטה זו אפשר למשל, לאתר מראש את עייפות החומר, בעיה קריטית בבטיחות אווירית.

ד"ר זנדמן הקים אימפריה כלכלית, שהיקף מכירותיה כמיליארד דולר בשנה, והיא כוללת 54 מפעלים ברחבי תבל

ד"ר זנדמן: "אפשר להסתכל על מטוס ולראות מה עלול להיחלש ולהיפגע, על ידי שינוי בצבע, ואיפה יש יותר מתכת שאפשר להוריד. על ידי הורדה של 450 גרם במשקל המטוס, ניתן לחסוך מיליוני דולרים. חברה אמריקאית קנתה ממני את הטכנולוגיה הזו כאשר הייתי בן 28".

נתקל בפנחס ספיר

עוד קודם לכן, בהיותו בן 25, חטפה אותו תע־שיית המטוסים האמריקאית לארצות־הברית. חמש שנים עבד כשכיר עד שהקים את ווישיי, עם מעט קפיטל והרבה חזון. ד"ר זנדמן: "המצאתי נגדים לא רגישים לטמפרטורה. ככה התחילה החברה. התחלנו לייצר את הנגדים ב־1962 וב־1969 באתי לארץ".

גם זנדמן נתקל בפנחס ספיר. "הוא בא אלי וביק־ש ממני לפתוח משהו. אל שווימר, אז בתעשיה האווירית, רצה שנייצר את הנגדים יחד איתם, כשותפים". משה שמיר ז"ל טירפר לאל שווימר את העיסקה. ד"ר זנדמן: "משה שמיר, שהוא גם בן־דוד שני שלי, אמר לי 'למה אתה עושה את הנגדים עם התעשיה האווירית? תייצר לבד ותמכור להם. הס־כמתי איתו ומשה שמיר ז"ל הפך לנשיא החברה".

לחברה מפעל בחולון, 2 מפעלים בדימונה, מפעל הנבנה בכ־80־100 מיליון דולר במגדל־העמק, ועוד אחד מתוכנן לקום בבאר־שבע

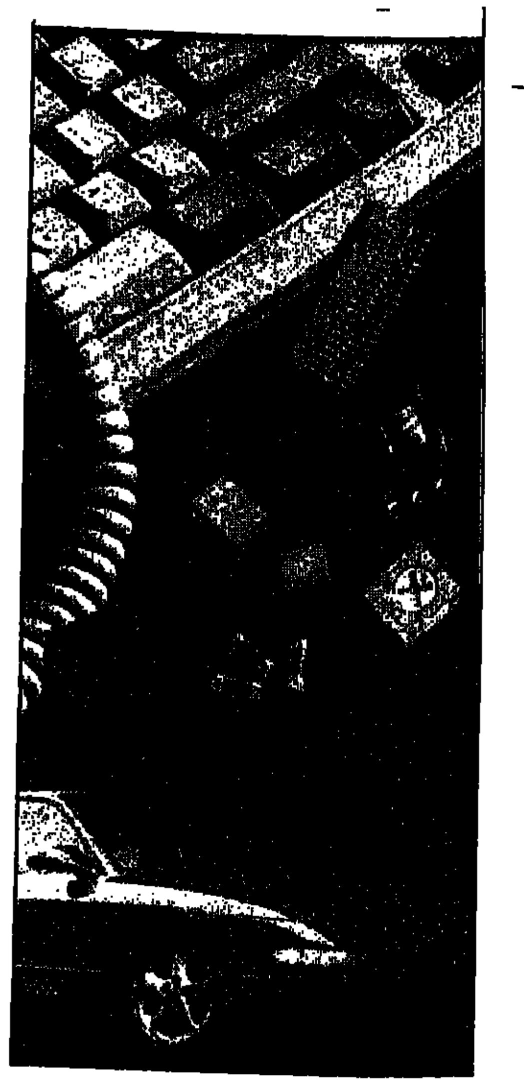

כאשר ווישיי העולמית גילגלה מחזור מכירות של 60 מיליון דולר, התפנה זנדמן לחשוב רחוק: "רכשנו חברות כדי להרחיב את הפוזיציה שלנו בתחום הנגדים. היום מייצרת ווישיי כמעט את כל מיגוון הרכיבים הפסיביים. קנינו חברות כאמריקה, בצרפת, באנגליה ובגרמניה".

למה ד"ר זנדמן כאן, כאשר אפשר לייצר זול יותר בסין, במאלזיה, ובמכסיקו? ד"ר זנדמן: "רוב האנשים הולכים לסין, למאלזיה ולמכסיקו. השק־עות במיליארדים של דולרים זורמות לשם, כי שם זול יותר".

אלא שבישראל הוא מצא זן נדיר של אנשים ישרים, לדבריו. הישראלים שומרי סוד והצלחתו של זנדמן תלויה בכך שמידע טכנולוגי לא יברח למתחרים. פעמיים הוא נכווה בתחום גניבת המידע וישראל הוכיחה עצמה ככספת שמורה היטב. מה שנכנס לא יוצא בלי אישור.

ד"ר זנדמן: "אנשים לא מגיעים לכאן רק לייצר רכיבים. אפשר לייצר אותם במקום אחר. זה לא אומר שלא מרוויחים כאן, אך גם את זה אפשר לעשות במקום אחר. יכול להיות שאפשר לעשות יותר, אבל יש מספיק. כאן מצאנו אנשים הגו־נים שלא גונבים מידע. אנשים יצירתיים", וזה בונוס לבוס.

נגד ווישיי הושמעה ביקורת, שכביכול קיב־לה תנאים מפליגים כמפעל מאושר. אברהם ענבר, הנשיא החדש, אומר לא דובים ולא יער: "קיבלנו בשעתו מענק השתתפות בעלות עבודה, על חלק מהה־שקעות שלנו בדימונה. למעשה סיבסדו לנו כל עובד במשך שנתיים, במקום לתת מענק השקעה של 38 אחוז, ומס של עשרה אחוז, העידוד הרגיל שקיבל מפעל מאושר. הגענו למסקנה שהמסלול הר־גיל של מענק על השק־עה בציוד עדיף לנו, ולכן במפעל במגדל העמק אנחנו הולכים על המס־לול הרגיל של מענק השקעה של אזור פיתוח א'".

עתה תעבור החברה הישראלית לניהולו של ענבר ולד"ר זנדמן חשוב שהתקשורת תע־שה היכרות עם היורש. אברהם ענבר שמר במ־שך כל השנים על פרו־פיל נמוך. שמיר הפעל־תן היה דמות מוכרת מאוד בקהיליית העסקים הישראלית ודמות דומי־ננטית מאוד בווישיי ישראל. אמרת שמיר אמרת ווישיי.

אברהם ענבר, מהנדס אלקטרוניקה בן 66, הצט־רף לווישיי ב־1973, לאחר שהשתחרר מחיל האוויר בדרגת סגן־אלוף. בחברה שימש כמנכ"ל וכסגן נשיא. ד"ר זנדמן: "כל הייצור, כל ההנדסה היו מתחתיו. אני מייצר בווישיי ישראל, מוכר את המוצרים לווישיי אמריקה, ואמריקה מוכרת ללקוח. ווישיי ישראל ריווחית, כי אנחנו משלמים מיסוי נמוך, וזה ממתן את עלות העבודה. יש הרבה עבו־דה. לא באנו להתחרות עם ישראלים, ולא לקנות חברות ישראליות או אדמות, אלא לייצר ולייצא. התחרות שלנו היא עם יפן ומאלזיה ואנחנו בכל זאת מצליחים לצמוח יפה". מדובר על שוק של 12 מיליארד דולר, ללא יפן, גם לנגדים ולקבלים שמ־יצרת ווישיי, כך שהעתיד נראה ורוד.

משה שמיר. עשה כברת דרך עם ד"ר זנדמן

ד"ר פליקס זנדמן הקים את ווישיי ב־62' בארצות־הברית, בהשקעה של 4,000 דולר שהיו בכיסו ובעזרת הלוואה של 200 אלף דולר שקיבל מקרוב משפחה, שנתן בו אמון והפך לשותפו. היום נסחרת החברה העולמית בשווי של 377 מיליון דולר

קונה רכב? מוכר רכב?
חסוך זמן וכסף!
המחירון
למכוניות אפרים מוהר
★ פרטיות ★ מסחריות ★ משאיות
★ אופנועים ★ ג'יפים ★ אוטובוסים
כל מחירי הרכב הפרטי החל מ-1970 ועד 1994
מה עוד במחירון
★ איך תקנה מכונית משומשת מבלי לצאת פראייר
★ איך מוכרים מכונית משומשת ומקבלים מחיר מלא
★ כמה עולה לך אחזקת המכונית מדי חודש
★ כיצד לחסוך בצריכת הדלק עד 30%
מחירון מצוי בכל דוכני העיתונים
בכל מחירון יש... שי תלוש
החל מ-30 ש"ח הנחה בבדיקת רכב במכון
(עלות המחירון 17 ש"ח)
הפצה מעריב
אפרים מוהר הראשון בארץ שהנהיג מחירון לרכב משומש

מבצע מזגנים!
מזגן מפוצל
2.5 כ"ס
רק 399 ש"ח X 12
או 4365 ש"ח
(כולל מע"מ)
בתוקף עד מוצ"ש 21.5.94 בחצות או עד גמר המלאי
best buy
03 5372250

בוחרים טיול
עמי אטינגר

מוקשים מאורגנים

מה שנראה במבט ראשון כטיול זול הוא לא תמיד כך. צריך לשים לב לתוספות הכתובות באותיות קטנות

כ־70־100 אלף ישראלים, כך מעריכים, ייצאו הקיץ לטיולים מאורגנים בחו"ל וכמו בכל שנה הם יהוו רק כ־17 אחוזים מהישראלים העוזבים בקיץ את הארץ. רוב המטיילים עושים זאת באורח עצמאי, הם מארגנים לבד את זמנם ואת המסלול שבו יתיידו. אבל, כיוון שרבים מה'עצמאים' הם אנשי עסקים, או אנשים שיוצאים לחו"ל על מנת לנפוש באתר אחד, ורק מעט מהם מטיילים באמת, אפשר לומר שפלח הטיולים המאורגנים הוא מצרך מבוקש מאוד.

קשה מאוד להשוות טיולים מאורגנים. חלק מההיבטים אינם כתובים, כמו, למשל אופיו של מלווה הקבוצה הישראלי, גם ההרכב האנושי של מי שמועמד להרכיב את הקבוצה לא ניתן לצפיה, למרות שכל הסוכנויות מארגנות לקבוצה המתגבשת ערב משותף בבית־מלון בארץ לפני היציאה לחו"ל. עובדה נוספת: מרבית הטיולים דומים זה לזה.

אם כך היכן טמון המוקש? כיצד אפשר בכל זאת לדעת מי שווה יותר, כדי להחליט איזה טיול לבחור? התשובות נעוצות בכמה מילים־מוקשים: אפשרות, ניתן, כל לבקר־לראות־לסייר, וזם תוספת, העברות, דמי כניסה לאתרים, תחבורה ציבורית, דמי טבילות, טיפים, מיסי נמל. כל אחת מהמילים מסתירה תוספת תשלום שאינה כלולה במחיר הטיול. ובכל שתהרבות בתוכנית המוצעת יהיה המחיר הכולל של אותה תוכנית הרבה יותר גבוה. חובה לזכור שמה שנראה במבט ראשון זול הוא לא תמיד כך, כי היקר יכול להיות הרבה יותר זול ממנו.

כדי לאתר את המוקשים חייבים לקרוא היטב את תוכניות הטיול, את ההסברים ואת האותיות הקטנות, שלרוב מודפסות בסוף החוברות. רצוי לסמן בעט זוהר ורק או להתחיל להשוות. ולא לשכוח לבדוק כמה ארוחות ביום מקבלים במחיר הטיול ואיזה הנחות מקבלים עבור הילדים.

צפון־אמריקה

מרבית החברות מציעות טיולים לארה"ב ולקנדה ולכל ההצעות צריך לשלם תוספת של כ־350־450 דולר עבור טיסות וזאת. המחירים מן החוברות המצאות מאו מבוססים על הצעות מחודשים מאי־יוני, כך שיתכנו שינויים:

□ אופיר טורס – 29 יום, שירותי קרקע: 1,980 דולר לאדם, טיסה: 1,303 דולר לאדם, טיפים: 116 דולר לאדם, אין ארוחות.
□ אופקים – 31 יום, 3,525 דולר לאדם כולל טיסה, טיפים: 116 דולר לאדם, אין ארוחות.
□ דיזנהויז – 29 יום, שירותי קרקע: 2,345 דולר לאדם, טיסה: 1,396 דולר ליחיד, טיפים: 120 דולר לאדם. נותנת ארוחות בוקר בערך של 7 דולר והטיסות ב־ת.ו.
□ בוא ניסע – 26 יום, שירותי קרקע: 2,035 דולר לאדם, טיסה: 1,152 דולר, טיפים: 104 דולר, אין ארוחות.
□ נתור – 30 יום, שירותי קרקע: 2,280 דולר לאדם, טיסה: 1,545 דולר ליחיד, טיפים: 120 דולר לאדם, אין ארוחות.
□ מגה – 29 יום, שירותי קרקע: 2,095 דולר לאדם טיסה: 1,152 ליחיד, טיפים: 116 דולר לאדם, אין ארוחות.
□ כלאי – 28 יום, שירותי קרקע: 1,995 דולר לאדם, טיסה: 1,421 דולר ליחיד, טיפים: 112 דולר לאדם, אין ארוחות למעט ארוחת ערב אחת בניו־יורק.
□ רימון טיולים – 30 יום, שירותי קרקע: 2,340 דולר לאדם, טיסה: 1,301 דולר ליחיד, טיפים: 120 דולר לאדם, אין ארוחות.

מדיניות השמים הפתוחים נגעה גם בתיירות הפנים. הרכבת האווירית לטורקיה בחג השבועות היתה הביטוי לכך
צילום: רובי קסטרו

ללא גבולות

מדיניות "השמים הפתוחים" נגעה את גורמי התיירות ■ הסוכנים נאלצים לראות איך מקצצים את עמלותיהם ■ סיטונאי הטיולים משווקים ישירות וגם חברות התעופה הצטרפו למערכה ■ כדאי לעשות סקר שוק ולשם כך זקוקים לסוכן

עמי אטינגר

כאשר החל עידן 'שוק הכרמל התיירותי', כפי שכינה זאת רפי הר־לב מנכ"ל אל על, געשו וסערו פרנסי ענף התיירות. מדיניות "השמים הפתוחים" חייבה אותם לפעולה מהירה ואגרסיבית, המתאימה לעידן החדש.

אל על וחברות כרטיסי האשראי היו הראשונות שיצאו לשוק במבצעים מרהיבים. אחר־כך הצטרפו אליהן חברות תעופה נוספות, שחלק מהן קיים מתחת לשולחן ובשקט מבצעים דומים בעבר. הצטרפותם של סיטונאי הטיולים, אלה המארגנים חבילה הכוללת שרותי קרקע וכרטיסי טיסה, לכללי המשחק החדשים היתה רק עניין של זמן. לאחר הצטרפותם נסגר המעגל והישראלים מצאו עצמם בתקופה חדשה, שבה כדאי יותר מתמיד לערוך סקר שוק לפני שמזמינים טיולים ונופשונים בחו"ל.

העידן החדש הפתיע את סוכני הנסיעות, שהיו טרודים עד לא מכבר בנושאים חשובים כמו האם יו"ר ראש ההתאחדות שלהם צריך לקבל שכר או לא. כמעט במפתיע הם מצאו עצמם פועלים בסביבה כלכלית חדשה, שבה מרוויחים מעט על כל מוצר ולכן חייבים למכור יותר. לא כולם עלו על הגל ויש רבים המנסים עדיין, בצדק מנקודת ראותם, להאחז בקרנות השיטה הישנה שגרסה, שיש לקבל עמלות גבוהות על מוצרים יקרים.

אם סוכני הנסיעות בכל התחומים – פנים, חוץ ותיירות נכנסת – מצויים במבוכה, אזי כל הענף מבולבל, כי הם התשתית שלו.

עד כה היו מרבית העמלות שסיטונאי הטיולים נתנו לסוכנים, המוכרים את החבילות שלהם, בהיקפים של כ־25 אחוזים. הסוכן גילגל חלק מהעמלה, בצורת הנחה, ללקוח, אך בסך הכל, החבילה שמכר היתה יקרה מזו שנמכרה בשיווק ישיר, במשרדי הסיטונאים, ששם היא נמכרה ללא עמלות. דיזנהויז, נתור, אופיר טורס ובוא ניסע הם למעשה גם סיטונאים וגם סוכנים.

היום משווקים הסיטונאים הגדולים את מוצריהם לסוכנים, תמורת עמלה של 10 אחוזים בלבד, ואת שאר 15 האחוזים הם מגלגלים לעבר הלקוח ומראש, כלומר מוזילים את המוצרים שלהם על חשבון הסוכן. לכן ברור שהסוכנים כועסים. הסיטונאים טוענים שכך עדיף ומתבצרים בעמדתם. "מהשיטה הזאת ירוויחו כולם. הלקוחות יקבלו מוצרים זולים, הסוכנים ירוויחו יותר, כי גל החבילות המוזלות יגדלו המכירות, ותופעת ההנחות הפרועה תיעלם", אומרים כמה מבכירי הסיטונאים.

עמלה של 10%

האסיפה הכללית של התאחדות סוכני הנסיעות, שהתכנסה זה לא מכבר, לא חשבה כך. "מתוך הכרת עלות המוצרים אנו משוכנעים שלאחרונה מתרבים המבצעים, אשר גורמים הפסדים לכל העוסקים וכל זאת מתוך מטרה למלא מקומות ריקים. האסיפה הכללית קוראת לכולם להחזיר את מוצרי האיכות להם היינו רגילים בעבר, על מנת שלא נשטה בלקוחותינו ושלא נגרום נזק לעצמנו". כלומר, הודיעה בגלוי כי יש לבטל את המבצעים ולהעלות את המחירים.

האסיפה פנתה גם לסיטונאים וביקשה מהם למכור את כל מוצריהם באמצעות סוכני הנסיעות הקמעונאים, ולשלם עמלה על כל מרכיבי החבילות ועל כל השירות ו"לא לצפות לקבל שירות חינם".

דני ברוסט, מנכ"ל התאחדות סוכני הנסיעות, אינו מסכים עם הטענה שהם שואפים לעליית המחירים. "אנחנו לא חושבים שהסוכנים צריכים לגבות כספים עבור הסיטונאים בלי לקבל עמלה. לכן אנחנו דורשים את האחוזים שלנו על כל מרכיבי החבילה. מה, אני צריך לעבוד בלי תמורה? מה קרה?"

ברוסט מתנגד גם לשיטת השיווק הישיר, "כי בשיווק הישיר חייב הלקוח לקחת חבילה שמוגדרת מראש, בעוד שאצל הסוכן מקבלים הלקוחות כמה הצעות ומתאימים אותן לצרכיהם האישיים, כולל רמת בתי־המלון, שעות טיסה וכל מרכיבי השיווק בזמן השהיה בחו"ל". ברוסט מוכן שהחבילה כולה תוזל מראש אבל אינו מוכן לוותר על גביית העמלות על מרכיבים נוספים כגון הוצאת דרכונים, "אפילו אם זה יעלה שוב את מחיר החבילה".

בועז וקסמן, הבעלים ומנכ"ל אופיר טורס, שנחשב בארץ לנסיך השיווק הישיר, חושב אחרת. "שיווק ישיר הוא דבר שאי אפשר להימנע ממנו, כי הוא דומה לחנות המפעל. השיווק הישיר נמצא בכל מקום בתיירות, ברכב ובחברות התעופה, שאצלן אפשר לקנות ישירות את מחירי הסופר־אפקס, הזהים למחירי הקבוצתיים".

השיווק הישיר אינו מבטל את הסוכן. לדבריו "לצרכן הנבון כדאי תמיד לקנות אצל סוכן נסיעות, כי הסוכן הוא מגדל פיקוח, שממנו הוא רואה את כל האפשרויות ואם הוא סוכן נבון הוא ממליץ בהתאם לצרכים האמיתיים של הלקוח, ומאפשר לו לבחור בדיוק את מה שהוא צריך מתוך כ־25 הצעות שונות".

קניון לתיירות

- אתם באופיר מתעסקים גם בשיווק מוצרים של סיטונאיות אחרות?

וקסמן: "בוודאי. אנחנו, בתור סוכן גדול, מוכרים את נתור, ורימון טיולים ועוד ולא רק את מה שאנחנו מייצרים, בעיקר אם זה טיולים שיש להם מסלול שונה, או תאריכים שבהם אין לנו טיולים".

- אז איך היית מגדיר אתכם?

"אנחנו קניון לתיירות, וכמו בכל קניון יש אצלנו סופרמרקט, שקם, חנויות ברמות שונות וגם חנויות בבעלות בעל הקניון. כלומר, אפשר למצוא את כל המבחר ואת כל ההטבות".

יואל לוינשטיין מנכ"ל אופקים טיולים מאורגנים, המתחרה על 70 אלף הישראלים שייצאו לטיולים מאורגנים, יהנה מן השמים הפתוחים אבל לא לאורך כל החזית. לדבריו, אלה הביאו לחוסר יציבות במחיריהם של כרטיסי הטיסה בשל הדילים המיוחדים של חברות התעופה, שהתפוסה במטוסיהן מהווה גורם מכריע בתפיסה השיווקית שלהן.

לטענתו, חוסר יציבות זה יגרום לרוב היוצאים לחו"ל בקיץ 94' לא לדעת עד לרגע האחרון האם יצליחו לרכוש את החבילה הטובה והזולה ביותר, או שצפויות הפתעות נוספות.

"מצב זה יגרום לכך שחלק מהיוצאים לחו"ל בקיץ לא ימהרו להזמין טיולים מבעוד מועד והם יחכו עד לרגע האחרון ואז, כפי שקרה בקיץ 93', חלק מהישראלים ימצא עצמו ללא מקומות טיסה". כך לוינשטיין. אבל יתכן, כמו שקורה במדינות המערב האחרות, שמי שלוח הזמנים שלו גמיש קמעא, ימתין ויצליח לקנות חבילות מוזלות.

"מה שפועל היום בשוק זה הליך של היצע וביקוש חריף, וכשעוברים במעבר חד מ'שוק מוסדר' בתקנון ל'שוק פתוח' חלה איזושהי אנדרלמוסיה טבעית", אומר מנכ"ל נתור, מיור בפטי. לדבריו, תפקידו של סוכן הנסיעות בתמהיל החדש חשוב מאוד והוא בלתי חליפי. הוא מאמין שיחול שינוי בהרגלי הצריכה התיירותית שתתפזר על פני 12 חודש, כאשר מספר רב יותר של ישראלים ייצאו לחו"ל פעמים אחרות בשנה. במקביל יתחילו המחירים להתאזן.

הצטרפותם של סיטונאי הטיולים לכללי המשחק החדשים היתה רק עניין של זמן. וכך מצאו עצמם הישראלים בתקופה חדשה, שבה כדאי יותר מתמיד לערוך סקר שוק לפני שמחליטים על הטיול

רווח מועט ותנועה גדולה

השמים הפתוחים עשויים לחייב שינוי מבני בענף. אומר גורם בכיר: "צריך ליקום לסוכנים מנהיג חזק ונבון שיוכל לנווט אותם בדרכי העידן החדש, תוך הבנה שאם יהיו סוכנים שלא יוכלו לעמוד בנטל ההרש, הם יחוייבו להצטרף לגורמים גדולים בענף ולשמש עבורם סניף. זה יהיה מיזוג שיהיה בו תמהיל נכון של שיווק ישיר ושיווק לא ישיר עם היתרונות של שתי השיטות".

בחו"ל מנסים להרוויח מעט על תנועה גדולה ולכן יכולים מארגני התיירות לישראל לשמש דוגמה לחבריהם שמוציאים ישראלים לחו"ל. עידן השמים הפתוחים משפיע גם על החברות שעוסקות בארגון תיירות נכנסת, בעיקר בגלל היתרים החדשים, שמאפשרים להם לערב קבוצות ולפעול על הקו הסדיר.

לדעתו של חוזי עמיאל מעמיאל טורס הקטע הקריטי ביותר של החבילה מחו"ל לישראל הוא טיסת הצ'רטר. "על כל מושב שמוכרים מאירופה למשל, מרוויחים כ־50 מארק, אבל כל מושב ריק עולה לנו 600־700 מארק", ומכאן נגזרת שיטת הפעולה שלהם.

מפעילי צ'רטרים פועלים בשתי סדרות: קיץ מחודש מאי ועד אוקטובר וחורף מחודש אוקטובר ועד מאי. המשמעות היא שמארגן הנסיעות מתחייב לרכוש את מושבי המטוס שאותו מפעילה חברת הצ'רטר כפול 26 שבועות. יתרה מכך, התשלום עבור חצי שנה מתבצע מראש, כאשר בהודעה של שלושה חודשים מראש אפשר לבטל, אבל זה מעלה כמובן את מחיר המושב.

רק התיירים יצילו את טורקיה

כיאות הכלכלית מוזנת החובות, שירעו הטורקים בראשית שנות ה־90, החלה להתנפץ אל סלע המציאות. האינפלציה השנתית הגיעה לשיא של 107%, הלירה הטורקית איבדה 40 אחוז משוויה, מחירי המניות התדרדרו לרבע או לחמישית משיא מחירן בחודש ינואר, וזה חודשים ששיעורי הריבית גבוהים להחריד, ובשלב מסוים הגיעו לאלף אחוזים.

שלושה בנקים ועשר חברות ברוקרים, כוכביו הנוצצים של גל הגיאות, הכזיבו ורוששו בדרכם מטה כ־50,000 מהמשקיעים. הממשלה נאלצה לערוב לכל הפקדונות באשר הם, כדי להפסיק את ההסתערות על המערכת הבנקאית.

טורקיה מתמודדת עתה עם המשבר הכלכלי הקשה ביותר שפקד אותה מאז שנות ה־70 המאוחרות. לבקשתה של טורקיה, החלה משלחת של קרן המטבע העולמית לשאת ולתת עימה על הסכם חירום והעמדת קו אשראי. לפי שעה השמיעה המשלחת רק קולות ידידותיים והירים על עתידה של טורקיה והציגה חבילת צנע הכוללת מיסוי כבד, הפרטה מהירה יותר והנהגת רפורמה ממשית במיגזר הציבורי. "הבעיה היסודית היא אמינות. המשק הוא בריא ביסודו. תשתית היצור היא בריאה ויש לה פוטנציאל", אמר תומס רייכמן, ראש צוות קרן המטבע.

הטורקים אינם ממהרים להודות במשבר. "נדמה כאילו הכול רואים את המשבר כהפרעה קטנה במסלול ההתקדמות הבטוח של האומה הטורקית הגדולה", אמר מנהלו של אחד הבנקים הזרים. "הם אינם קולטים שהגרוע מכל עוד לפנינו".

השפל הנחיל מכה קשה לעולם העסקים באיסטנבול, העיר המרכזית במדינה ובירתה הפיננסית. פקקי התנועה נעלמו, הייצור התעשייתי צנח ומחסני הספקים הסיטונאיים התרוקנו. קבוצות שלמות של מוצרי פאר מיובאים נעלמו ממדפי המרכולים החדשים, שחגגו את פתיחתם לא מזמן. בנקמטים חדשים נותרו ללא שימוש בכל רחבי המדינה, כיוון שהבנקים הימרו בכספם על השווקים שהשתנו בן־לילה. בנק שאך לא מזמן שאף לעשות אשראי פרטי לרכישת מכוניות, בתים וכל מה שעלה ברעיונכם, גובה עתה ריבית מדהימה של 400 אחוזים לשנה. "משום שאיננו רוצים להלוות כספים", התבטא אחד הפקידים.

המשבר הקפיא גם את הסחר בחוב החיצוני של טורקיה. מדד סטנדרד אנד פור הוריד לאחרונה את דירוג האשראי של המדינה בפעם השלישית השנה.

אם לא יתחולל נס של הבראה מכוון הכנסות התיירות – מה שמוטל בספק בעקבות איומי הטרור הכורדי – מניחים מרכזי הבנקים הזרים בטורקיה, כי עוד השנה מתחייבת איזו שהיא פריסה מחודשת של החובות במטבע חוץ המסתכמים ב־66 מיליארד דולר.

אבל בכך לא מסתיימות ההתחייבויות במטבע חוץ. בצער של יאוש, קנו כמה בנקים טורקים מטבע בחודש שעבר, בעיקר מבנקים בשוויץ, ולא שילמו תמורתם. האומדנים של סך כל ההלוואות במטבע חוץ ללא ערבות מרוכזת אשר ניתנו למערכת הבנקאות החולה של טורקיה, מתחילים ב־3 מיליון דולר. ממשרד האוצר הטורקי מגיעים אותות סותרים באשר לסיכוי שהממשלה תכסה את החובות הללו.

ראש הממשלה טאנסו צ'ילר: תחזיק מעמד על אף המשבר

לרוע המזל, תוכנית הצנע שהוצגה בחודש אפריל אינה נוגעת כלל בכלכלה השחורה של המדינה, שיש המעריכים את היקפה כשווה לתוצר הלאומי הגולמי של המדינה, המוערך רשמית ב־50 מיליארד דולר. אותה תוכנית מתעלמת מהעובדה שרק כ־10 אחוזים מ־33 מיליון בעלי זכות ההצבעה בטורקיה הינם משלמי מס רשומים.

פרשנים טוענים כי הבעיה הקריטית היא ממשלת הקואליציה, שהוקמה לפני עשרה חודשים הגברת טאנסו צ'ילר. הממשלה לא מצליחה לשמור על אמינות ופניות פרסה תכופות והיעדר עבודת צוות הדביקו לממשלתה של צ'ילר תדמית של ממשלה כושלת.

אלא שאין חלופה דמוקרטית ברורה לגב' צ'ילר, בת 47, והאשה הראשונה המכהנת כראש ממשלת טורקיה. אומץ לבה, שאפתנותה ו"חוצפתה" מרמזים על כך שגדולים סיכוייה לשמור על כסאה עד לבחירות הבאות, האמורות להיערך ב־1996.

בקרב התעשיינים והאליטה החילונית יש מי שמשתעשע ברעיונות חלופיים. אחד מהם הוא הקמת ממשלה טכנוקרטית בראשותו של נשיא הבנק המרכזי לשעבר. רעיון אחר אינו אלא הפיתרון הטורקי הפוליטי משכבר החוזר על עצמו בכל עשור – הכרזת מצב חירום או התערבות צבאית. אולם, הצבא עסוק במאבק בלוחמי הגרילה הכורדיים, שגם הוא עולה ממון רב, ובכל הנראה איננו מעוניין לקבל על עצמו אחריות נוספת.

רואי השחורות חוששים מהשתלטות של מפלגת הרווחה הפרו־איסלמית, שהצליחה מעל לכל המצופה בבחירות המקומיות. מנהיגות המפלגה היא אנטי־מערבית מובהקת ונוהגת לתקוף את עקרון הריבית ועקרונות בסיסיים אחרים, המקובלים במערכת הפיננסית המערבית.

אולם איום זה הוא מוגזם. מחצית הסחר הטורקי היא עם אירופה, וכל מי שמיטיב להכיר את טורקיה יודע כי האיסלם הטורקי, אם לא יסרידו אותה, הוא פרגמטי ואפשר לראות בו לכל היותר בן דודו הרחוק של הפונדמנטליזם שהשתלט על האיראנים והערבים. "במובן מסויים, מה שקרה טוב שקרה. המשבר לימד אותנו, אנשי האליטה, שאיבדנו את הקשר עם העם והיינו כגן של ורדים המוקף בביוב", התבטאה מנהלת של אחד הבנקים.

הישראלים, שבילו באנטליה, שמחו לדעת שהם תרמו להצלת הכלכלה הרעועה של טורקיה

לא הכול נכנעים ליאוש. טורקיה נהגה תמיד להחזיר הלוואות במלואן. משקיעים זרים בעלי אומץ, הזוכרים מעליות ונפילות מסחררות מאז נפתחה מחדש הבורסה לניירות ערך של איסטנבול ב־1986, שומרים על היצמדות שוק בכך שהם רוכשים מניות בקצת למעלה משוויים של הנכסים.

חלק ניכר מהסיפורים המשמחים של שנות ה־80 על הדינמיות הטורקית, הליברליזציה הפיננסית והרצון להצליח, עדיין נכון גם היום. יצוא טורקי במחירים זולים מגלה סימנים של התאוששות, בשקט בשקט. גם בנקים זרים, המנוהלים היטב, וכך גם עסקים מגוונים היטב, מצליחים לגמרי לא רע.

הסיכונים והסיכויים סוכמו בצורה מסודרת בידי הפרשן הכלכלי של העיתון "סאבאח", גוזר מנגו: "מכל הנראה, אנחנו, הטורקים אינו יודעים כיצד לבצע תיקונים", אמר. "אנחנו יודעים רק לנפץ הכל ואז להתחיל מההתחלה".

ה. פוס, אינדיפנדנט

רמון ימכור את ארלוזורוב

בראש ובראשונה יצטרך חיים רמון לבדוק את מצבת נכסיו וחובותיו של הגוף שבראשו הוא יעמוד ■ קרית-ההסתדרות בתל-אביב ומניות בנק הפועלים יוצאו למכירה ■ מההכנסות ייהנו גם חברי ההסתדרות

חיים רמון: "יש לי חשש שנכסים הוצאו בדרכים לא דרכים"

מאיר בלייך ודוד ליפקין

כאשר החלה תוכנית השיקום של כור, בניצוחו של בני גאון, אחד הצעדים הסימליים שנעשו, היה לעבור מבניין כור בשדרות שאול המלך בתל-אביב לאתר אחר. כיום מאכלסים את הבניין המשופץ עורכי-דין למיניהם וגם הלשעברים חיים הרצוג ויצחק שמיר.

קונצרן כור, שהעסיק בימי גדולתו במחצית שנות ה-80 למעלה מ-30 אלף עובדים, היה סמל לעוצמתה הכלכלית של ההסתדרות שמשלה בו באמצעות חברת העובדים. נפילתו סימלה גם את הכיוון שבו התדרדרה גם היא.

כיום, קונצרן כור, עם 15,000 עובדים, הוא חברה מצליחה. רבים טועים, ויש כאלה שגם מטעים, באומרם שעם התיישבותו הצפויה של חיים רמון על כס מזכ"ל ההסתדרות, תאבד ההסתדרות את כור. הקונצרן, שמניותיו נסחרות בבורסה של תל-אביב, אינו בשליטתה של ההסתדרות, וכך גם בנק הפועלים. יושבי הקומה החמישית בקריית-ההסתדרות איבדו את נכסיהם הכלכליים העיקריים זה לא מכבר. ובכל זאת, ההסתדרות הכללית היא ענק אירגוני שבידיו נכסים לא מעטים.

נצחונו של חיים רמון היה פרי מחאה של ציבור חברי ההסתדרות שהחליטו שדי להם בשלטון קולקטיבי העסקנים, שעשו בהסתדרות ובנכסיה מרכבה לאינטרסים שלהם. אין בכך כדי לומר שאין לה להסתדרות מפעלים חברתיים ראויים, אך הניהול של מרביתם היה כושל, מפלגתי ופרוטקציונרי.

המזכ"ל המיועד רואה את המחדל הגדול של ההסתדרות בכך שהאיגוד המקצועי לא סייע למי שבאמת נזקק לו. הבניין ברחוב ארלוזורוב בתל-אביב ייצג את כל המאוס. חיים רמון רוצה לעזוב את האתר הממוקם בין גלידה על המארק למגדלי דוד. ירושלים נראית לו כאתר מתאים יותר.

יהיו בצעד זה מספר רווחים מבחינתו. את הסמליות, כמו בכור, כבר הזכרנו, אבל בנוסף לכך הוא ינתק מקורי העכביש של המנגנון וגם יהיה בכך כדי לסייע לצימצומו. גם הבניינים והמקרקעין שווים לא מעט, עשרות מיליוני דולרים לפחות. ואם כבר זזים – אז אפשר להעביר גם את מרכז קופ"ח, להתפטר מבית עובדי ההסתדרות ועוד נכסים במיתחם היקר בתל-אביב. לשכת המס תעבור ממילא מן העולם.

חיים רמון אומר שתחילה יעשה ספירת מלאי. למעשה, בשנים האחרונות נטשה ההסתדרות את נכסיה העיסקיים. מאז השנה שעברה השליטה בבנק הפועלים היא בידי המדינה, בעוד חברת העובדים מחזיקה 3% ממניותיו בלבד. בקונצרן כור יש לה כ-21% מן ההון. הסתור ומלונות מוריה שייכים לבנק הפועלים. חברת הסנה מצויה בידי המפרק. הנכס העיסקי הממשי שבידי חברת העובדים הוא חברת שיכון ובינוי, שעומדים להנפיקה בבורסה, ואפשר להוסיף לרשימה גם את הארגז.

לעומת זאת המשיכה ההסתדרות להחזיק במרבית נכסי הנדל"ן שלה. מדובר במאות נכסים – משרדי מועצות הפועלים, אולמות, מועדוני נוער, מגרשי ספורט, מבנים המשמשים את נעמת, רשת עמל ועוד ועוד. הנכסים הללו מוחזקים בידי גופים משפטיים שונים. כך למשל הבעלות על נכסי קופ"ח נמצאת בידי גוף שזכות החתימה שלו בידי המזכ"ל והגזבר. ההשתלטות עליהם לא תהיה קלה.

דו"ח מבקר ההסתדרות, כפי שצוטט בעתונות, מונה 112 מבנים המשמשים את מועצות הפועלים, 264 מבנים המשמשים את הפועל והנוער והעובד, 264 מועדונים, 90 מעונות, 50 בתי-ספר ועוד 50 מבנים לשימושים שונים. ערכם הכולל מוערך ב-3 מיליארד ש"ח.

מניות לחברים

"נבדוק, נחקור וננסה לאתר את הנכסים", אמר השבוע רמון למעריב. "נעשה זאת באמצעות אנשי מקצוע ונראה האם הוצאו נכסים בדרכים לא דרכים. יש לי חשש שאכן כך אירע. אני יודע מה קרה עם נכסי מפלגת העבודה. אני רוצה להאמין שבהסתדרות המצב טוב יותר. "אין לי מושג מה עשו בכסף, מה משועבד", אומר רמון שאת דבריו אין הוא מכוון לנכסים המוחזקים בידי חברת העובדים, שהם קלים למעקב, אלא למקרקעין.

קשה לומר שכל נכסי הנדל"ן הללו הם של ההסתדרות ובנותיה. בפועל, חלק נכבד מהם משועבדים, לבנק הפועלים בעיקר. הנה לכם עוד סיבה מדוע היה כדאי להברפלד ולאנשיו לרצות להשתלט על הבנק. רמון הודיע שלא יעשה זאת.

רק המניות שמחזיקה חברת העובדים בכור ובכבנה"פ, הנסחרות בבורסה, שוות כ-360 מיליון דולר. חיים רמון מניח שמניות הבנק לא ישארו זמן רב בשליטת חברת העובדים. "אין להסתדרות מה לתפש בתאגיד בנקאי. באופן עקרוני מה שאינו משרת את מטרות ההסתדרות ולא תהיה לה השפעה באמצעותם לשם מימוש מטרותיה, אין לנו כוונה להחזיק בו. אנו לא רוצים להיות בעלי בתים. לכסף ימצאו שימושים טובים יותר".

יש גם נימוקים פרקטיים, שכרגע הוא אינו מעלה: הבנק אינו משלם דיבידנד במשך שנים אז מה הטעם להחזיק במניות. ראשי חברת העובדים יעדיפו בוודאי למכור חלק מהשקעותיהם בכור כדי לגוון את הפורטפוליו שלהם. עד עתה לא הודרזה ההסתדרות להתפשט מנכסיה כי היו דורשים ממנה לכסות את גרעונות קופ"ח, אבל לאחר שהנטל יועבר למדינה, עם חקיקת חוק בריאות ממלכתי, אפשר לצפות שלא תהיה מניעה למכור.

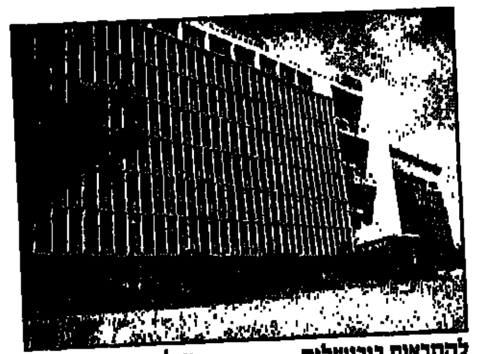

להתראות בירושלים
צילום: רובי קסטרו

חיים רמון: "בייגה שוחט אמר שאני אעלה לו יותר מחיים הברפלד – והוא צודק"

"מה שנמכור נמכור במקסימום התמורה", הוא מצהיר. "זהו כסף של חברי ההסתדרות והוא שייך להם. חלק מהתמורה יועבר להסתדרות, חלק יחולק לחברי ההסתדרות וחלק נוסף לעובדים ולעובדים לשעבר". חברת העובדים תשמש לפי תוכניתו כחברת אחזקות. מניות של חברות שיונפקו, כמו שיכון ובינוי, יחולקו לפי אותו עקרון. חברי ההסתדרות יקבלו שוברים המעניקים להם אופציות לרכוש מניות.

תחת כנפיה של ההסתדרות חוסה גם ברית הקואופרציה. "צריך לבדוק את המצב המשפטי", אומר רמון. "אם אין הבדל בין רשת הקו-אופ לשופרסל אז אין טעם להחזיק בה". רמון מסכים בחיוך כי תהיה פרנסה רבה לעורכי-הדין. "הרבה דברים יחייבו שינוי והם יעשו על-פי חוות דעת משפטיות. עורכי-הדין יתחרו במכרזים כי על כל דבר יחפשו אותנו. אנחנו נפעל על פי הכללים של המדינה".

צעד ראשון בכיוון הזה, אפשר להניח, יהיה נישולו של ארטור ישראלוביץ מן הגזברות. סוף-סוף יהיה סיכוי כלשהו לדעת מה נעשה בכספי ההסתדרות. צפוי שרבים מחובותיה הנעלמים יצופו עתה על פני השטח. רק לשם מימון מערכות הבחירות (ומימון המפלגות) הוצאו כ-80-60 מיליון ש"ח.

רמון: "יש שמועות שאנשי ההסתדרות מימנו את מערכת הבחירות של מפלגת העבודה מכספי ההסתדרות. אם זה נכון אז מי שהוציא יחזיר. לא יהיה מו"מ על דברים שהם בתחום הפלילים. כמו שלא אתפשר על זיופים בקלפיות, כך גם בעניין ההוצאות. זה עניין של טוהר מידות. הנכס שלי זו האמינות שלי. אם הם לא עשו זאת אז אין בעיה".

לחיים רמון, הבטוח בכוחו, לא מעט טענות על הדרך שבה בחרה ממשלת העבודה לכלכל את עינייה ביחס להסתדרות. מיד לאחר הבחירות דיבר ראש הממשלה על המשבר של קופת-חולים ועל הצורך בהעברה מהירה של השלטון בקומה החמישית. המשבר הוכנס אל מתחת לשטיח עד ליום הבחירות. רמון אומר כי שר האוצר אברהם שוחט ידע על מצב קופ"ח קודם לכן. הוא מאשים את שר האוצר בעשיית קנוניה פוליטית עם מזכ"ל ההסתדרות ובהעברת כספים כדי להחביא את הגרעון הגדול של קופת-חולים ולדחות את ההתמוטטות אימה במשך כמה חודשים. לכן יתבע רמון לסייע לקופ"ח עד לחקיקת חוק בריאות ממלכתי, כמו שנעשה לבנים.

קשר של שתיקה

הנושא האחר שיעלה על סדר היום הציבורי יהיה קרנות הפנסיה. רמון מניח את הבעיה לפיתחה של הממשלה. "לא יקנו אותנו בכמה מאות מיליוני שקלים", הוא קובע ושולח רמז עבה לוועדת פוגל. "נציג יחד עם אורה נמיר חוק פנסיה ממלכתית. בהסתדרות הסכימו להצעות האוצר, כי זה הבטיח את המונופול שלהם ועכשיו הם רוצים שהאנשים ישלמו. המדינה היא האחראית כי עשתה עסקות פוליטיות אפלות, שמנעו בין השאר הוצאתם של צווי הרחבה, ונוצר מצב שכ-400 אלף איש מחוסרי פנסיה. המדינה אחראית לפחות כמו שהיה במקרה של משבר המניות הבנקאיות".

המזכ"ל המיועד זועם על הנהגת ההסתדרות שהזניחה, כהגדרתו, את העובדים. "ב-1985 היתה הפעם האחרונה שההסתדרות עשתה משהו חיובי. מאז, פעלה רק כדי להציל אירגונים של עצמה תוך פגיעה במטרותיה". לדבריו האיגודים החזקים דאגו לעצמם, בעוד העובדים שאינם מאורגנים ואלה שבשוק הפרטי הופקרו. "אבחון מחדש את הסכם תוספת היוקר. לא יתכן שתהיה שחיקת שכר לצד צמיחה. במגזר הציבורי דאגו העובדים לתוספות שכר, אבל במגזר הפרטי יש שחיקה נוראה של השכר. עד 1993 הרוויחו החברות התעשייתיות יותר מאשר בעולם המערבי ואין סיבה שלא ישלמו תוספת יוקר ראויה".

בדבריו אלו פתח רמון חזית נוספת, מול התעשיינים. אבל הקרב האמיתי שלו יהיה עם חברו לשעבר ליד שולחן הממשלה, אברהם שוחט. "בייגה אמר שאני אעלה לו יותר מהברפלד – והוא צודק".

השתלטו על הרחוב

שלטי החוצות. הבוחר הממוצע לא האמין שיש למישהו סיכוי לגבור על הברפלד והמנגנון
צילום: רפי דלויה

יריב בן-אליעזר ורון ורבר הם האחראים לקמפיין הבליץ של חיים רמון ■ הבוחרים היו בעדו אך לא חשבו שכדאי לטרוח ולהצביע ■ 1.8 מיליון שקלים, שהוצאו על רכישת שלטי חוצות, סייעו לשכנע את הציבור הספקני

מיכל גרשון

שבוע אחרי שנקבע מקומו של חיים רמון בבניין הוועד הפועל, נזכר יריב בן-אליעזר שאם היה ממשיך את התוכניות שלו מלפני שנה הוא היה יושב היום לצידו של חיים הברפלד וחולק עימו את תוגת המפלה ויתכן שאף את שמחת הנצחון. חמישה חודשים תמימים, משלהי '92 ועד תחילת '93 ישב עם הברפלד ותיכנן את האסטרטגיה של המזכ"ל לבחירות להסתדרות. בן-אליעזר, שעדיין התענג על הישגיו כמנהל הקמפיין של צומת לכנסת, טווה תוכנית עבור הברפלד, תכנית שלא ראתה אור.

"הברפלד שבוי בידי המנגנון" אומר בן-אליעזר. "התיזה שגיבשתי היתה שכדי לזכות במזכ"לות צריך להביא כוחות מבחוץ, לא אנשי מפלגה אלא אנשי מקצוע מיומנים שיודעים איך לשווק סחורה פוליטית. כשהבנתי שהוא לא יכול לשנות כלום, הבנתי שאין לי מה לעשות בשורות העבודה".

מאוחר יותר, חמושה ב-14 מיליון שקלים וסיסמה משובחת, יצאה הרשימה של חיים רמון לקמפיין פירסומי אגרסיבי ורחב היקף, עליו ניצחו במשך שלושה שבועות רון ורבר ויריב בן-אליעזר. כדי לשכנע 1.6 מיליון בוחרים להניח בקלפי את פתקי ים, הוקדשו 1.8 מיליון ש"ח למימון שלטי חוצות. שטחי פרסום החוצות של עבודי תור, תלרוף, פוסטר מדיה וכל שטחי הפרסום בתחנה המרכזית החדשה מלאו בתמונותיו של המועמד המגנטי.

4.5 מיליון שקל, כשליש מכלל התקציב, הוקדשו לפירסום בכלל בנוסף לשלטי החוצות גם מודעות, מערך הסברה ודיוור ישיר לכמיליון בתי אב. שני השלישים הנותרים תוקצבו לארגון ולהוצאות של יום הבחירות.

יריב בן-אליעזר (מימין) ורון ורבר
צילום: אלי דסה

ריוקנו של חיים רמון בלט על שלטי החוצות, לצידה של הסיסמה "חיים חדשים בהסתדרות", פרי מוחו הקודח של יוסי שריד, הקופירייטר המבריק ביותר במסדרונות הפוליטיקה הישראלית. מלאכת הכיבוש, נזכרים ורבר ובן-אליעזר, לא היתה פשוטה. הסקרים הרגישו בעיה יוצאת-דופן: הבוחר הממוצע לא האמין שיש למישהו סיכוי לגבור על הברפלד והמנגנון. בנוסף, הצביעו הסקרים על אדישות מצד הציבור, רק כ-40 אחוזים הראו מוטיבציה להגיע לקלפי.

חודש לפני הבחירות הצביעו הסקרים על 46-52 אחוזי תמיכה ברמון, תמיכה שנגזרה מהשאלה "בעד מי אתה?". כשנשאלה השאלה "למי לדעתך יש סיכוי לנצח?" ענה הרוב המוחלט שהברפלד יקח את המערכה. ורבר: "ידענו שאם לא נשנה את הסטיגמה הזו לבוחרים לא תהיה מוטיבציה לבוא ולהצביע בעד רמון. לכן הפנינו את כל המאמצים לרחוב. לא היה שלט בארץ שלא בחנו אותו. רציתי את כל הגשרים, כל שלטי הענק כולל אלה שבצמתים, הבטחתי את כל השלטים במיגזר הערבי של עבודי, קניתי חבילות של שלטי אוטובוסים".

רון ורבר: "ידענו שאם לא נשנה את הסטיגמה, לבוחרים לא תהיה מוטיבציה לבוא ולהצביע בעד רמון. לכן השקענו בשלטי חוצות"

ורבר הופתע משפע השלטים שעמדו למכירה. "הם פשוט השאירו לנו את הרחוב". תשעים אלף שקל עלו 400 נקודות הפרסום בתחנה המרכזית החדשה, שנקנו לשבועיים בדיוק, "פגיעה מדוייקת בקהל היעד", אחת ההברקות של הקמפיין", לדברי ורבר.

ארבעה שבועות לפני יום הבחירות נקראו ורבר ובן-אליעזר, במקביל למאמי גולן ממגל תקשורת, להציג את הפרזנטציה לקמפיין. הראשונים קיבלו את הג'וב לאחר שהריצו להסתדרות במשך מספר שבועות את חיים (ג'ומס) אורון ואת רן כהן ממרצ. את אגף הסקרים ניהל ד"ר יוחנן פרס יחד עם בנימין (בנג'ילה) יסעור, שעברו על סקרים שהוכנו בידי מודיעין אזרחי, מינה צמח ומיכה הום.

– מה משותף לקמפיין רפול וצומת לקמפיין רמון?

בן-אליעזר: "בשני המקרים היה לנו מועמד טוב. תנאי ראשון הוא נכונות הקונה הפוטנציאלי לרכוש מוצר שונה, כמו במקרה רפול. באנו לעשות שיווק ולאנשי הרשימה השארנו לטפל בתכנים ובאידיאולוגיה. במקרה רפול הבנתי מלכתחילה שחשוב לייפות ולהבליט אבל אסור לשנות. מהר מאוד גיליתי שנסיונו של חיים אסא לשנות את הברפלד הוא טעות. בשני המקרים, של צומת ושל רמון, דרשנו וקיבלנו ריכוזיות וטוטאליות בכל הנוגע לשיווק ולפרסום. היינו מעורבים בכל האספקטים השיווקיים, כולל הנוכחות בשטח.

"בקמפיין רמון היה צוות היגוי מצויין ומנוסה, שלא כמו במקרה רפול הם ידעו מה המשימה, הבינו תקשורת ולא נפלו בפח של מלחמות אגו. בצוות נמנו מלבד רמון, יוסי שריד, ג'ומס, עמיר פרץ, בני טמקין, רן כהן וחנן ארז ממפ"ם. בנג'ילה היה מעדכן ומזין בפרטים מהסקרים".

ורבר: "התחלנו לעבוד עם מרצ במטרה להגדיל להם את מספר המנדטים. היתה לנו אסטרטגיה של דבורה, לזמזם הרבה מסביב ומדי פעם לעקוץ. תוך כמה שעות היינו צריכים להפוך לחלוטין את האסטרטגיה מקמפיין של מפלגה שרוצה לגדול לרשימה שרוצה קמפיין נצחון".

בשיווק פוליטי יש שני סוגי לקוחות: מועמד שתדמיתו בעייתית ויש לשפץ אותו, והשני זה שתדמיתו טובה וסיכוייו ריאליים ורק נותר לשווק אותו נכון. רמון הוא מהסוג השני, אבל "אימת המנגנון היתה גדולה" אומר בן-אליעזר. "ידענו שהיריב מסוגל לזייף, לא ידענו איך להתמודד עם זה".

ואז התעוררו בעיות. ענת מאור, המועמדת של מרצ לראשות נעמת דרשה להבליט את מועמדותה בשלטים אסטרטגיים, במטרה להמריץ נשים לבחור בה לנעמת. ורבר ובן-אליעזר העדיפו להתמקד ברמון. "בעבודה, מרוב מסרים, לא הצליחו לקלוע לשום דבר", אומר ורבר. "חששנו לפספס מפאת קוצר הזמן ולכן השקענו את כל המאמצים ברמון".

ומדי פעם הם הציצו מעבר לכתף כדי לבחון את פעולות היריב שהוציא על מדיה כ-4.5 מיליון שקל. בן אליעזר: "מטה הברפלד הוציא קמפיין שהתפרס על פני 9 שבועות של חוסר הבנה מוחלט של הרחוב. בעוד הם משתדלים להתגבר על המשבר של רמון שיוצא לקרב, ככר היינו פרושים בחוץ. הסקרים היו בהתאם, אופטימים לטובתנו. וכל הזמן עמד מולנו מנגנון ענק".

רון ורבר: "לא היה זמן להתעסק עם מסרים או לחנך את הבוחרים. על רמון כציר המרכזי אין בכלל ויכוח. את גל הפופולריות אי אפשר למסמס בזמן כל כך קצר. ואם אתה כמנהל קמפיין לא עושה טעויות אתה לא מפסיד. היתה לנו החלטה לחזק תחושות של הצלחה וכיבוש.

"מישאל מעריב ביום שישי שלפני הבחירות לא הפתיע אותנו", אומר ורבר. "הוא תאם את התוצאות שקיבלנו מהסקרים: רמון 47 והברפלד 32".

בשש בערב של יום הבחירות ישבו במטה הבחירות שריד, ורבר ועמיר פרץ וקיבלו את התוצאות הראשונות על אחוזי הצבעה, נמוכים, בסביבות 40%. ורבר מודה שהיה זה רגע של מתח, עד שרמון הגיע סמוך לשבע בערב מסיור ביפו, ובישר שאין מה לדאוג, הרחוב איתם. "ככל שאחוז המצביעים היה גבוה יותר קיבלנו יותר. על פי הסקרים שלנו שבעה מכל עשרה מצביעים לנו, לעומת שלושה שמצביעים הברפלד".

יריב בן-אליעזר, בן 54, מרצה לשיווק ולתדמית בבי"ס לתקשורת של המיכללה למינהל וראש המסלול לתקשורת שיכנועית, לא חיפש מועמד אחר להריץ אחרי רפול.

בן-אליעזר: "אני רוצה להוכיח שאנשי אקדמיה לא מנותקים מההוויה האישית". כך מצא את רון ורבר, בן 39, שנפלט משורות העבודה אחרי שמילא את תפקיד ראש מטה ההסברה בבחירות לכנסת. ורבר עזב את התפקיד אחרי שמיכה חריש עזב את כסא המזכ"ל ובמקומו התמנה ניסים זווילי. "באופן טבעי כל מזכ"ל מביא את האנשים שלו, לי כבר לא היה מה לחפש שם, והכימיה ביני לבין זווילי לא היתה משהו שאפשר לכתוב עליו". יחד איתו עזבו גם שמואל אלגרבלי ויובל סרנקל.

בסוף '92 עשה ורבר שלושה חודשים בארה"ב צמוד לצוות שהוביל את הקמפיין של קלינטון. "למדתי איך להיצמד למטרה, לשדר מסר אחר, לא לשנות אסטרטגיה, להימנע מטעויות ולשמור על השטח מקרוב. גיליתי את המשמעת בעבודה ואת חלוקת התפקידים, הבנתי מה זה פרופורציות ואיך מנהלים קמפיין ענק. שם השתמשו בכל מה שקיים. בארץ, ביומיים האחרונים יש היסטריה של הלקוח. בקמפיין אמריקני אין דבר כזה. לא משנים אסטרטגיה כל יומיים".

– הצטערתם שאין לכם תשדירים בטלוויזיה?

ורבר: "לא הצטערתי שאין טלוויזיה. אני סבור שצריך לצמצם את הטלוויזיה למינימום. זו אורגיה של קופירייטרים ובמאים מוכשרים, אורגיה שצריך להפסיק. וזאת בתנאי שיורידו את האיסור של ועדת הבחירות שאוסרת לסקר מועמדים פוליטיים באמצעי התקשורת שלושים יום לפני הבחירות".

בשיווק פוליטי יש 2 סוגי לקוחות: מועמד שתדמיתו בעייתית ויש לשפץ אותו, וכזה שרק צריך לשווק נכון. רמון הוא מהסוג השני

אריה רוטנברג מנכ"ל משותף במשרד הפרסום קשר בראל היה בצוות הפרסומאים של העבודה שהריץ את רבין וגם בצוותים שהריצו את אביגדור קהלני מול רוני מילוא ואת טדי קולק בירושלים. "הפוליטיקה הישראלית השלימה את הסיבוב לבחירה אישית של מנהיגים, וקמפיין רמון לראשות ההסתדרות הוא הסמן הסופי לתהליך", הוא קובע.

לדבריו, "קמפיין רמון היה מעולה מכל הבחינות. הוא היה ממוקד, בהיר, ברור ושוטף. הלך על המימד האישי בלי לגמגם ובחירת המדיה, שהתמקדה בשילוט חוצות, היתה מצויינת ואפקטיבית מאוד יחסית לזמן הנתון".

על מערכת התעמולה של העבודה הוא אומר: "הקמפיין של העבודה-הברפלד היה מבולבל, חסר חוט שדרה, החליף נושאים ללא הרף ובחירת המדיה שלו היתה גרועה. העבודה הציגה קמפיין חסר כיוון שהתדרדר לאנרכיה מוחלטת וכל אחד מצוותי העבודה עשה ככל העולה על רוחו, כולל המפלה הגדולה מכולם כששבוע לפני הבחירות יצאו הפוסטרים המשפילים שעלו לעבודה במספר קולות בלתי מבוטל".

קונגרסים

[illegible]

יום עיון

מנחה: פרופ' יהודה כהנא, אונ' ת"א
יוני 94', גן אורנים, גני התערוכה, ת"א

סדר היום:

- **המדיניות החדשה של משרד האוצר על עתיד הפנסיה בישראל**
- **יישום מסקנות ועדת פוגל וההשלכות על המבוטחים בקרנות הפנסיה**
- **קרנות הפנסיה – האם יסתיים עידן המערכת הסוציאלית השיוויונית?**
- **השתלבותן העתידית של קרנות הפנסיה בשוק ההון – האם נפגוש אותן בבורסה?**
- **השתלבות ענף הביטוח במערכת הפנסיונית החדשה**
- **כיצד להגן על זכויות הפנסיה של העובדים?**
- **רב שיח: כדאיות תוכניות הביטוח הפנסיוני השונות לאור המלצות ועדת פוגל**
(קרנות פנסיה הסתדרותיות, חבי ביטוח וקופות גמל בנקאיות)

מרצים:

- **מר אהרון פוגל**, מנכ"ל משרד האוצר
- **מר מאיר שביט**, הממונה על שוק ההון והביטוח באוצר
- **מר שלום חבשוש**, יו"ר האגף לביטחון סוציאלי בהסתדרות
- **ד"ר משה פרג**, מנכ"ל לה נסיונל חבי לביטוח
- **מר מנחם קלי**, מנכ"ל קלי — בית הביטוח הפנסיוני
- **מר מנחם בלושטיין**, מנכ"ל חבי תשורה
- **מר מנחם זוטא**, מנהל קופות גמל בנק הפועלים
- **רו"ח זאב פלדמן**, משרד רו"ח בריטמן ושות'
- **עו"ד יצחק שילון**, מנכ"ל קרן מקפת

קהל היעד: מנכ"לים, מנהלים, מנהלי כספים, קרנות פנסיה, בנקאים, חברות וסוכני ביטוח, ועדי עובדים, רו"ח, עו"ד, חשבים.

יום העיון יתקיים בסמוך למועד פרסום מסקנות ועדת פוגל

- -

אני מעוניין להשתתף ביום העיון בנושא: "מהפכה בביטוח הפנסיוני" אשר יתקיים בסמוך לפרסום מסקנות ועדת פוגל.

שם ________ שם החברה ________
כתובת ________ תפקיד ________
________ טלפון ________ פקס ________

מחיר ההשתתפות ביום העיון 325 ש"ח (כולל מע"מ). לקבוצות מעל 10 איש תינתן הנחה של 10%.

ניתן להרשם בטלפונים: 5632233, 5632184, 03-5632415 ובפקס: 03-5625236

לוח דרושים מעריב

טל: 03-5632140 • פקס: 03-5632059 • מודעות דרושים נוספות מתפרסמות בחוברת לוח

המאוחדת דורשת לשלומך!

דרושים/ות

לסניפינו בצפון הארץ
בחיפה, קרית אתא, צפת, שפרעם וכרמיאל:

אחים/ות מוסמכים/ות

עם נסיון בעבודה של 5 שנים לפחות
למשרות מלאות וחלקיות.
נא לפנות לדליה בימים א' - ה'
טל: 04-644231

לסניפינו בראשון לציון וברחובות:

רוקחים/ות

בעלי נסיון למשרות מלאות או חלקיות.

טכנאי/ת רנטגן

בעלי נסיון למשרות מלאות או חלקיות.

פיזיותרפיסטים/ות

בתחום התפתחות הילד.
בעלי נסיון למשרות מלאות או חלקיות.

אחים/ות מוסמכים/ות

בעלי נסיון למשרות מלאות או חלקיות.

נא לפנות לסוזי או למירי,
בימים א'-ה'. טל. 08-451095.

תנאים משופרים למתאימים
- סודיות מובטחת -

קופת חולים מאוחדת

לסניף "תנובה" ירושלים
דרושים/ות

מפיצים/ות לחלב ותוצרת חלב

★ רשיון נהיגה למשאית.
★ ידע בנושא שיווק מוצרי מזון וידיעה טובה בחשבון.

תינתן עדיפות למועמדים/ות בעלי נסיון מעשי בחלוקת מוצרי מזון.
התחלת עבודה משעה 03.00 בבוקר והסעה לעובדים בלילה מובטחת.

מועמדים/ות מתאימים/ות תושבי ירושלים וסביבתה הקרובה ביותר, מתבקשים/ות לפנות אישית למחלקת השיווק בסניף ירושלים, רח' שמגר פינת ירמיהו בירושלים למר דני אלחרר או לענת.
ניתן להתקשר טלפונית לתיאום פגישה בטלפונים: 02-315356 ,03-315335

לסניף "תנובה" נתניה
דרושים/ות

מפיצים/ות לחלב ותוצרת חלב

הכישורים הדרושים:
★ בעל/ת רשיון נהיגה למשאית.
★ ידיעה טובה בחשבון.
★ התחלת עבודה משעה 02.00 בבוקר.

תינתן עדיפות למועמדים/ות בעלי/ות נסיון מעשי בחלוקת מוצרי מזון.
הסעות לעובדים בלילה מובטחת.

מועמדים/ות מתאימים/ות תושבי נתניה וסביבתה הקרובה ביותר, מתבקשים/ות לפנות אישית למחלקת השיווק בסניף נתניה, איזור התעשיה הישן, רח' הכדר (ליד קניון הדרים), לגבי אירית שבח.
ניתן להתקשר טלפונית לתיאום פגישה בטלפונים: 09-344266, 09-344115.
סודיות מובטחת

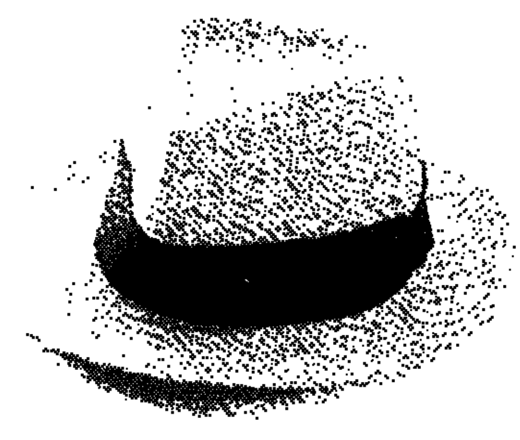

בראש ובראשונה דרוש ראש.

הנדסאי/ת טכנאי/ת אלקטרוניקה

לשתלבות בצוות הפעלה ותחזוקה של מרכזיות סלולר (פלא-פון) הממוקמות בתל-אביב, נתניה, רחובות, ירושלים וחיפה.

דרישות התפקיד:
- ידע ונסיון בתקשורת אלחוטית
- ידע באלקטרוניקה סיפרתית ומיקרו מחשבים
- הכרת מערכות טלפוניה • ידע בתקשורת נתונים
- שליטה בשפה האנגלית • עד גיל 35 • רשיון נהיגה חובה

העבודה בשתי משמרות, הדרכות מקצועיות תינתנה בארץ ובחו"ל.
מועמדים/ות הרואים עצמם מתאימים לתפקיד ישלחו קורות חיים למכון קיע ת.ד. 446 רמת השרון, 47103 ויציינו על גבי המעטפה עבור "פלא-פון"
- סודיות מובטחת -

MOTOROLA
מוטורולה פלא-פון–תקשורת סלולרית בע"מ

פז שמנים וכימיקלים בע"מ
דרושים/ות
– לאזור המרכז –

משרה מס' 25
מנהל/ת מכירות
- מהנדס/ת מכונות/רכב
- השכלה במינהל עסקים או שיווק
- נסיון במכירות
- נסיון בענף הרכב
- שפות עברית ואנגלית על בורין
- מגורים באיזור המרכז

משרה מס' 24
מקדם/ת מכירות
- בוגר/ת תיכון
- ידע במכניקה/כימיה
- רקע בשיווק ויכולת לנהל מו"מ
- דינמי/ת בעל/ת מעוף והופעה ייצוגית
- בעל/ת רכב

נא לפנות לת.ד. 88, חיפה 31000
לציון מס' המשרה המבוקשת
- סודיות מובטחת -

נציבות שירות המדינה מודיעה על פרסום מכרז פומבי מס' 400

למשרת ממונה (מחקרים רפואיים וביו-רפואיים), **ירושלים**
במשרד המדע והאמנויות

הדרגה: א'1–א'3 של דירוג הביוכימאים והמיקרוביולוגיים.

דרישות המשרה:
השכלה אקדמית (תואר שני) במדעים הביולוגיים או תרפואיים, רצוי תואר שלישי. ניסיון של למעלה משמונה שנים בביצוע וניהול מחקר באחד מתחומי המדעים הביולוגיים או תרפואיים. רשאי להגיש מועמדות גם בעל תואר .M.D שהוא בעל רישיון ישראלי לעסוק ברפואה ובעל תואר מומחה באחד ממקצועות הרפואה.
רופא כנ"ל אם ייבחר למשרה ידורג בדרגות 5–8 בדירוג הרופאים.
פרטים נוספים ותיאור התפקידים לשני המכרזים ניתן לקבל בכל אחת מהלשכות של נציבות שירות המדינה, לפי הכתובות הבאות:

ירושלים	– הקריה, רח' קפלן 3, ת"ד 91007-766,	02-705148.
תל-אביב	– הקריה, רח' קלמן מגן 10-61070,	03-6955381.
חיפה	– רח' חסן שוקרי 11-33105,	04-660348.
באר-שבע	– רח' החלוץ 136, ת"ד 10050,	07-236554.

בקשות בצירוף מסמכים יש להגיש על-גבי טופס מדף 2115 (שניתן להשיג בלשכות הנ"ל וברוב משרדי המועצות והרשויות המקומיות), ללשכה המחוזית של נציבות שירות המדינה **בירושלים**.

מועד אחרון להגשת הבקשות הוא: ט"ז בסיון התשנ"ד 26.5.1994.

בתי זקוק לנפט בע"מ
לעבודה בחיפה דרוש/ה

עובד/ת
למחלקת יבוא יצוא ספנות
באגף הכספים והחשבונות

דרישות התפקיד:
- השכלה - מנהל/ת חשבונות מדופלס/ת
- השכלה גבוהה יתרון
- שפות - אנגלית/עברית ברמת שפת אם
- שפה נוספת (צרפתית, גרמנית) - יתרון
- נסיון וידע קודם, עבודה בתחום היבוא והיצוא בחברה תעשייתית או במוסד בנקאי
- תכתובת מסחרית בשפה זרה
- שימוש במחשב בגליון אלקטרוני

נא לשלוח קורות חיים בכתב יד לת.ד. 4 חיפה, מיקוד 31000 עבור מנהל המנגנון

לפרוייקט ניתוח מערכות מעניין וחדשני
דרוש/ה
מהנדס/ת "ייצור נמרץ/ת
לעבודה עצמאית (עד שנתיים נסיון)
טל: 03-6762153, פקס: 03-6761308

למועצה מקומית כנרת
דרושה
אחות מוסמכת
במשרה חלקית
מגורים במקום
לפרטים טל'. 06-750142
בין השעות 8.00-14.00

למוסד בנקאי בתל-אביב
דרוש/ה
למחלקת הבקורת הפנימית
בוגר/ת כלכלה/חשבונאות/מנהל עסקים
יתרון לבעלי נסיון קודם של 1-2 שנים.
מועמדים/ות מתאימים/ות, יפנו בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 29780 תל-אביב מיקוד: 61297

מודעות דרושים נוספות מתפרסמות בחוברת לוח

לוח דרושים

טל 03-5632140 • פקס 03-5632059 • מודעות דרושים נוספות מתפרסמות בחוברת לוח
מעריב

ארדט
חברה לביטוח בע"מ

את ההצלחה של בוגרי המחזור הקודם אי אפשר להפסיק,
הצטרפ/י לקורס ההכשרה הבא של
אנשי מכירות מעולים

באם הינך:
■ שאפתן/ נית בגיל 25-40 ■ תושב/ת איזור המרכז/ חיפה והצפון ■ בעל/ת רקע ונסיון במכירות
■ בעל/ ת תעודת בגרות - השכלה אקדמית יתרון ■ בעל/ ת רכב

אנו מציעים:
■ הכשרה מקצועית בת 6 חודשים ■ מלגת לימודים במהלך תקופת ההכשרה
■ אפשרות להכנסה גבוהה במיוחד ■ ליווי מקצועי צמוד כולל שרותי משרד למשך שנה

לתאום פגישה נא לפנות:
באזור המרכז: גלית 03-5663666 • חיפה והצפון: רבקה/ שושי 565408/ 04-565470

אוניברסיטת תל-אביב
דרושים/ות

1. מכרז חיצוני מס' 3/94
ראש מדור מיזוג אויר - יחידת מערכות/אגף הנדסה, משק ותחזוקה
הכישורים הדרושים: השכלה מקצועית פורמלית במיזוג אויר (טכנאי/הנדסאי מוסמך).
ניסיון של 10 שנים לפחות באחזקת מתקני מיזוג אויר מרכזיים. יכולת ניהול צוות עובדים ופיקוח על קבלנים. כושר ביצוע, ארגון וקידום פרוייקטים. תקשורת בינאישית טובה. ידע בעבודה עם מחשב. יכולת ביטוי טובה בעברית.
הגדרת התפקיד: אחריות לתחזוקה שוטפת של מתקני מיזוג אויר ומזגנים באוניברסיטה. ניהול והנחיית צוות עובדים. טיפול בהזמנות עבודה, חשבונות ופיקוח על קבלנים חיצוניים. קשר עם מגוון גורמי פנים וחוץ.

2. מכרז חיצוני מס' 8/94
מהנדס/ת חשמל - יחידת מערכות/אגף הנדסה, משק ותחזוקה
הכישורים הדרושים: השכלה אקדמית בהנדסת חשמל ורישום בפנקס המהנדסים בישראל. 5 שנות ניסיון לפחות בתכנון, תפעול ואחזקת מערכות חשמל ומיקוד גדולות, כולל מתח גבוה ומערכות בקרה ממוחשבות. יכולת ביטוי טובה בעברית.
הגדרת התפקיד: אחריות על תכנון ותפעול מערכת החשמל והספקת החשמל בקמפוס.

3. **מתאם/ת מערכות מידע** - דיקאנט הסטודנטים (80% משרה)
הכישורים הדרושים: השכלה תיכונית (תעודת בגרות) לפחות. הכשרה מקצועית בתחום המחשבים. ניסיון בעבודה עם מערכות הפעלה DOS ו-WINDOWS ועם רשת תקשורת "נובל". ידע בתכנות במג'יק.
הגדרת התפקיד: טיפול שוטף במערכת המחשבים של היחידה כולל: תכנות, תחזוקה וטיפול בתקלות ובתקשורת.

מועמדים/ות מתבקשים לפנות בכתב, בצירוף פרטים על ניסיון ושמות ממליצים והעתקי תעודות המוכיחות שהם בעלי ההשכלה הדרושה למשרה, אל מדור מיון וגיוס כ"א, יח' כ"א, אוניברסיטת תל-אביב מיקוד 69978. את המכתבים נא לשלוח בציון שם המשרה עד תאריך 26.5.94.

עיריית קרית גת
מכרז פומבי

בהתאם לסעיף 3 לתקנות העיריות (מכרזים לקבלת עובדים) תשל"ט - 1979 מכריזה בזה עיריית קרית גת על משרה פנויה כדלקמן:
1. תאור התפקיד:
מנהל/ת חשבונות ראשי/ת
2. דרגת המשרה על פי הכישורים.
3. שיעור המשרה: משרה מלאה.
4. תאור התפקיד:
- פיקוח על רישום חשבונאי תקין ומסודר של כל פעילויות הרשות המקומית (הוצאות והכנסות של הרשות המקומית).
- אחריות לבדיקת התאמת הרשום החשבונאי בספרי החשבונות של הרשות המקומית. פיקוח על רישום פקודות יומן ופקודות לתשלום ועריכת ביקורת.
- אחריות להפקת דוחות כספיים תקופתיים (דוחות רווח והפסד, מאזנים תקופתיים, מאזני בוחן ועוד).
- אחריות לבדיקת חשבונות ספקים ואישורם.
5. כישורים נדרשים:
השכלה: בעל/ת תואר מנהל חשבונות סוג 3 לפחות (עדיפות לרואי חשבון).
נסיון מקצועי: נסיון מקצועי מוכח ומוצלח כמנהל/ת חשבונות בכיר/ה בארגון דומה או ברשות מקומית אחרת במשך 3 שנים לפחות.
כישורים אישיים: בעל/ת אמינות ומהימנות אישית, סדר ודיוק, יוזמה, כושר התמדה.

הגשות למכרז יש להגיש לגזברות העירייה עד יום 15.6.94.
טפסים להגשת מועמדות ניתן לקבל באגף מנהל וכספים בעיריית קרית גת. [illegible] 07-874540.
זאב בוים
ראש העיר

NT תקשורת
אנשי מכירות מנוסים
האם...
☐ אתם מרוויחים כיום, מעמלות בלבד, 3000 ש"ח בחודש ומעלה?
☐ אתם קוראים נכון את שוק התקשורת הישראלי?

אנשי מכירות צעירים
האם...
אתם מחפשים קריירה רצינית במכירות בלי הבטחות ל־10,000 ש"ח בחודש

מהנדס/ת תעשייה וניהול
לניהול פרוייקט בתחום התקשורת
☐ צעיר/ה
☐ שולט/ת ב־Access

חייגו עכשיו: 03-6426467, 03-6474381 ובקשו את ניתאי.

לעיתון יומי
דרושים/ות
★ עורכים - משכתבים
ידע באייטקס
★ מגיהים
★ עורך לדסק החוץ
אנגלית ברמת שפת אם, רקע תקשורתי וכלכלי, בקיאות בנושאים בינלאומיים
נא לפנות בצירוף קורות חיים
לת.ד. 37028 מיקוד: 67771 תל־אביב

למוסד ציבורי גדול בת"א
דרוש/ה
מהנדסים
בתחום:
אלקטרוניקה
מכשור ובקרה
אלקטרואופטיקה
אוירונאוטיקה
נסיון של 15 שנה לפחות.
עדיפות לבעלי ניסיון בתעשיה הבטחונית.
המעוניינים יפנו בכתב לת.ד. 7093 ת"א למודעה מס' 674.

למוסד צבורי גדול באילת
דרוש/ה
הנדסאי/ת טכנאי/ת בניין/מכונות
הכישורים הדרושים
- ידיעת השפה העברית על בורייה.
- ידיעה טובה של השפה האנגלית.
- נא לציין מס' משרה 173.
המתאימים ישלחו קורות חיים
לת. ד. 89020 אילת

למוסד בנקאי
דרוש/ה
גרפיקאי/ת
ידע ונסיון מוכח של שנה אחת לפחות בהפעלת מחשב מקינטוש
תוכנת FREE-HAND
המעוניינים מתבקשים לשלוח קורות חיים בפרוט מוסדות לימוד ומקומות עבודה קודמים
לת.ד 9300 ת"א 61092
וא לציין משרה "414" ע"ג המעטפה
מועמדים מתאימים בלבד יענו
- סודיות מובטחת -

לחברה מסחרית בפריסה ארצית
דרוש / ה
נציג מכירות בכיר לאזור המרכז
המועמד המתאים יועסק בהפצת
מוצרי חשמל ביתיים
לרשתות שווק,חנויות חשמל וועדי עובדים.
הכשורים הדרושים:
★ השכלה תיכונית או מקצועית
★ נמרץ ושאפתן
★ גיל עד 35
★ מגורים בגוש דן והסביבה הקרובה.
תפקיד בעל אתגר
מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 1468 ת"א
סודיות מובטחת.

לחברה בענף הנדל"ן
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות סוג 3
נסיון מוכח מעל 6 שנים
ידע ונסיון בחשבשבת, מיכפל וגליון אלקטרוני
קורות חיים, ונסיון בעבודה לשלוח בפקס 03-6785731 לאייל

לבתי מרקחת בפתח תקוה והשרון:
★ רוקח/ת אחראי/ת לניהול פרוייקטים
★ רוקחים/ות למשמרות
ת.ד. 629 פתח־תקוה 49106 (עבור רוקח)

FRUTAROM
למפעלנו באיזור חיפה - רח' תשיש 25 מפרץ חיפה

מנהל(ת) חשבונות ראשי(ת)
◆ בוגר(ת) חשבונאות/רואה(ת) חשבון ◆ יכולת ניהול צוות עובדים ◆ שליטה טובה בגליונות אלקטרוניים ◆ נסיון קודם אינו הכרחי.

אחראי(ת) למחלקת אריזה ומשלוחים
◆ נסיון קודם בתעשיה - יתרון ◆ ידע טוב באנגלית.

מחסנאי(ת) אחראי(ת)
◆ נסיון בניהול מחסן ממוחשב.

מסגר(ת)/רתך(ית) - לצוות האחזקה
◆ ידע בטיפול בציוד מכני, צנרת, משאבות - יתרון.

פקיד(ת) שיווק ומכירות
◆ נסיון קודם במכירות - יתרון
◆ שליטה בשפה האנגלית ◆ בעל(ת) השכלה אקדמאית.

נציג(ת) מכירות בכיר(ה) לייצוא
◆ השכלה אקדמאית, רצוי בתחום המזון/מדעי החיים.
◆ אנגלית ברמת שפת אם ◆ רצוי נסיון במכירות לחו"ל/סחר בינלאומי.
■ מגורים באיזור חיפה ■

נציג(ת) מכירות בכיר(ה)
לשיווק חומרי גלם לתעשיית המזון, הדטרגנטים והתמרוקים.
◆ השכלה אקדמאית רצוי בתחום הנדסת המזון/כימיה/מדעי החיים ◆ רצוי נסיון במכירות
◆ מגורים באיזור המרכז.

נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לפרוטשום בע"מ למנהל כח אדם, ת.ד 10067 חיפה 26110

Dr. Fischer
עם הרחבת הפעילות והכניסה לתחומים חדשים
למפעלי ד"ר פישר דרושים:
1 **מהנדס/ת תעשיה וניהול**
בוגר מצטיין. רקע במע' מידע שליטה בקוואטרו/לוטוס.
2 **סוכני/ות מכירות**
הופעה ייצוגית וכושר שכנוע. נסיון במכירת מוצרי צריכה.
3 **תועמלן/ית רפואי**
רקע פארא-רפואי/מדעי הטבע. הופעה ייצוגית וכושר שכנוע.
4 **כימאי/ת רוקח/ת**
למעבדות בקרת איכות. עם ניסיון ב-HPLC ו-GC.
5 **אחראי/ת משמרת**
טכנאי/ת מכונות צעיר/ה, בעל יכולת ניהולית. להפעלת מע' אוטומטית למילוי ואריזה.
בכל המשרות מגורים במרכז הארץ
ידיעה טובה באנגלית, נכונות לשעות [illegible]
על המתאימים לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 39367 ת"א 61390
ולציין תאור המשרה ע"ג המעטפה.
מודעה זו מיועדת לנשים ולגברים.
ד"ר פישר-זה בדוק.

לארגון מתנדבים בעל מוניטין
דרוש/ה
רכז/ת אזור מרכז
למשרה מלאה לפרוייקט העוסק בקליטה חברתית של עולים חדשים
תיאור התפקיד:
עבודה עם מתנדבים, טיפוח קשרים עם גופים ומוסדות שונים, ארגון ארועים, גיוס משאבים, ניהול עצמאי של משרד, עבודה בשעות לא קונבנציונליות, כרוכה בנסיעות רבות, מקום עבודה - ת"א.
דרישות:
אקדמאי/ת נמרץ/ת בעל/ת יוזמה יחסי אנוש מעולים, ביטוי בעברית ואנגלית בע"פ ובכתב ברמה גבוהה, כושר אירגון, ניסיון קודם בקליטת עליה ו/או הדרכה ו/או ארגון ארועים, בעל/ת רכב, רצוי בעל/ת מחשב אישי + מדפסת (ידע בשימושו).
נא צרפו קורות חיים לרח' הגיבור האלמוני 46/19 - תל־אביב

ת.מ.פ תעשיות מוצרי פח בע"מ
T.M.P METAL INDUSTRIES LTD
למפעל המתמחה בייצור ארונות פח מודולרים לחשמל, פיקוד ותקשורת
דרושים/ות:
1. עובדי/ות ייצור.
2. נהג/ת ב'.
3. עובד/ת ניקיון כללי.
4. מבלטן/ית.
[illegible] 09-981288

מודעות דרושים נוספות מתפרסמות בחוברת לוח

AG Associates (Israel)
חברת א.ג. אסושייטס ישראל ממגדל העמק, חברה בת של AG מעמק הסיליקון, הינה מהחברות המובילות בעולם בתחום המערכות לייצור מוליכים למחצה. החברה מפתחת מערכות המשלבות רובוטיקה, תוכנה וציוד ייחודי לתהליכים תרמיים ממוקדים הנמצאת בשלבי הרחבת הפעילות. מפעלנו מטפח מצוינות ועבודת צוות ומציע אתגר מקצועי עתיר סיכויים בתעשייה בעלת קצב צמיחה מהמהירים בעולם.

דרושים/ות לנו אנשי/נשות המקצוע הבאים:

מנהל(ת) רכש וחומר
בעל/ת יכולת גבוהה ונכונות לעסוק אישית במגוון רחב של נושאים הקשורים במערך הרכש והחומר.
◆ נסיון בהקמה וניהול של מערכת רכש ומחסנים בתעשיית ה-Hi-Tech.
◆ יכולת ניהול מו"מ עם קבלנים וספקי חלקים קנויים ומיוצרים בארץ ובחו"ל.
◆ נסיון מעשי בשימוש במערכות MRP, עיתוד מלאי.
◆ קשר עם עמילי מכס ושילוח.

מהנדס(ת) תוכנה
לפתוח מערכת MULTI-TASKING, REAL-TIME
◆ ידע ונסיון בשפת "C", DOS, תקשורת וממשק למשתמש.
◆ עדיפות לידע בחומרת Intel/PC ורשת Novell

טכנאי(ת) אלקטרו-מכניקה/ואקום
◆ נסיון בהרכבות ובדיקות סופיות של מכניקה עדינה ומערכות ואקום ב-Hi-Tech ◆ נסיון בתחום חוזר אלקטרו-מכני ◆ הכרת סביבת PC.

המועמדים/ות שיבחרו יישלחו לתקופת השתלמות של מספר חודשים בחברת האם בקליפורניה, ארה"ב.
על המועמדים/ות להיות בעלי/ות נסיון של 3-5 שנים לפחות ובעלי/ות מוטיבציה גבוהה ושליטה בשפה האנגלית.

נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לא.ג. אסושייטס ת.ד. 171 מגדל העמק 10551 עבור כח-אדם או בפקס 06-440551.

TOWER SEMICONDUCTOR LTD.
טאואר סמיקונדקטור, מקבוצת DSSI והחברה לישראל, הינה חברה עתירת ידע המייצרת שבבי מחשב בטכנלוגיה מתקדמת ומייצאת את מירב מוצריה לחו"ל. על לקוחותינו הבינלאומיים נמנות חברות מובילות כהיולט פאקארד, נשיונל סמיקונדקטור ועוד. אנו מצויים בגידול מואץ מול שווקי העולם ומציעים לך תנאי העסקה לטווח ארוך תוך הבטחת אתגרים מקצועיים ותגמול הולם. עכשיו בוא דבר על העתיד שלך.

מהנדס/ת אלקטרוניקה משרה 2105
למחלקת הנדסת התקנים (Device Engineering)
תאור התפקיד:
- ביצוע בדיקות חשמליות על TEST CHIPS (ELECTRICAL TESTING).
- ביצוע אנליזות ומעקב על תהליכי ייצור.
- פיתוח ואינטגרציה של מעגלי ייצור מתקדמים למעגלי CMOS/VLSI.

דרישות התפקיד:
- מהנדס/ת אלקטרוניקה (תישקל גם מועמדותם של בוגרים ברמה טובה).
- התמחות במיקרואלקטרוניקה - יתרון. ניסיון במחשוב ותכנות - יתרון.
- שליטה טובה באנגלית.

נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים, תעודות וציונים אל: טאואר סמיקונדקטור, ת.ד. 619 מגדל העמק 10556, למחלקת משאבי אנוש. ולציין שם ומספר המשרה. סודיות תשמר בקפידה.
TOWER
עמק הסיליקון במגדל העמק

RIMED רימד
חברתנו הינה צעירה ודינמית ומתמחה בפיתוח וייצור של מערכות לאיתור בלתי פולשני של חצרויות בכלי הדם. כל מכירות החברה מוכוונות ליצוא. עם הרחבת הפעילות דרושים לנו:

◆◆◆ **הנדסאי/ת טכנאי/ת אלקטרוניקה (משרה 001)**
נסיון מוכח של 3 שנים לפחות בתיקון תקלות במעגלים אלקטרוניים עד לרמת רכיב.
אדם יסודי ודייקן - גיל עד 30.
הכרת ה- PC - יתרון.

◆◆◆ **מחסנאי/ת טכני/ת (משרה 002)**
נסיון בניהול מלאי, הזמנות וניפוקים.
רקע בעבודה עם מחשב.
תפקיד אחראי ומגוון הכולל הכרת מערכת ממוחשבת (MRP) ותפעולה.

אנשים מצויינים - ערובה להצלחה
אנא שלח/י אלינו קורות חיים בציון מס' משרה טלפון וגיל אל: רימד בע"מ, ת.ד 2042, א.ת. רעננה 43000

יעץ
לחברה נהולה לייצור מבנים מתועשים באזור המרכז
מנהל הנדסי
תיאור התפקיד
שיפור שיטות ותהליכי ייצור, פיתוח מוצרים, הגשת מכרזים, תקינה ורישוי, מו"מ עם לקוחות, תמיכה טכנית במערך השיווק.
דרישות התפקיד
● מהנדס בנין
● נסיון בבניה מתועשת (רצוי)
● נסיון משמעותי בניהול וארגון
● גישה שיווקית
קורות חיים יש לשלוח אל: יעץ - ת.ד. 14402, ת"א 61143
סודיות הנתונים תשמר בקפידה

יעץ
בית פסיכולוגי לענייני משאבי אנוש ומקצוע
לחברה תעשייתית גדולה במרכז הארץ דרוש/ה
מנהל חשבונות ראשי
(משנה לחשב)
דרישות התפקיד
● מנהל חשבונות מדופלם
● נסיון בין מספר שנים בהפעלת צוותים
● רקע ונסיון מוכח בעבודה עם מחשב
● גיל מועדף 30-40
-תנאים הולמים למועמד המתאים-
קורות חיים יש לשלוח אל: יעץ (משרה 2) - ת.ד. 14402, ת"א 61143
סודיות הנתונים תשמר בקפידה

דניה סיבוס
חברה לבניה בע"מ
דרושים/ות
מנהלי/ות פרוייקטים
1 לאתר בניה גדול בירושלים
2 לשכונת מגורים במרכז
★ נסיון בביצוע ובניהול.
★ יחסי אנוש מעולים, כושר משא ומתן.
★ מהנדסים - בוגרי הטכניון.
לפנות בצרוף קורות חיים ותעודות לת.ד. 72 סביון למחלקת כ"א בציון המשרה המבוקשת - סודיות מובטחת -

לאגף כח אדם בחברה גדולה בדרום דרוש/ה:
אחראי/ת גיוס עובדים בדרום
◆ עד גיל 35.
◆ השכלה טכנית - יתרון.
◆ רצוי בעל רקע במיון והדרכה.
◆ בעל רקע פיקודי.
לשלוח קורות חיים לת.ד. 11065, תל־אביב

CI SYSTEMS
אנו חברה צעירה עתירת ידע, המפתחת ומייצרת מערכות בדיקה אלקטרואופטיות באינפרא אדום.
דרושים/ות

מנהל/ת הנדסה של מוצרי סמיקונדקטור
הכישורים הדרושים:
• תואר שני לפחות בהנדסת אלקטרוניקה, אלקטרואופטיקה או מחשבים.
• רקע בתהליכי ייצור של מיקרואלקטרוניקה.
• נסיון בניהול הנדסי ובבניית מערכת מולטידיסציפלינרית הכוללת אופטיקה, עיבוד אותות ומכנו-אופטיקה.
• נסיון בניהול צוות, יחסי אנוש טובים.

מהנדס/ת אלקטרוניקה
הכישורים הדרושים:
• תואר ראשון לפחות באלקטרוניקה.
• ידע בעיבוד אותות/מחשבים/אלקטרואופטיקה
• עברית ברמת שפת אם ושליטה באנגלית.

נא להפנות קורות חיים בכתב למחלקת כ"א.
רק מועמדים/ות מתאימים/ות ייענו.
ת.ד. 147, אזה"ת מגדל העמק 10551

איתודאן
חברה לאיתור ושליטה על רכב מקבוצת תדיראן
דרושים:

1 **מנהל שיווק ומכירות:**
תחומי אחריות: הכנת תוכנית שיווקית ויישומה. ניהול צוות אנשי מכירות. ניהול מו"מ.
ניסיון בהפעלת אנשים.
ניסיון במכירות לגופים מוסדיים.
אקדמאי רצוי בתחום השיווק.
שליטה מלאה באנגלית, שפות נוספות יתרון.

2 **חשב:**
תחומי אחריות: ניהול מחלקת הנהלת חשבונות ותקציב.
ניסיון: ניהול צוות אנשים.
רואה חשבון 4-5 שנות ניסיון.
ידע במערכות ממוחשבות ושליטה בגליונות אלקטרוניים.

3 **מהנדס תוכנה:**
תחומי אחריות: פיתוח מערכת לאיתור רכב.
ניסיון מוכח בשפות C ו-PASCAL 2-5 שנים.
רקע בחומרה ומ"ה UNIX - יתרון.
העבודה כרוכה בהתחייבות לשווקים. מתוכם לפחות שנה בארה"ב.

קורות חיים נא לשלוח אל שי זילברמן ת.ד. 267 חולון 58102.

קבוצת עורק
מנהל/ת רכש חומרה/תוכנה
♦ השכלה אקדמאית בתחומי מחשבים, או מערכות מידע.
♦ נסיון מוכח כאיש/ת מכירות או רכש של 10-6 שנים.
♦ רקע ונסיון במערכות ממוחשבות (עדיפות UNIX או דיגיטל).

אחראי/ת תקשורת בין לאומית (WAN)
♦ השכלה בתחום המחשוב או התקשורת.
♦ 2-4 שנות נסיון בעבודה ברשתות תקשורת WAN.

קורות חיים יש לשלוח בפקס: 03-6762388 או לאבא הלל 18 רמת-גן 52506 עם ציון שם המשרה.
ספיר תקשורת

מהנדס/ת מכונות
נסיון של 5 שנים בארץ בתכנון מכונות
קורות חיים בפקס: [illegible]

לחברת תכנון
דרוש/ה
מהנדס/ת קונסטרוקציה
בעל/ת נסיון מוכח בתכנון
תנאים על פי הכישורים
לפנות לטל: 5254668, 03-5254895

לבית תוכנה בתל אביב
המתמחה בפתוח מערכות לאחזור מידע טקסטואלי ותוכנה במחשבים אישיים ורשתות
דרושים/ות
בוגרי/ות מדעי המחשב בעלי/ות ידע ב-C
נסיון ב-PC ו-DOS
הכרת WINDOWS, NOVELL - יתרון
למטרות פתוח, תחזוקה, תמיכה והדרכה למשרות:
★ תוכניתן/ית פיתוח
★ תוכניתן/ית תמיכה ופתוח
נא לשלוח קורות חיים [illegible]

לוח דרושים מעריב

למפעל בפלסטיקה באזור עפולה
בתחום יצור חומרים דרושים/ות

איש/ת שיווק
עדיפות לבעל/ת ידע וניסיון בתחום הכימיה / חומרים פלסטיים.

חשמלאי/ת מפעל
אחראי/ת על מערך החשמל והאלקטרוניקה.

פקיד/ת רכש
מעקב מלאי, הזמנות וקשר עם ספקים.

נא לפנות ל☎: 06-420419
או בכתב לת.ד. 2633 עפולה

דרוש/ה
קל: מהנדסים בע"מ

טכנאי/ת מיזוג אויר וקירור
נסיון -3 שנים לפחות בהפעלת מערכות מז"א ושרות

עוזר/ת טכנאי
לאחר שרות צבאי מלא

נא לפנות: בכתב יד לחבי קו מהנדסים בע"מ ת.ד. 3092, פ"ת, 49130, פקס: 03-9243494

לחברת קומסק בע"מ
דרוש/ה
טכנאי/ת PC
- שנתיים נסיון לפחות
- הכרת רשתות נובל
- תנאים טובים למועמדים/ות המתאימים/ות

נא לשלוח קורות חיים ונסיון קודם ת.ד. 36890 ת"א 61368 או בפקס 03-7514045

למפעל פטרוכימי גדול
דרושים/ות

מהנדס/ת חשמל זרם חזק - לכתיבת מפרטים, אנגלית ברמת שפת אם.

הנדסאי/ת חשמל - לתיכנון מאור וכח. גלוי וכיבוי אש. ידע בשרטוט אוטוקאד - רצוי.

ת.ד. 4496 חיפה 31044 משרה 129

דרושים/ות
מנהלי/ות בתי הארחה
בדרום הארץ ובאזור המרכז

הכישורים הדרושים:
- ◆ הכשרה ונסיון מוכח במלונאות
- ◆ כושר ניהול צוות עובדים
- ◆ יכולת שיווק ויחסי ציבור
- ◆ שליטה בשפה האנגלית

מועמדים מתאימים יפנו בכתב ל"שילוב" בן יהודה 34, ירושלים 94583

לחברה מסחרית דרוש/ה
מזכיר/ת מנכ"ל
במשרה מלאה, בעל/ת שליטה מלאה בעברית ואנגלית (שפה נוספת גרמנית - יתרון). מקום העבודה פתח-תקוה/רמת-גן.
דרישות התפקיד: ★ נסיון קודם ★ ידע ונסיון ביבוא וסחר חוץ ★ נסיון בעיבוד תמלילים ושימוש בגליונות אלקט' ★ יחסי אנוש מעולים
לפנות בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 8058 ר"ג 52180 עבור "מזכירה".

לחברה מובילה בריהוט משרדי
איש/אשת מכירות
בעל/ת נסיון למשרה מלאה
לפנות לת.ד. 20621 ת"א 67133

מהנדס/ת כימיה/כימאית
09-851018/9 לערן

לחב' אחזקות בבית אירופה
דרוש/ה כלכלן/ית
או בוגר מנהל עסקים, או רו"ח במקצוע,
לשלוח קורות חיים לת.ד. 33527 ת"א

קופת חולים לאומית
לסניף לוד
דרוש/ה
אח/ות מוסמך/ת
למשרה חלקית
לטלפן 08-252993/4 לאתי

מזכיר/ת מנכ"ל
לארגון מוביל בתחום האומנות והתרבות
כישורים נדרשים:
- ■ שליטה מלאה בעברית ובאנגלית כולל הדפסות
- ■ יחסי אנוש מעולים
- ■ נסיון במזכירות ו/או בניהול משרד

העבודה רבת עניין ואתגר
לפנות בכתב יד ת.ד. 53183 ת"א 61531
- סודיות מובטחת -

רוברט הלף ROBERT HALF
לחברת הייטק ציבורית בת"א דרוש/ה
עוזר/ת חשב
★ רו"ח צעיר/ה - לאחר התמחות
★ ידע בלוטוס
למשרד רו"ח גדול דרוש/ה
מבקר/ת - רו"ח
קורות לת.ד. 26283 ת"א 61262 לאורי או לטלפון: 03-204711

דרושים/ות
מנהל סניף בנק לאיזור הדרום
נסיון מוכח באשראי עסקי בבנק
רצוי השכלה אקדמית
גיל עד 45
מנהל מחי אשראי
לסניף בנק בחיפה / צפון
נסיון מוכח באשראי בנקאי
קורות חיים לשלוח לת.ד. 36623 ת"א
או להתקשר לטל. 03-379791

עיריית נס-ציונה
מכרז פומבי
בהתאם לסעיף 3 לתקנות העיריות (מכרזים לקבלת עובדים), התש"ם-1979
מכריזה עיריית נס-ציונה על משרה פנויה כדלקמן:

מנהל/ת כללי/ת של העירייה

תאור התפקיד:
מייעץ/ת לראש העירייה בגיבוש תכנון אסטרטגי, במדיניות וביעדים בתחומים שונים.
אחראי/ת לביצוע מדיניות העירייה, כפי שנקבעה ע"י ראש העירייה והמוסדות הנבחרים.
מנחה את מנהלי היחידות בעירייה באשר למדיניות העירייה, מתאם/ת את עבודת היחידות ומפקח/ת על ביצוע תכנית העבודה ועמידה בה ומבקר/ת אותה.
היקף המשרה: מלאה
תנאי השכר: לפי הכישורים
הכישורים הנדרשים:
1. תואר אקדמאי במדעי החברה והרוח, במשפטים או בהנדסה. רצוי בעל/ת תואר שני.
2. הכשרה במינהל ציבורי, רצוי בוגר/ת קורס למנהלים בכירים.
3. נסיון ארגוני וניהולי מוכח ומוצלח כמנהל/ת בכיר בארגון.
4. רצוי נסיון פיקודי בכוחות הבטחון.
5. יכולת ניהול צוות עובדים בהיקף גדול.
6. נסיון מעשי ויכולת בתיאום ופיקוח על מערכות גדולות.
7. ידע ונסיון בתקציב ציבורי.
8. נסיון ויכולת בקיום מגע נאות וניהול מו"מ עם בעלי תפקידים וגורמי חוץ.
9. ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין.

הצעות מנומקות יש להגיש בכתב לעיריית נס-ציונה הנביאים 9 בצירוף תעודות ומסמכים המעידים על הכישורים הנדרשים עד לתאריך 15.6.94.
יוסי שבו
ראש העירייה

מנהל/ת ארכיב
נסיון בניהול ארכיב תנועה הכרחי ◆ ידע במערכת ממוחשבת ◆
טל: 03-5245118

עמינח
תעשיית רהיטים ומזרונים בע"מ • ניר צבי

מנהל/ת מחסן
תוצ"ג ומשלוחים
לניהול והפעלת מחסן תוצ"ג ומשלוחים-כולל ניהול מלאי והפעלת צוות בן כ-15 איש
- הנדסאי/ת תעשיה וניהול או כלכלן/ית.
- נסיון ניהולי בתעשיה, במערכות דומות.
- נסיון בהפעלת מערכות ממוחשבות ובניהול מלאי.
- תודעת שרות מפותחת, סדר ואירגון ברמה גבוהה.
- מגורים באזור המרכז.

תנאים טובים למועמדים המתאימים
מועמדים העונים לדרישות הנ"ל מתבקשים לפנות בכתב יד לת.ד. 10513 ר"ג 52150 ולציין ע"ג המעטפה עבור משרה מס'3

לחברת מזון המובילה בתחומה במרכז הארץ
דרושים/ות
הנדסאי/טכנאי קירור בכירים
לתפקיד ניהולי
- ● בעלי/ות נסיון בניהול צוות טכנאי שרות והתקנה, עם רקע פיקודי/ניהולי.
- ● נמרצים/ות עם נכונות לעסוק בעבודה מאומצת ומעבר לשעות המקובלות.
- ● רשיון נהיגה חובה.
- ● מגורים, במרכז הארץ.

מועמדים/ות יפנו בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 201 הוד השרון אזור התעשיה נוה נאמן בי ויציינו ע"ג המעטפה "עבור שרות ארצי", או בטלפון 09-907003 ליהלומה

לחברה מובילה המספקת שירותים בהיקף ארצי
דרוש/ה
סדרן/ית עבודה
לאזור חיפה - מגורים באזור חיפה
סדרן/ית עבודה
לאזור המרכז - מגורים באזור המרכז
הכישורים הדרושים:
- ◻ ידע מקצועי תכני בתחום השינוע
- ◻ בעל/ת כושר אירגון ותפעול מערך ציוד ורכב
- ◻ נסיון בניהול צוות עובדים, רקע פיקודי
- ◻ יחסי אנוש טובים והשתלבות בעבודת צוות
- ◻ נכונות לשעות עבודה ארוכות
- ◻ עד גיל 30

רק פניות מתאימות תיענינה
נא לפנות בכתב לת.ד. 4800 חיפה 31047 עבור 195

לחברה מובילה בתחומה
דרושים/ות
מהנדסי/ות תוכנה בכירים/ות לפרויקט מערכתי בעלי ידע ונסיון באחד או יותר מהתחומים הבאים:
- ◉ RELATIONAL DB לאפיון, פיתוח ומימוש בסביבה מבוזרת, משולבת UNIX ו-PC.
- ◉ פיתוח מערכות מבוססות PC/WINDOW מתקדמות.
- ◉ תקשורת מחשבים בסביבה מעורבת UNIX ו-PC.

המעוניינים/ות להציג מועמדותם, יפנו לת"ד 2078 רחובות
סודיות מובטחת
רק מועמדים/ות מתאימים/ות יענו.

פרידלנד ממתקים
אנשי/ות מכירה לכל אזורי הארץ
- גיל 23-35, לאחר שרות צבאי.
- השכלה תיכונית מלאה.
- ניסיון במכירות מוצרי צריכה.

מזכיר/ה בכיר/ה לטיפול בנושא יבוא
- בעל/ת ניסיון.
- אנגלית ברמת שפת אם.
- הדפסה במעבד תמלילים.
- מקום מגורים באזור פ"ת עד נתניה.

נהגים/ות מחסנאים/ות
- רשיון נהיגת משאית - חובה.
- מקום מגורים באזור פ"ת עד נתניה.

נא לשלוח קורות חיים בציון שם המשרה לחב' פרידלנד, ת.ד. 198 כ"ס 44101 טל': 09-911855
סודיות מובטחת | רק מתאימים/ות יענו

לחברה גדולה בהקמה באיזור הדרום
דרושים/ות
מנהלי/ות חשבונות
דרישות:
- נסיון קודם בהנה"ח.
- סיום קורס הנה"ח סוג 3, רצוי מדופלמים.
- לנסיון בסביבת מחשב AS400 - יתרון.
- מגורים באיזור הדרום - בין רחובות לקרית גת ואשקלון.

- סודיות מובטחת -
לפנות בכתב, עם פירוט תולדות חיים ונסיון קודם לת.ד. 266 - גדרה, מיקוד 70750.

AVX
אי וי אקס ישראל
חברה רב-לאומית מובילה לפתוח ויצור רכיבי אלקטרוניקה הנמצאת בתנופת פיתוח והתרחבות
דרוש/ה
טכנאי/ת כימיה
דרישות תפקיד:
- כימאי/ת או הנדסאי/ת סינתזה אורגנית
- נסיון קודם עם חומרים אורגניים דליקים ונפיצים
- נסיון קודם עם חומרים מטלו-אורגניים - יתרון
- שפות: רוסית, אנגלית (קריאה וכתיבה).

מועמדים מתבקשים לשלוח קורות חיים בכתב לת.ד. 45008, ירושלים 91450.

לביה"ס "מעלה שחרות" יטבתה
דרושים/ות
מורים/ות
לשנה"ל הבאה במקצועות הבאים:
ערבית - חט"ב וחט"ע
אנגלית - חט"ב וחט"ע
מחנכים/ות - לכתות יסוד
מוסיקה - לכיתות יסוד
נא לפנות בכתב לנעמי, ביה"ס "מעלה שחרות" קבוץ יטבתה, ד.נ. אילות 88820 או טלפונית בבקר: 07-358368, בערב: 07-357535

לוח דרושים מעריב

טל: 03-5632140 • פקס: 03-5632059 • מודעות דרושים נוספות מתפרסמות בחוברת לוח

למשרד החקלאות דרושים:
מפקחים על בריאות תוצרת חקלאית מהחי והצומח
מקום העבודה: בדרום הארץ.
תאור התפקיד: פיקוח על תנועת תוצרת חקלאית מהחי והצומח בין האוטונומיה לישראל.
דרישות התפקיד: השכלה תיכונית - 12 שנות לימוד, עדיפות לבעלי השכלה בתחום החקלאות. יוצאי יחידות שדה בעלי כושר גופני ונסיון פיקודי. עבר ללא דופי. נכונות לעבוד בשעות לא שגרתיות. יחסי אנוש טובים. ידיעת השפה הערבית ו/או אנגלית. מקום מגורים בדרום הארץ.
הערות: המשרה בלתי צמיתה. עובד שיבחר יועסק בחוזה מיוחד. המועמד יידרש לעמוד בבחינות בכתב ובע"פ בנציבות שירות המדינה. קורות חיים בצרוף אישורים על השכלה יש להעביר עד לתאריך 29/5/94

ליחידה למשאבי אנוש, משרד החקלאות, רח' חלני המלכה 13 ירושלים.
פרטים נוספים על המשרות ניתן לקבל ע"י מר אבי אמרגי בטל: 02-290170.

לעבודה במרכז צבאי לרפואת שיניים בתל השומר
דרושים
רופאי שיניים
א. בעלי רשיון קבוע מטעם משרד הבריאות.
ב. 3 שנות ותק כרופא שיניים לפחות.
ג. תנתן עדיפות למומחים בשקום הפה.
ד. נסיון קודם במערכת ציבורית רצוי.
ה. המעוניינים ישלחו קורות חיים בצרוף תצלום של דיפלומה ורשיון עבודה לכתובת מפקדת המרכז לרפואת שיניים בית החולים ע"ש שיבא תל השומר.

רשות השידור
לאולפני חיפה והצפון של הטלוויזיה הישראלית
- דרושים -
טכנאי שידור במקצועות וידאו, קול ותאורה.
מועמדים אחרי שרות צבאי, בעלי השכלה מתאימה, רצוי נסיון בעבודת אולפן, הרשומים בפנקס הטכנאים וההנדסאים, יפנו בצרוף קורות חיים ותעודות לת.ד. 7139 בירושלים עבור "הנדסה".
המועד האחרון להגשת הבקשות: שבועיים ממועד פרסום מודעה זו.

לחברה מובילה בתחומה
דרוש/ה מנהל/ת חשבונות
★ סוג 3-2 רצוי ידע ב-COM
★ נסיון של לפחות 3 שנים בחברות פרטיות במגוון תחומי הנה"ח
★ משרה מלאה - 6 ימים בשבוע נכונות לשעות נוספות
נא לפנות בכתב יד (בעט כדורי) בצרוף קורות חיים לת.ד. 1415 בני ברק 51361

לחברת מזון המובילה בתחומה למרכז הארץ
דרוש/ה
אחראי/ת הדרכה באגף השיווק
לתכנון וביצוע פעילויות הדרכה
הכישורים:
- ● אקדמאי/ת עם נסיון בהדרכה
- ● מגורים באזור גוש דן

צעירים/ות העונים/ות לדרישות התפקיד יפנו במכתב (לא בדואר רשום), בצירוף קורות חיים, לת.ד. 669 בני ברק מיקוד 51104 ויציינו ע"ג המעטפה "עבור משרה 107".

לחברה מובילה בענף הרהיטים לחנות שתיפתח בירושלים
מנהל/ת חנות
לעבודה קבועה במשרה מלאה
- ■ השכלה תיכונית מלאה ומעלה
- ■ נסיון במכירת מוצרי צריכה.
- ■ נסיון בניהול.

אשת/איש מכירות
לעבודה קבועה במשרה חלקית בשעות הבוקר ואחה"צ או משרה מלאה
- ■ השכלה תיכונית מלאה ומעלה.
- ■ נסיון במכירת מוצרי צריכה.

★ ★ ★ ★
גיל - עד - 45, מגורים באזור
מתאים גם לסטודנטים/יות ובוגרי/ות עיצוב פנים.
תנאים טובים למועמדים המתאימים
רק מועמדים העונים לדרישות הנ"ל מתבקשים לפנות בכתב לת.ד. 10513 רמת-גן 52150 ולציין ע"ג המעטפה עבור משרה מס' 12

האוניברסיטה הפתוחה
לשנת הלימודים תשנ"ה
דרושים/ות
מרצים/ות אקדמאים/ות
בעלי/ות ידע וכריזמה
יש לפנות בכתב בלבד בצרוף קורות חיים והמלצות, למחלקה ללימודי חוץ האוניברסיטה הפתוחה ת.ד. 39328 תל-אביב 61392

לבית תכנה דרושים/ות
- ■ **מתכנת/ת (Windows)** 1-3 שנות נסיון ב- C/C++
- ■ **מתכנת/ת (מקינטוש)** 1-3 שנות נסיון ב- MAC APP/MPW C++
- ■ **מנהל/ת פרוייקט** לפיתוח מוצר (Windows)

נא לפנות בכתב לת.ד. 20283 ת"א
- סודיות מובטחת -

לפרוייקט תרנגולי הודו בחו"ל
מגדל הודים לבשר
●● בעל/ת ניסיון בתחום ההדגרה, אימון, גידול ואירגון.
●● עדיפות לדובר/ת רוסית או רומנית.
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים וניסיון מוכח לת.ד. 225 קרית טבעון מיקוד 36011

דרוש/ה
מבשל/ת
ידע בבישול צמחוני (פריטיקין - PRITIKIN) וקריאת תפריטים באנגלית.
5 ימי עבודה בשבוע 10.30-14.30
25 ש"ח לשעה
נא להשאיר הודעה בטל. 03-5272205

למשרד רואי חשבון יאיר קרני ושות'
דרושים/ות
מבקרים/ות, כלכלנים/ות
כרוך בנסיעות לחו"ל
ידע באנגלית הכרחי
רצוי ידע בשפה נוספת רומנית או רוסית
לפנות לטלפון: 03-5272959 (רב קווי)

זה יכול להיות הצעד האישי שלך

בוא להתקדם איתנו
לפיתוח קו מוצרים
לארה"ב ואירופה
לסביבות עבודה
Windows NT
Windows
UNIX
DOS

דרושים/ות:
מתכנתי C
למספר משרות:
- ★ בוגרי מדעי המחשבים
- ★ בוגרי קורסים במחשבים
- ★ פיתוח תחת Windows
- ★ נסיון מוכח ב-C (לפחות שנתיים)
- ★ אנשי System

Point Of Sale Ltd.
פורז (פורמולה/לירז/סאפיינס) - דוברת/שרם
נא לפנות בכתב לת.ד. 6031 הרצליה

משטרת ישראל
מחלקת החבלה

למשטרת ישראל דרושים חבלנים

∴ בטחון המדינה חשוב לך ???
∴ אתה מעוניין לתרום לכך ???
∴ מעוניין בתפקיד מעניין ורב אתגר ???
∴ רוצה להגדל למשפחה מגובשת ???

במידה והתשובה - כן
ואתה בעל 12 שנות לימוד,
בעל פרופיל צבאי לפחות 82
ושירתת ביחידה קרבית
מקומך איתנו !!

מקום השירות: בכל הארץ

לפרטים פנה: ללשכת הגיוס האזורית של משטרת ישראל

לשכת גיוס ירושלים, רח' יפו 30	02-391476
לשכת גיוס ת"א, רח' הרכבת 14	03-5644290
לשכת גיוס חיפה, דרך חטיבת גולני 21	04-354416
לשכת גיוס באר שבע, רח' טוביה פינת המשחררים	07-464540
לשכת גיוס רחובות, רח' הרצל 206	08-371465

לפרוייקט רחב היקף- בתחום התקשורת
במזרח אירופה
דרושים/דרושות

משרה מס' 170: **אחראי/ת הנדסה ואינטגרציה**

כישורים נדרשים: מהנדס/ת אלקטרוניקה עם ניסיון רב בתכנון, פיקוח והקמה של רשתות טלקומוניקציה מתקדמות.
ניסיון בניהול צוות עובדים.
נכונות לשהות במזרח אירופה כשנתיים.
ידיעת שפות זרות: אנגלית חובה, גרמנית וצרפתית יתרון.

מועמדים/ות העונים/ות על הדרישות הנ"ל מתבקשים/ות לפנות בכתב, בצירוף קורות חיים הכוללים מס' תעודת זהות, פירוט השכלה ונסיון אל ת.ד. 7035 הקריה תל-אביב. (נא לציין על המעטפה את מס' המשרה המבוקשת).

המשרות מיועדות הן לנשים והן לגברים
רק מועמדים/ות מתאימים/ות ייענו
סודיות מובטחת

דרושים/ות
תועמלנים/ות
לאזורים:
הצפון ● השרון ● המרכז ● ירושלים ● הדרום
- ■ רקע פרא רפואי, ביוכימיה, כימיה, ביולוגיה, תזונה
- ■ שליטה טובה באנגלית
- ■ רשיון נהיגה עם ותק של שנה לפחות.
- ■ מקום מגורים בהתאם לאזור העבודה

מועמדים מתאימים יפנו בכתב בצירוף קורות חיים ותמונה לת.ד. 57261 ת"א מיקוד 61570 עבור "תועמלן".

מודעות דרושים נוספות מתפרסמות בחוברת לוח

מעריב

מוסף התרבות של "מעריב". גיליון מס' 7. יום ו', י' בסיון, תשנ"ד. 20.5.94

שער: יעל הורן על פי צילום של רלי אברהמי ועבודה של יהודית לוין

יהודית לוין מציגה תערוכה חדשה בגלריה דביר. גל אוחובסקי

וולטר מתיאו וג'יק למון ראיון משותף לרגל הקרנת "זקנים חסרי מנוח". ג'ודי סולומון

בדעה צלולה

תמר גלבץ על רולטת השמנים של דודו טופז ■ גיא אסיף על התקליט החדש של הנרי רולינס ■ אלי פרידלנדר על החדש של אלמודובר ■ עמנואל הלפרין על פסטיבל קאן ■ רון מיברג על עולם הפלאפון ■ דוד אבידן על חיים יבין ■ אתגר קרת על "התפרנים מבוורלי הילס" ■ מנחם פרי על מיתוס החומוס

indigo

אינדיגו חברה עתירת ידע בקרית ויצמן, פיתחה טכנולוגיה חדישה המהווה פריצת דרך בתחום הדפוס האלקטרוני. במהלך החודשים האחרונים פרצה אינדיגו לשוק הדפוס העולמי עם מוצר מהפכני אשר זכה להכרה עולמית.

למערך פתוח מוצרים

מהנדס/ת תוכנה SW-1
מומחה UNIX, בעל/ת 3-5 שנות נסיון בתחומים הבאים:
● SOLARIS ● SUN-OS ● UNIX INTERNALS
● פיתוח DRIVERS ● רצוי נסיון ב-SMP ו-C++.

מהנדס/ת תוכנה SW-2
בעל/ת נסיון של שנתיים בתחומים הבאים:
● עיבוד תמונה ● PostScript ● אלגוריתמי Halftone או דומה ● C++, UNIX. ● נסיון בסביבת מקינטוש.
תשקל מועמדותם/ן של בוגרים/ות מצטיינים/ות במיוחד.

מהנדס/ת תוכנה SW-3
בעל/ת נסיון של שלוש שנים בתחומים הבאים:
● יישומי זמן אמת ● שפת C ● מימשקי תוכנה-חומרה
● מערכות הפעלה לזמן אמת.
תשקל מועמדותם/ן של בוגרים/ות מצטיינים/ות במיוחד.

מהנדס/ת מערכת SW-4
לתפקיד הגדרת ואפיון מוצר מורכב
● מהנדס/ת אלקטרוניקה או תוכנה בעל/ת נסיון של 3 שנים לפחות בתפקיד דומה, בהגדרת מערכת רב תחומית.
● נסיון באחד או יותר מהתחומים הבאים יחשב יתרון: הגדרת דרישות ממערכת תוכנה, מתודולוגיות פיתוח תוכנה.
● C, C++, UNIX
● תקשורת מחשבים, DTP
● רקע טוב בחומרה.

למערך תמיכת לקוחות בחו"ל

אחראי/ת ניהול עבודות טכנית ST-2
לניהול ותאום כתיבה טכנית עם קבלני חוץ ועם אחראים לתמיכת לקוחות בחברה.
● בעל/ת תואר אקדמאי.
● נסיון טכני מקצועי נרחב.
● נסיון של מספר שנים בכתיבה טכנית - רצוי בסביבה עתירת ידע.
● יכולת הפעלה טובה של קבלני חוץ.
● שליטה מעולה באנגלית - ברמה מילולית ויכולת כתיבה.
● מועמד/ת בעל/ת נסיון בגיוס או בראיונות מקצועיים בנוסף לכישורים המוזכרים ישקל בעדיפות ראשונה.

פנה/י בכתב בציון קוד המשרה המבוקשת אלו אינדיגו בע"מ ת.ד. 150 קרית ויצמן, רחובות 76101. פניות טלפוניות לא תענינה. מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד.

- סודיות מוחלטת מובטחת -

בוא להכנים צבע לחייך. אינדיגו.

מכון קינן
פסיכולוגיה תעסוקתית והשמה בע"מ

לחברה צעירה בתחום המדיה התקשורתית דרושים/ות

מנהל/ת שרות והתקנות
★ מהנדס או הנדסאי אלקטרוניקה/מחשבים
★ נסיון מוכח של 3 שנים לפחות בתקשורת, טלפוניה ומרכזות
★ יכולת ניהול צוות עובדים
★ אוריינטציה לפיתוח מוצרים

איש/ת התקנות ושרות
★ טכנאי אלקטרוניקה
★ נסיון במערכות טלפוניה ומרכזות
★ נסיון בתחום התקנות תקשורת
★ מחויבות, חריצות ויחסי אנוש טובים

למתאימים מובטחת עבודה בחברה צעירה מתפתחת ודינמית. נא לשלוח קורות חיים לת.ד. 446 רמה"ש 47103 בציון שם המשרה.
- סודיות מובטחת -

מקור

חברה תעשייתית מובילה בענף מוצרי צריכה מחפשת

מנהל/ת תחום מוצרים חדשים
לריכוז נושא "יחודי בשוק הישראלי"

הכישורים:
* תואר אקדמי, רצוי תואר שני במינהל עסקים
* נסיון של מספר שנים בשיווק, מדיניות מוצרים, קידום שיווק ופירסום
* איש חשיבה, יצירתי, איש משימות ומבצעים, אוהב אתגרים

על המעוניינים להתקשר טלפונית:
03-663436 : 03-663552

סודיות מובטחת • מודעותנו מיועדות לגברים ונשים כאחד

אטרקציה

שרותי מידע ישראליים בע"מ

משאבי אנוש
איוש והערכת מנהלים (1987) בע"מ

למפעל בתחום הגומי
דרושה
מנהל/ת מחקר ופיתוח
♦ מהנדס/ת כימיה עם התנסות בתחום הגומי.
♦ נסיון בתרגום דרישות שוק למוצרים מוגמרים.

המודעה מיועדת לנשים וגברים כאחד
נא לשלוח קורות חיים מודפסים אל חברת משאבי אנוש
סודיות מובטחת

מקור

חברה תעשייתית גדולה מחפשת

מנהל/ת מסחרי
לניהול שוק מקומי ומערך "יצוא

הכישורים:
* תואר אקדמי בהנדסת מכונות / כימיה
* נסיון רב בניהול מסחרי הכולל שיווק מקומי והפעלת חברות בת בחו"ל.
נסיון בתחום מוצרים לתעשיה (כימיקלים, חומרי גלם ותשתיות) - חיוני
* איש משימתי, בעל כושר ניהול בהיקף נרחב, עם כישורי מנב"ל

על המעוניינים להתקשר טלפונית:
03-663841 : 03-663436

סודיות מובטחת • מודעותנו מיועדות לגברים ונשים כאחד

אטרקציה

שרותי מידע ישראליים בע"מ

לוח דרושים מעריב
מדור בכירים
כאן קשה לפספס

דרושים

לפעילות Start up של תדיראן תקשורת בתחום תקשורת אלחוטית אזרחית דרושים/ות:

מהנדס/ת חומרה ספרתית
(משרה מס' 8611)
מהנדס/ת אלקטרוניקה בעל/ת נסיון של 3-5 שנים בתחומים הבאים:
■ תכנון מעגלים מעובדי מסתוב
■ עבודה עם רכיבים מתוכנתים (FPGA)
■ נסיון בתכנון ASIC
■ נסיון קודם כטכנאי/ת - יתרון

מנהל/ת מוצר
(משרה מס' 8607)
לניהול מוצרים חדשניים, בתחום הטכני שיווקי:
■ מהנדס/ת אלקטרוניקה בעל/ת נסיון בניהול, אפיון ופיתוח מערכות תקשורת ומערכות אלחוטיות
■ בעל/ת נסיון בעבודה מול לקוחות
■ ידיעת אנגלית ועברית - חובה, שפות אחרות - יתרון

טכנאי/ת הנדסאי/ת RF
(משרה מס' 8616)
■ נסיון של 5 שנים לפחות בפיתוח מעגלי RF, מקלטים, משדרים וסינתסייזרים, רצוי בתחום המיקרוגל הנמוך (1 עד 3 גגה"ץ)
■ נסיון בעבודה עם רכיבי SMD

מהנדס/ת פיתוח תוכנה
(משרה מס' 8617)
מהנדס/ת תוכנה בעל/ת 3-6 שנות נסיון בתחומים הבאים:
■ פיתוח בשפת C בפרויקטים של זמן אמת
■ נסיון בהגדרת תוכנה ובעבודה קרובה לחומרה
■ הכרת משפחת 80x86 ונסיון בתקשורת וחומרה ספרתית - יתרון

קורות חיים יש להפנות לתדיראן תקשורת, בציון מס' משרה למחלקת גיוס עובדים ת.ד. 500 פ"ת 49104 או בפקס: 03-5575557
סודיות מובטחת.

היקשר הראשי

תדיראן תקשורת

למוסד בנקאי
דרוש/ה

אחראי/ת מיחשוב ומערכות מידע בתחום כח-אדם

* תואר ראשון במדעי המחשב/תעשיה וניהול/מתמטיקה/סטטיסטיקה.
* בעל/ת נסיון במחשב P.C. (DOS, WINDOWS), רצוי נסיון בתכנות.
* הכרה ונסיון בקווטרו וכלים אחרים מדור רביעי.
* בעל/ת יוזמה ויכולת לנהל פרויקטים בנושאי כח-אדם.
* יחסי אנוש טובים.
* נסיון בתחום כח-אדם - יתרון.

המעוניינים מתבקשים לשלוח קורות חיים, בפירוט מוסדות לימוד (כולל מוסדות לימוד תיכוניים) ומקומות עבודה קודמים לת.ד. 9016 תל-אביב 61090 עבור משרה "514".

- מועמדים מתאימים בלבד יענו -
- סודיות מובטחת -

עלייה ראשונה

רשימת אירועים חיוניים לשבעת הימים הקרובים

אבנר ברנהיימר

באופן כללי

ממשרד תמו"י (תדמית ויחסי ציבור) ביקשו מאיתנו להעביר מכתב קטן לכל אורחיו של דן שילון בעבר ובעתיד. הנה המכתב (בשכתוב קל): "אורחים יקרים. בשעה שמופיע בתוכנית אמן. למשל עוזי חיטמן. ושר שיר מוכר ואהוב. למשל 'תודה'. נוטה המצלמה לתפוס אתכם בשעה שאתם משתדלים לשיר בשמחה עם הזמר. הבעיה היא שאתם לא תמיד יודעים את המילים. הרי כל ילד מכיר את שורת הפתיחה: תודה על כל מה שנתת. אבל בשעה שעוזי עובר לחלון פתוח או משב הרוח, אתם מתחילים להתבלבל. בדיוק בשעה קריטית זו מתמקדת המצלמה על הפה שלכם ואז אתם נראים כמי שבלעו צפרדע. מבחינה תדמיתית אין פסול בזה שפוליטיקאי אינו מכיר את המילים על בוריין וכמו במקרה של חיים רמון). ואולם במקרה כזה אנחנו ממליצים לא לקחת צ'אנס. עדיף פשוט לנדנד את הראש מצד לצד ולהוסיף לה, לה, לה, רק כדי להראות שהשיר אכן אהוב עליכם. במקרים רציניים יותר, בשעה שהשיר הוא נכס צאן ברזל (למשל ראש הממשלה יצחק רבין בשיר הרעות), אתם עלולים ממש להפסיד נקודות באפיל התקשורתי־תרבותי שלכם. הצעתנו לכם היא כדאת. 1. לנצל מופעי זמר בתוכנית לשתיית מים ומי ששותה לא צריך לשיר). 2. להביט אל הזמר המופיע במבט רציני, כך שיחשבו שאתם לא שרים ביחד איתו מפאת כבודו כאמן מבצע. 3. תמיד טוב לשמור על פה סגור. ושיהיה לכם בהצלחה".

ואם אתם חייבים לשיר, גם אז יש לנו פתרון: פסטיבל ישראל. מספרים לנו שהשנה יש שם אחלה שירים. אום כולת'ום, ג'ון זורן, המקהלה הבולגרית, אל ג'ארו, ובקרוב יגיעו פורגי ובס ולהקת המחול האוקראינית שבוודאי תשמש את מנגינת קלינקה. כך שאם הצטבר אצלכם צורך עצום לפתוח את הפה במקום ציבורי, רוצו למשרדי הכרטיסים. אומרים לנו שעוד נותר מספר מצומצם של כרטיסים למספר מצומצם של מופעים מצומצמים. ושוב שיהיה לכם בהצלחה.

תרבות מעריב
עורך: גל אוחובסקי
סגנית עורך: תמר גלבץ
עיצוב: אורנה אושרי
מזכירות: מלכה דרעם
© כל הזכויות שמורות ל"מעריב"

ערב מיצירות אנדרו לויד ובר בביצוע התזמורת הפילהרמונית הישראלית. יום רביעי, 25 במאי, 20:30. היכל התרבות

התזמורת הפילהרמונית היתה צריכה לעשות מהערב הזה אירוע חגיגי גדול, ולא רק עוד קונצרט. אם היו קצת משתדלים שם, אפשר היה להביא לערב הזה את דודו פישר ודיטה, ולגרור להיכל התרבות קהל לא שגרתי. האם יכול להיות שהם מתביישים קצת לנגן מיצירותיו של המצליח במלחיני מחזות הזמר, כי אינו נחשב קלאסי, או רציני מספיק? אנדרו לויד ובר נולד בשנת 48' בלונדון ומאז עשה ככל יכולתו כדי לספק ריגושים לחיינו. "יש רבים שמשמיצים אותו, בין השאר בגלל ההצלחה שלו", אומר מיכאל אייזנשטדט, "אבל הוא יודע לכתוב מוסיקה נפלאה. המוסיקה שכתב ל'פאנטום האופרה' מתקרבת לאופרה בשיאה. הוא יודע מה עזר למוצרט ולפוצ'יני לכתוב אופרות נפלאות, ומשתמש בזה ביצירותיו". "זכרונות" מתוך "חתולים", ו"במבט אחר" מ"שדירות סנסט" הם רק שניים מהקטעים שיועלו באותו ערב. זמרת האופרה פיונה אוניל היא שתשיר. מנצח: אנטוני אינגליס.

האיש שזקף את גוום של החתולים

אום כולת'ום חוזרת לאופנה

"על חורבות האהבה". סאפו. פסטיבל ישראל. יום שני, 23 במאי, 20:30. בנייני האומה

לא גדלתי על השירים של אום כולת'ום. כילד אני זוכר שצחקנו מזה שכל שיר שלה נמשך ארבע שעות. כשהתחילה לשיר באחד מהסרטים המצריים בערב שבת, הייתי חוזר לעיתונים. בגלל זה הופתעתי למצוא את עצמי מרותק לתיעוד של המופע של סאפו כוויריאו, בו היא שרה ומספרת בשפה שאיני מבין "על חורבות האהבה" של אום כולת'ום: "בוא הגש לי/ בוא נשתה על/ חורבות אהבתנו". סאפו, זמרת מרוקאית־צרפתיה מצליחה וידועה מאוד, יושבת על הבמה השחורה שבדים לבנים קורעים אותה, שותה תה ומתחילה בקריאת השיר. אחר כך היא קמה על עקביה החדים ושרה. האווירה מכושפת, מרטיטה, מה שאתם רוצים. העובדה שמעריצי אום כולת'ום טוענים שמדובר בחילול הקודש ושהמבטא של סאפו לא משהו, לא צריכה להפריע. להפך. סאפו, זמרת לסבית, לא חיה כדי לחקות אף אחד, וזכותה לעשות בשיריה של אום כולת'ום כבשלה. אפילו לתרגם אותם ליידיש.

הזהרו לא לדרוך על זה

אירית חמו. תערוכת יחיד. 1992־1994. משבת, 21 במאי, גלריה נגא, תל אביב

כשנכנסתי לסטודיו של אירית חמו, הזזתי עם הרגל משהו שעמד בדרכי. חמו חשבה שאני בועט בזה, ונבעתה. לא חשבתי שזו עבודה שלה, אני מודה, אבל זו לא היתה בעיטה. זה היה כמו בסרטים, כשמישהו נוגע במקל בחיה מוזרה כדי לראות אם היא מתה או חיה. במבט ראשון זה היה נראה לי כמו לכלוך על הרצפה, אבל משהו רמז לי, בכל זאת, לבדוק את זה בעדינות, ביראה. לא לדרוך. חמו, בוגרת המדרשה ברמת השרון, הציגה במספר רב של תערוכות קבוצתיות, וב־92' זכתה בפרס האמן הצעיר. זו תערוכת יחיד ראשונה שלה. חמו מציגה בתערוכה אובייקטים שנראים כמו משהו שמישהו זנח או שכח, אך בו בזמן הם מכריזים על קיומם: רצועת צמר גפן ארוכה, נשית, בעלת דפנות ורודות: קורי עכביש; שקית; גוש אבק. לא רדי־מייד. עבודות מוקפדות, נוכחות ונעלמות, נחבאות אל הכלים, אך מושכות את מלוא תשומת הלב.

טכניקה יש. נשמה תהיה

"ג'אז עם תוספות". ביג־בנד הד. מוצ"ש, 21 במאי, 21:00. מרכז סוזן דלל

תזמורות הביג־בנד קמו בשנות ה־20 המאוחרות בארצות הברית, בגלל חסרונן של מערכות הגברה בשוק. שנות ה־30 וה־40 היו תור הזהב של הז'אנר. התזמורות הבולטות היו אלו של דיוק אלינגטון וקאונט בייסי השחורים, ושל בני גודמן וגלן מילר הלבנים. בישראל יש שלוש תזמורות ביג־בנד פעילות (מי פחות מי יותר): בחולון, באילת וביהוד. ביג־בנד הד מיהוד, המנוהלת על ידי החצוצרן יהודה כהן, שגם מנצח, נתנה גז בשנה האחרונה. מדובר בתזמורת צעירה יחסית, המצטיינת בברק טכני, אך חסרה עדיין את הנשמה הדרושה לג'אז. בסוזן דלל הם ינגנו קטעים של בוב מינצר ות'אד ג'ונס. מי שמחפש את הג'אז הקלאסי, לא ימצא אותו שם. רפנה וי, שהיתה סולנית של תזמורת צה"ל וחזרה לאחרונה מלוס אנג'לס אחרי שלוש וחצי שנים, תשיר סטנדרטים של ג'אז. פטר ורטהיימר ישמש כמש"ק הנשמה של הערב.

האם גם הבית שלכם מיוחד?

כנס אדריכלות הסגנון הבינלאומי. 22־28 במאי, תל אביב

הנה זה בא. כל כך הרבה סיפרו לכם בזמן האחרון על הסגנון הבינלאומי, על בית הספר ממנו הוא פרץ – הבאוהאוס – ועל כמה שתל־אביב יפה, ואתם בטח מתים לדעת עוד. או בבקשה: הכנס ייפתח ביום ראשון בערב במוזיאון תל־אביב. מלבד מרדפים מאורגנים בעיר הלבנה, בירושלים, בחיפה ובקיבוצים שונים אחר מבנים בסגנון הבינלאומי, ייערכו בתל־אביב דיונים והרצאות בנושא. מגדולי הארכיטקטים והתאורטיקנים בעולם יגיעו לכאן בשבוע הבא, שמות הגורמים לכל סטודנט לארכיטקטורה, לארכיטקטים ולאינטלקטואלים רבים אורגזמות רוחניות כפולות ואף משולשות: פרנק גארי, ברונו צבי, דניס סקוט בראון, האנס הוליין, קנת' פרמפטון. גם לישראלים יש ייצוג מכובד, וביניהם: רם כרמי (בית המשפט העליון), משה ספדי (היכרו יוניון קולג') ויעקב רכטר (כיכר אתרים).

גלן קלוז היא העורכת האחראית. יש

"העיתון". סרט. שחקנים: עם מייקל קיטון וגלן קלוז

לעשות עיתון זה אולי מסעיר ומרתק, אבל לא עד כדי כך. אם היו מספרים לי שעורך החדשות של "מעריב", עמוס רגב, ובעל הטור אמנון אברמוביץ פרצו לתחנת משטרה, כלאו קצין בכיר בשירותים והוציאו ממנו בכוח את הציטוט שיעשה את היום הבא, הייתי מרים גבה, אך מאמין. אבל היה לי קשה מאוד לדמיין את רגב מכניס אגרוף ובועט בעורך "מעריב", יעקב ארז, בניסיון נואש לעצור את מכונת הדפוס כדי להחליף את הכותרת הראשית. יש גבול לכל תעלול. אבל מה אני מדבר, כל תינוק יודע שקולנוע לא בא להעתיק את החיים, והנה על המסך כל זה קורה, ובגדול. גלן קלוז כעורכת אחראית מפחידה כמו ב"חיזור גורלי", ואף מושתקת בצורה דומה. היא ומריסה טומיי ("בן דודי ויני"), כעיתונאית חוקרת ואשה בהריון, מגלמות צמד נשים נאורוטיות ונורדיקיות, כמו שרק נשים יכולות להיות, לא? מולן עומדים הגברים, מי עיתונאי לוחם ומי מסורטן, מייקל קיטון כעורך חדשות ורוברט דובאל כעורך ראשי.

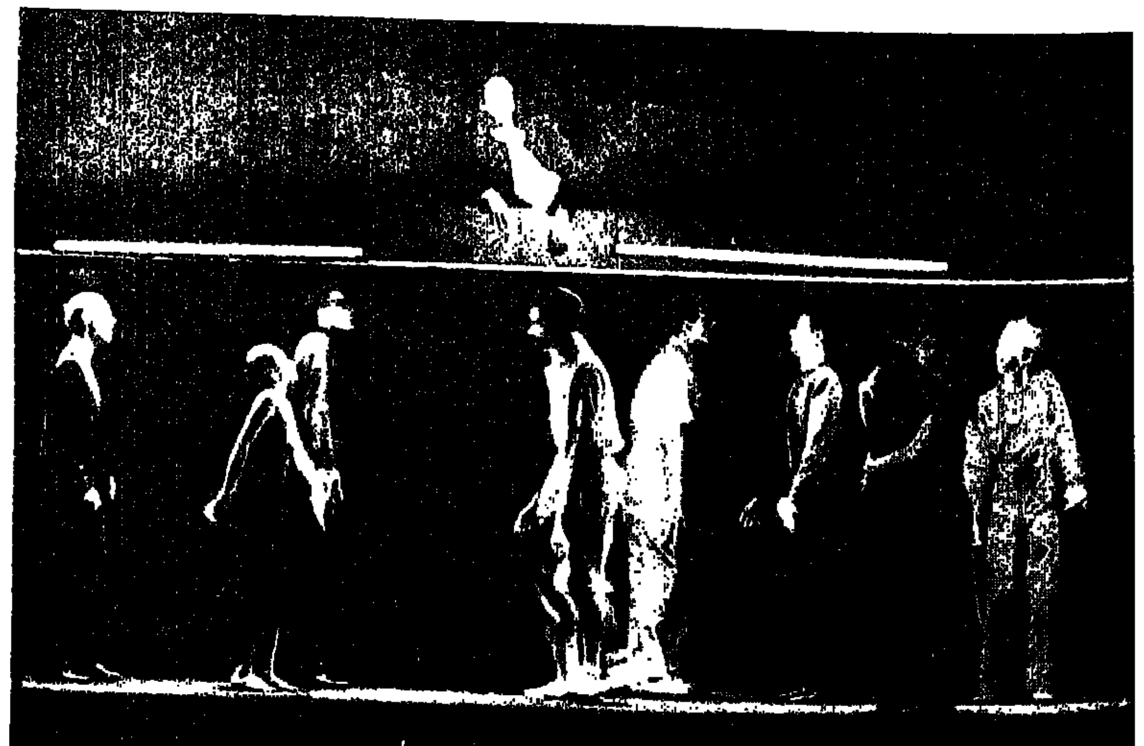

החובה התרבותית של השבוע. ווילסון בפסטיבל

"דוקטור פאוסט מדליק את האורות". בימוי: רוברט ווילסון. פסטיבל ישראל. מרביעי, 25 במאי. תיאטרון שובר

"אם יש תיאטרון אליטיסטי, זה זה", אומר אליקים ירון. כאוונגארד – זכתה ההצגה החדשה של רוברט ווילסון לשבחים גדולים בפסטיבל אדינבורו, בשנה שעברה, וככזו היא אכן מומלצת מאוד. אבל קחו בחשבון שמדובר במופע לא קליט, מסוגנן מאוד ואיטי (שחקן יכול לחצות את הבמה במשך שעה, והרמת הרגל שלו נחשבת למאורע דרמטי). ההצגה מבוססת על מחזה של גרטרוד שטיין, בו מוכר פאוסט את נשמתו לשטן כדי לקבל נורה חשמלית. הנורה, כמובן, היא רק מטאפורה לרצונו של פאוסט המודרני לחשוף את סודות הקיום והקוסמוס. בהצגה אין סיפור ואין עלילה. זהו תיאטרון מופשט ששם רגש על טכנולוגיה, והכוכבים האמיתיים שלו הם התאורה, התפאורה והסאונד. תיאטרון למשוגעים לדבר ולסקרנים בעלי עצבי ברזל. זו אינה הפעם הראשונה בה ווילסון, שהשפעתו על התרבות חורגת מגבולות התיאטרון, מציג בישראל, אבל זו הפעם הראשונה שמעלים הפקה מלאה שלו. חלקים מהאופרה המפורסמת שלו ושל פיליפ גלאס, "איינשטיין על החוף", הועלו כאן ב־76'.

מ ו ק פ צ י ם

ללדין: לימור, לימור ודינה (מימין, משמאל ובאמצע)

ללדין

לימור, לימור ודינה מפתח תקוה, פתח תקוה ודימונה, אמורות להיות התשובה הישראלית החדשה למנגו. בקרוב שיר ראשון, "יעקב", עם קליפ מה־זה־מדליק והעמדה. קבלו אותן

ט ל פ ר י

מאז מותה בטרם עת של שלישיית מנגו, לא היתה פה מנגואיידה כזאת. בסוף החודש תצא לדרך ללדין, שלישיית בנות חדשה מבית היוצר של הד ארצי ואולפני וילאג'. השיר הראשון שלהן ייקרא "יעקב". במקביל יצולם וידיאו־קליפ מסוגנן עם כוריאוגרפיה ועריכה. צילומי צבע של הבנות יפוזרו ברוחב לב בעיתונים. רשת ג', סביר להניח, תשדר נון־סטופ. גלי צה"ל יעדיפו את האלבום השני של איפה הילד. המבקרים יעקמו את האף. ובני ובנות החמש־עשרה... טוב, בהם תלוי הכל.

ללדין הוא משחק מילים סנסציוני המבוסס על שמותיהן של הבנות. לימור, לימור ודינה. שתי הראשונות מפתח תקוה, השלישית מדימונה. את שמות המשפחה, אגב, שומרים לפי שעה בסוד כמוס. "בשביל מה בעצם צריך את זה?", שואלת מריטה וולדבסקי, המנהלת האישית, "ממילא בארץ כולם קוראים לכולם רק בשמות הפרטיים". באמת בשביל מה?

ללדין, ואת זה אף אחד לא מנסה לטשטש, הן מוצר פופ נטו. שום יומרות אמנותיות מעבר ללחן שנדבק לאוזן ("יעקב" הוא אכן שלאגר פוטנציאלי), ריקוד לרגע וחצי חיוך מפתה בווידיאו־קליפ. על פי מדיניות ההנהלה וצוות העובדים אין שום סיבה לספק יותר מדי פרטים על האישיות שמאחורי המוצר. יש את לימור, לימור ודינה, שעומדות מול הזרקורים. עברן לא רלוונטי במיוחד. העתיד, כמובן, כולו לפניהן.

"הפרויקט הזה", אומרת דינה, זו עם השיער החום הארוך והשומה החיננית סטייל סינדי קרופורד, "צריך לבוא בפרצוף. אני רוצה להאמין שאנחנו נצא בהכי גדול שאפשר. זה לא משהו שיכול להיות רק חצי חצי". לגבי לימור, עם הקארה הבלונדיני (שתיקרא להלן "לימור ב'", להבדילה מ"לימור א'" עם השיער השחור החלק), כל מה שקשור לללדין הוא עדיין חלום אחד מה־זה־גדול. "אנחנו עובדות כמו חמורות כבר שמונה חודשים", היא אומרת, "באולפן קרענו את התחת, אבל עדיין יש ימים שאני באה למריטה ואומרת לה שאני לא מאמינה שזה קורה לי. כל דבר עדיין נורא מרגש אותי. כשאני שומעת אותך מדבר על הופעות ומעריצים והטרדות בטלפון, ואפילו לחשוב על הכתבה הזו שתהיה בעיתון, זה עושה לי צמרמורת". וואו.

ללדין היא פרי תכנונם של שלושה. גרי ומריטה וולדבסקי, בעלי אולפני ההקלטות וילאג' בהרצליה, והמוסיקאי יאיר שדה. גרי ויאיר כתבו והפיקו את השירים. יש גם גירסאות כיסוי עבריות ל"הלילה" של דיאנה רוס והסופרימס ו"להיות איתך" של הבאנגלס, ושיר בשם "עוד מבט" שכתבו זאב נחמה ותמיר קליסקי מאתניקס. גרי ומריטה הם גם המנהלים האישיים של השלישיה. הפגישה עם הבנות נערכת בסטודיו בפתח תקוה, בו הן מקיימות כל היום חזרות אינטנסיביות עם סיגי ניסן, כוכבת בהעמדות. היא אחראית על עיצוב מופע הבמה המתוכנן ועל הריקוד בקליפים. את צוות ההפקה משלימה איריס ארלר, שאחראית על עיצוב הבגדים והסטיילינג.

מריטה: "חיפשנו שלוש בנות שיתאימו אחת לשנייה מבחינה קולית, וגם ויזואלית. היה חשוב מאוד שהן יידעו לרקוד, כי הלכנו בפירוש על כיוון של להקת דאנס. רצינו לעשות משהו בסטנדרטים של חו"ל. ללכת על הראש הזה עד הסוף, ולהביא משהו שעוד לא היה כמוהו בארץ. התחלנו לבחון מועמדות בקיץ 93', ועד שגיבשנו את ההרכב הנוכחי בספטמבר של אותה שנה, בחנו קרוב ל־40 בנות".

– היתה להן מילה בבחירת החומר?

"את חלק מהשירים גרי ויאיר כתבו מראש. כל מה שנכתב אחרי שבחרנו את הבנות, נעשה בשיתוף פעולה מלא איתן. הן אהבו מאוד את הכיוון המוסיקלי. השיר הראשון שנתנו להן להקליט יחד היה הכיסוי ל'להיות איתך' של הבאנגלס, וזה התאים להן כמו כפפה".

הסאונד של ללדין מקפיד לא לעייף מדי את עור התוף של המאזין הממוצע. דאנס טהור, על גבול הפופ. כמעט כולו מכונות. פה ושם נגיעות של גיטרה, תופים חיים ומפוחית.

הבנות שרות יחד, כמעט בלי סולואים. מנגו כבר אמרנו? בשלב מסוים בחזרה, נכנסת הבמאית שעתידה לביים את הקליפ של "יעקב". שיר שעוסק ביעקב אבינו, שחולם למרגלות הסולם, וכולל ראפ של פסוקים מהתנ"ך. הבמאית מציעה לשלב שלוש יפהפיות ברקע בתפקיד מלאכיות שרת על הסולם. הבנות מטילות מיד וטו מוחלט.

– למה התנגדתן כל כך?

לימור ב': "אולי אם היינו אחרי חמישה קליפים, וכל המדינה היתה מכירה את הפרצופים שלנו, היינו חושבות אחרת. כרגע זה עוד לא קורה, ולא נראה לנו לעניין שבנות אחרות יהיו איתנו באותו קליפ".

– אתן מודעות להשוואה הצפויה למנגו?

לימור א': "ברור לנו שזה יקרה, אבל אנחנו ממש לא נשמעות ולא נראות כמוהן".

– מה ציפיתן להיות כשהלכתן להיבחן לללדין?

לימור א': "אף אחת לא ציפתה לכלום. לבחינות הלכנו כי הרעיון הכללי מצא חן בעינינו. גם עכשיו, שאתה שואל על הצלחה והערצה, אף אחת לא יכולה לענות לך בצורה מוגדרת, כי אף אחד לא יודע מראש כמה רחוק הפרויקט הזה יגיע. אני הייתי בזמנו בלהקת פיקוד מלאבס, וידעתי שיום אחד יהיה לי אלבום משלי. ללדין זה לא רק שלי, אבל זו התחלה".

דינה: "אני חלמתי בכלל להיות מורה למחול. התחלתי ללמוד בסמינר הקיבוצים, אבל העיסוק בלהקה נהיה מאוד תובעני ואת השנה הבאה אני כנראה לא אקח. ככה זה מתפתח. לכל אחת היו התוכניות שלה לאחרי השירות הצבאי. ובהתאם למציאות, התוכניות האלו ישתנו".

– אתן זוכרות מה אלכס גלעדי אמר אחרי הפיצוץ בין המנחות של "שישי חי" בערוץ 2? הוא אמר: "שלוש בנות, כמה זמן הן יכולות להחזיק יחד?"

לימור ב': "אז אנחנו נוכיח לו שהוא טעה".

לימור א': "אתה יודע מה באמת יהיה הישג מבחינתי? שעוד חמש שנים נשב שלושתנו יחד כמו עכשיו".

דינה: "ושתבואו גם אז לראיין אותנו". ■

הסוחר מונציה
כסף, יצרים, קנאות, גזענות, דם
מאת ויליאם שקספיר, תרגום: אברהם עוז, בימוי: עמרי ניצן

תפאורה ותלבושות: רות דר
מוסיקה: אורי וידיסלבסקי
עיבוד מוסיקלי: רן בגנו
תאורה: ניב שדה
הדרכה קולית: עדי עציון

משתתפים (לפי סדר הא"ב):
ארז בן-הרוש, סער בן-יוסף
רמי ברוך, יוסי גרבר
מירב גרובר, אלי דנקר
רפי וינשטוק
שלמה וישינסקי
אפי טרדונסקי
רובי מוסקוביץ'
קרול מרקוביץ'
נטע סובול
שבתאי קונורטי
גדי רבינוביץ'
שולי רנד, חנוך רעים
איה שבא, עפר שקרצי

תאריכי הצגות:
יום ב' 16/5 20:30
יום ג' 17/5 20:30
יום ג' 31/5 20:30
יום ד' 1/6 16:30, 20:30
יום ה' 2/6 20:30
מוצ"ש 4/6 21:00
יום א' 5/6 20:30

קופת הקאמרי: 03-5233335
למנויים: 03-5245211
מענה קולי: 03-5229353
לקבוצות מאורגנות:
מח' מכירות 03-5279888

החלה ההרשמה
לעונת המנויים 95/94

הקאמרי
של תל-אביב

ה"ויזה" שלך לקאמרי VISA

השחור הגדול

במסגרת פסטיבל ישראל תגיע השנה לארץ גם הפקה גדולה של המחזמר "פורגי ובס". לביקור ראשון יגיעו גם יורשיו של גרשווין

גרי גליקמן, ניו יורק

ניו יורק. אחיינו של ג'ורג' גרשווין, מרק, יושב במשרד הכרום והזכוכית שלו במנהטן ומספר על הדוד שמעולם לא הכיר. ההפקה החדשה של "פורגי ובס", המגיעה לקיסריה ב־9 ביוני, מזמנת לישראל בפעם הראשונה את משפחת גרשווין – האחיינים, מרק גרשווין וליאופולד גולדובסקי, ובני משפחותיהם. "אתה ישראלי?" שואל מרק גרשווין את מראיינו. גרשווין הוא איש עסקים בשנות החמישים לחייו, אב לשלושה בנים ובעליו של בית קיץ באיסט המפטון. הוא רחוק מאוד מרמות האמן, כפי שזו עולה בהקשר של דודו ג'ורג', וקרוב מאוד לדמותו של יהודי ממוצע מניו יורק. אך מרק מתפרנס לעד בזכות שני דורים אמנים, איירה וג'ורג'. כיוון שזה ביקורו הראשון בארץ, רצה להתייעץ עם ישראלי אמיתי, "שיגיד לנו לאן ללכת". "אני אומר לך לאן ללכת", אמר המראיין שניסה בכל מאודו להישמע ישראלי. "כד־אי לכם ללכת לחוף הים".

כמו בנו הצעיר, היה מרק גרשווין בעצמו ילד בן שמונה חתומים עליה ג'ורג', איירה, דו בוס ודורותי. כלומר, זאת ממש עבודה משותפת. אני לא טוען שאיירה כתב את המוסיקה, כמובן".

תהליך היצירה של "פורגי ובס" היה דומה לזה של אופרות אחרות. דו בוס כתב את הרומן, "פורגי", והוא ואשתו עיבדו אותו למחזה. איירה, דו בוס ודורותי כתבו את הליברטו, וג'ורג', שכתב כבר שירי וודביל שחורים, כתב את המוסיקה. לשם השראה בחר לכתוב באי שורץ יתושים, פולי, כ־15 קילומטר מצ'רלסטון, המקום ששימש אתר ההשראה לסיפור כולו. ג'ורג' היה ילד יהודי שספג במהירות את המבטאים הדרומיים של פשוטי העם, את מוסיקת הנשמה בכנסיות ואת הג'אז של הכרים והרחובות. אנשים היו מתקהלים סביב המרפסת הכפרית המגודרת שלו כדי להאזין לו פורט על פסנתר. היום קשה לאתר צוות אמנים לבן שיעז לשחזר את הדיאלקט השחור ואת התרבות השחורה.

המחזה לא היה מנותק מן המציאות האמריקאית, ובמציאות זו, קשה היה מלכתחילה למצוא את הזמרים שגרשווין רצה בהם: אמריקאים אפריקאים עם שליטה בדיאלקט, אשר קיבלו שיעורי זמרה. בשנות ה־30 היו מעט מאוד שחורים שקיבלו הכשרה אופראית, ואלה שנבחנו בניו יורק לא הכירו את הדיאלקט העממי של צ'רלסטון הענייה. הזמרים היחידים שנראו ונשמעו אותנטיים היו בעצם הדור האחרון של אמני הוודביל, ורובם לא ידעו לקרוא תווים. אבל בשנת 52' הגיעה שעתה של לאונטין פרייס הצעירה שקיבלה את תפקיד בס. זה היה גם התפקיד שהחל את הקריירה הבינלאומית שלה וטבע אותה בזיכרון הקולקטיבי כבס לעולמי עד. שנים רבות לאחר אותה הפקה, עוד ביקשו אותה ברסיטלים ברחבי העולם לשיר את "סאמרטיים", שיר הפתיחה של היצירה, שכלל לא מושר על ידי בס במקור.

פעם קראו לזה אופרטה עממית. פורגי ובס מגיעים לקיסריה

כאשר ראה לראשונה, בשנת 1952, את "פורגי ובס", יצירת המופת של דודו שהוצגה בתיאטרון זיגפילד בניו יורק. דודו נפטר 15 שנים קודם לכן. "פורגי ובס" נתקל בתגובה צוננת כשהועלה שנתיים לפני מותו של גרשווין, ומאז לא הוצג על במה אמריקאית. העילית המוזיקלית של ניו יורק נעלבה בשעתו מבן המהגרים היהיר (גרשוביץ – גרשבין – גרשווין), אשר בזכות הפופולריות העצומה שלו בברודווי וברדיו, עקף בביטחון את האקדמיה. "גרשווין אינו יודע אפילו מה זו אופרה", כתב בן זמנו וירג'יל תומפסון אחרי הפרמיירה של "פורגי ובס".

בכותבו על מורשת גרשווין, זמן קצר לאחר מותו, חזה המבקר המכובד פרדריק ג'ייקוב כי "מבין היצירות היומרניות יותר, תהיה 'פורגי ובס' הראשונה לרדת". בשנות המלחמה, שנותיו הגדולות של הסווינג, הפכו שיריו של גרשווין מזוהים יותר ויותר עם אמריקה, הן בעיני האמריקאים עצמם והן בעיני העולם. בשנת 52' נערך משרד החוץ האמריקאי לשלוח הפקה חדשה של "פורגי ובס" לסיור בינלאומי. אז כבר הוכר ג'ורג' גרשווין כרב אמן ו"פורגי ובס" כבר נחשבה ליצירת המופת שלו.

"ועדיין", אומר אחיינו, מנכ"ל בחברה לביטוח שירש את "העסק המשפחתי" עם מות דודו איירה ב־1983, "נדרשו כל השנים הללו כדי שהיצירה תוכר כאופרה, כפי שנכתבה, ולא עוד כאופרטה עממית". ג'ורג' גרשווין עצמו הגדיר את היצירה כאופרה עממית. "'פורגי ובס' זה סיפור עם", כתב. "לכן, משתתפיו ישירו, באופן טבעי, מוסיקה עממית".

"לפני שנים חששו מפיקים להעלות 'אופרה', לא כל שכן, להפיק 'אופרה שחורה'. הם לא רצו לקחת להקה שחורה לסיבובי הופעות. עכשיו זה נחשב כמובן לאופרה גדולה. והכותבים, כל הארבעה, הם כותבים גדולים", אומר מרק. "אני חושב שזה דבר מהותי שמדובר כאן בעבודה משותפת. אחרי הכל, 'פורגי ובס' אינה אופרה של ג'ורג' גרשווין.

בהפקה החדשה המגיעה לישראל מופיעים אמנים שחורים מרחבי אמריקה. כולם שרו בהפקות חשובות אחרות של "פורגי ובס", מהמטרופוליטן בניו יורק עד בואנוס איירס, סן פאולו, ברלין ואפילו בצ'רלסטון.

לדברי פיטר קליין, המפיק הישראלי של "פורגי ובס", עדיין קשה ללהק את המופע הזה: "אתה צריך למצוא פורגי מסיבי דיו כדי שיוכל לשיר על ברכיו ועדיין יישמע כאילו הוא עומד. נכה שיכול להרוג מישהו ולהיראות אמין. ובס מבוגרת, אשה בשנות ה־40 המוקדמות שלה שהיא מושכת מספיק כדי שיחשקו בה עד כדי כך שייצאו לחפש אחריה רכובים על עגלה".

משפחת גרשווין המורחבת מרחפת על כנפי המוסיקה של גרשווין ברחבי העולם, מארגנטינה ועד יפן, שהיתה עבור מרק "הזדמנות נהדרת לראות אופרה אמריקאית מאוד בתפאורה שאינה אמריקאית. המצוקה של קהילת הגטו, כיצד היא נתפסת בעיניהם של אחרים". מחסום השפה אינו קיים באופרה הזו לדעתו של מרק. "אני זוכר שב־89', בפריז, ראיתי אנשים בוכים. הם כל כך הזדהו עם הדמויות. אפילו באדינבורו, מקום שמופיעות בו להקות אופרה שהן הקרם דה לה קרם, שבו מגיעים להופעות בחליפות ערב ואנשים נרדמים, הבריטים אמנם לא נעמדו בסוף על רגליהם והריעו, אבל הם בהחלט רקעו ברגליהם, כמיטב המסורת האנגלית. הפרשנות של הבמאי או המנצח שונה בכל הפקה, ולכן אתה לא יכול להתעייף מהיצירה. מחזמר כמו 'CRAZY FOR YOU', שראיתי פעמים רבות, הוא תמיד אותו מחזמר. אבל כשאתה רואה יצירה חשובה כמו 'פורגי ובס', או כל אופרה גדולה אחרת, טווח הפרשנות הרבה יותר עשיר, תמיד יש מה להפיק מכך". ■

ממשיכים לדבר גסויות

ג'ודי סולומון

"זקנים חסרי מנוח" הוא סרט חדש בכיכובם של וולטר מתיאו וג'ק למון. השניים האלה, ששמותיהם נאמרים בדרך כלל באותה נשימה, חוזרים בסרט (ובראיון הזה) על כל השטיקים הידועים שלהם. ג'ודי סולומון שמעה אותם

"זקנים חסרי מנוח" הוא הסרט החמישי שבו מופיעים וולטר מתיאו וג'ק למון כצמד. נכון, שניהם הופיעו ב"ג'יי.אף.קיי" של אוליבר סטון, ולמון אף ביים את מתיאו ב"קוטש", אבל בתור הצמד המעצבן (והמשעשע) שנחרת בזיכרון הקולקטיבי כישות אחת בעלת שני ראשים, זו רק הפעם החמישית. והיא אינה שונה בהרבה מהקודמות.

בסרט זה הם מגלמים שני זקנים שגרים בעיירה שכוחת אל המתחרים על חסדיה של אן מרגרט. את התסריט כתב מרק סטיבן ג'ונסון, על פי דמותו של סבו המנוח. וולטר מתיאו נחשף ראשון לתסריט ולא אהב אותו. שנה אחר כך קרא את התסריט ג'ק למון. הוא צלצל אל מתיאו, וביקש שיקרא אותו שנית. "הפעם", מספר מתיאו, "התסריט נראה הרבה יותר טוב. אמרתי לג'ק: 'בן כמה הבחור שכתב את זה? לפי התסריט הראשון חשבתי שהוא איזה ילד בן 15 שלא יודע כלום על החיים', אבל הוא עשה המון שינויים והתסריט קיבל צורה הגיונית יותר". תוך זמן קצר מרגע ששניהם נתנו אור ירוק, החלה הפקת הסרט.

לקראת יציאת הסרט לאקרנים, קבעתי פגישה עם השניים. ישבתי עם למון, ואז נכנס מתיאו: "כן, הנה ג'ק למון, אני שונא אותו. הוא לא יודע לשחק. הוא כזה בן זונה מחורבן. אוה, שלום ג'ק".

למון: "מה שהבן אדם הזה מסוגל להגיד".

מתיאו: "הוא באמת אחד האנשים הנהדרים ביותר שפגשתי מעודי".

– בצהובונים סיפרו שאתם מסוכסכים.

מתיאו: "כן, זה נכון. את מבינה, שנינו שכבנו עם הנסיכה דיאנה, ואז היא קיבלה איידס, וכשנבדקנו..."

למון: "הוא ממש סיוט. כל היום זה ככה איתו".

מתיאו: "... אבל אצלו מצאו זיבה ואני נקי. זה עניין של מזל".

למון: "בקשר לסכסוך, אז באיזה עיתון כתבו שהתחלנו להתווכח על הגודל של הסוויטות שלנו, וזה היה נכון. גרנו יחד בסוויטה שהיתה מורכבת משני חדרי שינה נפרדים, סלון ענק וחדר אוכל..."

מתיאו: "הוא חשב ששלו יותר גדול משלי".

למון: "כמובן. מכל מקום, זה באמת הרגיז אותי, אז איימנו עליהם. ואז ה'ניו יורק פוסט' המשיך את הסיפור עם איזה בעל־טור מזוין אחר, סליחה על הביטוי, ושוב איימנו בתביעה, והם חזרו בהם, משום שזה היה מגוחך. גם ככה היו לנו מספיק בעיות לצלם את הסרט בטמפרטורות מקפיאות".

– באילו נסיבות נפגשתם לראשונה?

מתיאו: "ב־1960, שש שנים לפני שעברנו יחד. אני עבדתי עם קירק דאגלאס וקים נובאק ב־'STRANGERS WHEN WE MEET'. נכנסתי למעדניה בצהריים, והזמנתי כריך קורנדביף רזה, סלט תפוחי אדמה וסלט כרוב. ואז נכנס למון, וביקש שרימפס מטוגנים ופודינג שוקולד. אמרתי לו: 'הי, איך אתה יכול לבקש שרימפס ופודינג שוקולד במעדניה יהודית?', והוא אמר, 'אוה, שלום לך'. וכך התחיל כל הסיפור".

למון: "שנינו עבדנו בניו יורק במשך שנים ויצא לנו להיפגש ככה, באקראי, אבל לא עבדנו יחד. וולטר עבד פעמיים, אני חושב, עם אשתי פליסיה, לפני שעבדנו יחד, נכון?"

מתיאו: "ב־'ONIONHEAD'".

למון: "ועם המיטה העגולה..."

מתיאו: "אוה, לא, זה היה אחרי שהתחתנתם".

למון: "זה היה אחרי?"

מתיאו: "כן. אשתו גילמה את בתי, חברתי, אשתי".

למון: "לא את אמא שלך?"

מתיאו: "עדיין לא".

למון: "תן לה קצת זמן, היא תרביץ את הקצב".

– האם זה נכון ג'יק, שעזרת לוולטר להשיג את תפקידו ב"עוגיית מזל", הסרט הראשון בו השתתפתם יחד?

ג'ק: "לא. בתקופה ההיא לא הכרתי אותו כל כך טוב. הבמאי, בילי ויילדר, רצה אותו עוד קודם לכן לתפקיד הראשי ב'חטא על סף ביתך', אבל באולפן חשבו באותו זמן ששטומי איוול, שעשה את התפקיד בתיאטרון, מפורסם יותר בעולם הקולנוע, מה שהיה נכון".

מתיאו: "את הסרט הראשון שלי, 'קאנטאקי', עשיתי ב־1955".

למון: "בילי רצה את וולטר, הוא חשב שהוא מוכשר ורצה לעבוד איתו. ב'עוגיית מזל' הוא כתב את התפקיד במיוחד עבורו, ואני ממש שמחתי. אני זוכר כשהתחלתי את הקריירה ב'קולומביה', וויליאם הולדן אמר לי יום אחד שהוא עשה איזה 30 סרטים לפני שמישהו ידע בכלל מי הוא. 30 סרטים. אני עשיתי 50 בערך בכל הקריירה שלי. זה נכון גם לגבי רוברט מיצ'ם. הוא עשה 100 סרטים עד עכשיו, אבל רק בסרט ה־30 או ה־40 הוא קיבל את התפקיד המתאים. יש כאלה שיש להם מזל במובן הזה, ויש כאלה שאין להם, ובאותה תקופה כבר הגיע הזמן שוולטר יעשה סרט. לעבוד איתו היה כבר מההתחלה חוויה נהדרת. זה היה כיף אדיר כבר מהצעד הראשון".

– מתיאו, אתה יכול להדגים איך בילי ויילדר היה מדבר עם שחקן כמו ג'יק למון?

מתיאו: "'ג'יק, אתה שולף את הסיגר, אתה מסיר את העטיפה, אתה שם את העטיפה בפה שלך, אתה לוקח גפרור, אתה מדליק גפרור, אתה מדליק את הסיגר, אתה מוציא אותו ואומר את השורה שלך'. הוא היה מדויק מאוד".

למון: "הוא ידע מה הוא רוצה".

מתיאו: "השחקנית היחידה שהוא לא התייחס אליה יפה היתה מרילין מונרו, משום שהיא איחרה המון. כששאלתי אותו למה הוא משלים עם זה, הוא אמר, 'נו טוב, הדודה שלי רוזה אף פעם לא מאחרת, אבל היא לא מוכרת כרטיסים'".

למון: "בילי אמר שהוא לא יעבוד איתה יותר. היה לו ריב גדול עם ארתור מילר, מי שהיה בעלה של מרילין מונרו באותו זמן, אבל הכל עבר. איש מאיתנו לא ראה שהיא חולה, שהיתה לה הפלה, ובמהלך הסרט, או בדיוק אחריו, היתה לה הפלה נוספת, כך שהיו לה בעיות, וזה אולי השפיע על ההתנהגות שלה. תמיד הרגשתי שהאיחורים שלה היו קטע רגשי. שהיא פשוט לא יכולה לצאת מהחדר ולהתייצב מול המצלמה, למרות שהיתה מאופרת ומוכנה, לפני שהיתה מוכנה גם באופן פסיכולוגי. היא היתה יוצאת ומנענעת את הידיים ואומרת, 'או.קיי, אני מוכנה'. זה היה כאילו היא פשוט לא מודעת לזה שחיכינו לה שעה".

– טוני קרטיס טוען באוטוביוגרפיה שלו שהוא הגה את הרעיון לסרט "הדירה".

למון: "זה חדש בשבילי. לי ידוע שהוא מבוסס על מקרה שאירע לבילי ויילדר, כשהוא היה עיתונאי צעיר בברלין".

מתיאו: "טוני קרטיס תמיד משקר, הוא לא מספר אמת אף פעם".

למון: "הם למדו יחד בניו יורק, האקדמיה של הפוינקלייד. איך אתה קורא לזה?"

מתיאו: "סדנת הדרמה של בית הספר החדש למחקר סוציאלי. בעצם, זה היה צריך להיות הסדנה הנוירוטית למחקר מיני, משום שכל מה שהם עשו שם היה סקס. אני הייתי היחיד שלא עשה את זה, משום שהייתי כל כך נאיבי. רוב הבנות שנאו אותי בגלל שלא התחלתי איתן".

– מה גורם לכם לצחוק? מי המצחיקנים הפייבוריטים עליכם?

מתיאו: "אין אדם מצחיק שאני מעדיף במיוחד. ג'ק משעמם מאוד ורציני להחריד, לכן אני מחבב אותו".

למון: "וולטר מצחיק, מצחיק יותר ממה שהוא חושב. מערכת היחסים שלנו דומה לזו שהיתה לג'ק בני עם ג'ורג' ברנס. הם היו חברים טובים מאוד בשנים בהן עבדו יחד, כמונו. מספיק היה שברנס יגיד 'בוקר טוב', ובני היה מתחיל להתגלגל מצחוק. וולטר יכול להצחיק אותי באותה מידה".

מתיאו: "אתה יודע למה ג'ק בני התפוצץ מצחוק?"

למון: "למה?"

מתיאו: "כשברנס אמר בוקר טוב, הוא פתח את החנות שלו והעניין שלו השתלשל משם".

למון: "את רואה למה אני מתכוון כשאני אומר שהוא בלתי צפוי? לא בהכרח מצחיק".

מתיאו: "דרך אגב, את צריכה לברך את ג'ק, הוא הפסיק לעשן סיגרים".

למון: "הפסקתי כבר מזמן".

מתיאו: "הוא לא מעשן ולא שותה, בגלל זה הוא כזה משעמם. הלוואי והיה מתחיל לשתות קצת. הדבר היחיד שמעניין אותו זה משחק, אני לא במיוחד אוהב לדבר על זה, משום שאין לי מה לומר. ג'ק הלך להארווארד, הוא גאון, אני בקושי גמרתי תיכון. אני רוצה להקשיב לו, אבל הוא מדבר כל הזמן על משחק. למה אתה לא מדבר על נשים, או על פוטבול?"

למון: "אתה שולט בתחומים האלה. פוטבול אני אוהב. למה שלא נדבר על גולף?"

מתיאו: "זה הספורט המשעמם ביותר שיש".

למון: "מסתכלים על הדשא גדל".

מתיאו: "שמעתי בדיחת גולף נהדרת. שלושה בחורים משחקים גולף, ולפניהם יש רביעיה שמעכבת אותם. אז אחד מהם אומר להם: 'תזדרזו, אתם לא יכולים לשחק כל כך לאט'. הוא לא מקבל תשובה. אז הבחור השני אומר, 'מה יש לאנשים האלה, למה הם מדברים כל כך הרבה שם?' ואז מישהו ניגש אליהם ואומר, 'תניחו להם, הם עיוורים', ואז השלישי אומר, "אם הם עיוורים, למה הם לא יכולים לשחק בלילה?'"

– מה מתיש יותר, דרמה או קומדיה?

מתיאו: "קומדיה היא דבר די כבד. זה יותר מתיש מתפקיד לא קומי, משום שאתה צריך להצחיק אנשים, וזה קשה".

למון: "קומדיה קשה יותר באופן כללי, קשה יותר מנטלית, משום שכולם יכולים להבין טרגדיה בקלות יותר מאשר מצב מצחיק".

– אתם עושים טריקים אחד לשני?

למון: "מפעם לפעם אני מתקשר אליו ומאיים לעבוד איתו שוב".

מתיאו: "אני שונא בדיחות כאלה". ■

כל אחד רוצה את אן מרגרט. מתיאו ולמון

ממדונה ועד הוצאה להורג

כל מה שהייתם יכולים לגלות לבד, אילו ביליתם את השבוע האחרון בניו יורק

(אבל ביליתם אותו בגליל, ולכן נספר לכם)

ציפה קמפינסקי, ניו יורק

באחת ממהדורות הבוקר של אן.בי.סי בניו יורק, דיווחה בשבוע שעבר כתבת נרגשת על מאורע מצמרר. בני זוג שרכשו בית והחלו בשיפוצו, הופתעו למצוא באחד מכוכיו שלד אדם. שרידי עצמות, בגדים ושערות. המשטרה כמובן פתחה בחקירה, והכתבת סיימה את דיווחה במילים: "ממש כמו בסרט".

ואכן כך.

"לארג'ר דן לייף", אמר מייקל ברגין לאנשי התוכנית "אינטרטיינמנט טונייט" (סי.בי.אס). ברגין נבחר להיות רונ־מן התחתונים החדש של קלווין קליין, במקום מרקי מארק. הביוגרפיה החדשה של קליין, "אובסשן", המלאה בתיאורים אינטימיים, מוצגת לראווה בכל חנויות הספרים, וגופו המצו־דר של ברגין פרוש על פני שלטי חוצות ענקיים. אנשי התוכנית יצאו איתו, לרגל בחירתו, לרחוב. ברגין, הפעם לבוש ביותר מתחתונים, אוחז במיקרופון כאילו הוא עיתונ־אי, פונה לעוברות ושבות ושואל לדעתן על הגבר שעל השלט. "וֶרי סקסי", אומרת אחת מהן. "הוט", אומרת אחרת. את השלישית או הרביעית הוא שואל: "הוא דומה לי?" היא קולטת שזה הוא ופורצת בקריאות התרגשות. "זה חלום", מסביר ברגין למראייניו, "אני בר מזל".

הוא לא היחיד וגם לא הגדול שבהם.

בעשרת הימים שבין ה־6 ל־15 במאי הוצג דווקא דיוויד קופרפילד כבר המזל הגדול מכולם. קופרפילד, המתעתע מספר אחת של אמריקה, הוא הקוסם שזכה בלבה של דוגמ־נית העל קלאודיה שיפר וסי.בי.אס הקדישה לו, ובעצם גם לה, ספיישל בן שעה, המתאר את קסמיו הבאמת לא ייאמנו. תפקידה של שיפר, אגב, באותו ספיישל, היה להיות כאילו עיתונאית השואלת אותו שאלות מקדימות על קסמיו, כאילו שהיא לא יודעת את התשובות.

קופרפילד, חשוב לציין, מדורג על ידי ה"פורבס" כאחד מעשרת העשירים של עולם הבידור האמריקאי. אבל רק הרומן הלוהט עם דוגמנית הצמרת הזניק אותו למרכז הה־ע. ביום שלישי שעבר הציגה התוכנית "הארד קופי" (סי.בי.אס) את הדרך שעבר מאז שהיה דיוויד קופקין מניו ג'רסי, אלוף בתעתועי קלפים, ועד הצמרת.

בצמרת הזו יושב ומחייך דיוויד לטרמן. לא מחייך, צוחק בקול גדול. ביום שני שעבר קרץ מעמודו הראשון של "יו.אס.איי טודיי" (מימין ללוגו ליתר דיוק). אחרי שמונה חודשים בסי.בי.אס, פירט הכתב פיטר ג'ונסון, לטרמן הוא המלך החדש של הלילה. נישא על גל רייטינג גבוה מאוד, הוא הדבר החם. הבוסים שלו אוהבים אותו. מה הלאה? שואל ג'ונסון, דיסני וורלד?

לטרמן מבוהל השבוע, מדווח העיתון, משום שתוכניתו תשודר מלוס אנג'לס ולא מניו יורק, כרגיל. 150 אנשי צוותו טסו לשם, והוא חווה שחורות. סתם כמובן. מכיוון שהתוכניות מאל.איי מתבררות במהלך השבוע כנפלאות. הכתבה, מכל מקום, בבוקר יום שני, הציגה את הישגי התוכ־נית עד כה, את יחסיו של לטרמן עם אנשי סי.בי.אס לעומת מעסיקיו הקודמים (אן.בי.סי), יחסיו עם אביו הרוחני, ג'וני קרסון, התגובות אליו ברחוב (ההולכות ומתרבות), אופיו המ־תרכך כמראיין ועוד ועוד. בהרחבה יחסית נדונה התוכנית המדוברת של ה־31 במרץ, בה אירח את מדונה. לטרמן עדיין מוטרד. "אני לא מרוצה מהדרך בה טיפלתי בעניין", הוא מתוודה, "הייתי צריך להגיד לה: אם את אומרת את המילה

החאקי של גאפ. דאלי ומוחמד עלי

הזו (פאק) עוד פעם אחת, את איננה. והו זה. אדיוס. ולא אמרתי".

אחר כך הוא גילה שמדונה מתחה את הבריחה הגרועה הזו עוד יותר. "ביום הולדתי היא שלחה לי פקס. וזה היה עוד מאותו הדבר. האפי פ... בירת'דיי. האב אָ נייס פ... דיי. אני יודע", מוסיף לטרמן, "שהיא ניכתה לצחוק על מה שקרה".

אם לטרמן הזכיר את מדונה, אי אפשר שלא לספר על הרומן החדש שלה. והפעם עם שחקן הכדורסל השחור, דניס רודמן, כוכב סן אנטוניו, המוגדר כילד הרע של האן.בי.איי. אולי מפני שגם הוא מחמצן שיער. התוכנית "הארד קופי" דיווחה ביום שני שעבר על הקשר החדש ועקבה באיצטדיון אחרי מדונה, שישבה בצד המגרש, וגם אחרי קים האונט, בת זוגו הקבועה (לפחות עד אז) של רודמן. האונט, לבנה, יפה־פיה, גבוהה ורזה מאוד, מתוארת כאחת המיוחדות והעשירות של סן אנטוניו. וגם היא, אגב, מחמצנת. כתבי התוכנית נגו את הדרמה שבין שתי הבנות, וסיפרו על אימון בוקר של הקבוצה, אליו הגיעה מדונה אך רודמן לא. אחר כך התברר שהיעדרותו לא היתה קשורה אליה, ואכן ביום רביעי, יומיים מאוחר יותר, סיפקה התוכנית הוכחות חיות.

המצלמות עקבו אחרי רודמן ומדונה במסע קניות ברודיאו דרייב היוקרתי של בוורלי הילס. רודמן הוצג כ"ניו טוי" שלה וגם כ"בָּג בוי", מכיוון שהוא סחב את השקיות. עיתונ־אית מקומית סיפרה שהקשר הזה הוא "וֶרי פָּשינט אנד רומנ־טיק". ערב קודם טסו יחד מיוטה אחרי משחק של רודמן וצולמו בלוס אנג'לס צועדים יחד למסיבה של מעצב האופנה אייזק מזרחי. ולמחרת, אחרי השופינג, ביקשו ללכת לסרטו החדש של ג'ון פשי, "ברגשי כבוד". הסרט, אגב, הוביל את מצעד המכירות של סוף אותו שבוע, עם הכנסות מוערכות של 3.9 מיליון דולר. כך או כך, כשמדונה ורודמן באו לקו־פה לא היו כרטיסים. מדונה, סיפרה הכתבת, התחננה בפני הקופאית ואמרה שהיא תשב אפילו על הרצפה. הקופאית נשברה רק אחרי שמדונה נתנה לה חתימה.

אז הם היו יחד במסיבה, בסרט ובשופינג, וגם חטפו יחד דו"ח חנייה. ראו אותו מרחיק ממנה טרדנים ברחוב, מחבק אותה (היא לא מגיעה לו אפילו לבית השחי) ונותן לה יד. ואם זה לא מספיק, הכתבת מוסיפה שהוא התארח בביתה וככל הנראה גם בסלון היופי הפרטי שלה, שם טיפל הספר שלה בשערו.

לוס אנג'לס לבשה חג.

גם ובעיקר מפני שדיוויד לטרמן הגיע לעיר. לרגל שידו־ריו המיוחדים הקדישה "הארד קופי" פרק לנשים בחייו. שלוש חברות היו ללוידי צ'רמר הזה ב־46 שנותיו. מישל קוק היתה אשתו. וחייהם המשותפים, אומרת הכתבת, היו ניסיון שהיא איננה מעוניינת אפילו לחשוב עליו היום. הם נישאו ב־68' ואחרי שנפרדו היא פשוט נעלמה. אחר כך היתה מריל מרקו, סופרת ואמנית סטנד אפ, שסייעה לו בכתיבה עד שיום אחד לקחה איתה את הבדיחות ועזבה. אחריה נקשר שמו ברגינה לסקו, והיום, אומרת הכתבת, הוא נשוי לאומה. באושר רב, יש להדגיש.

תוכניתו נפלאה. הנה דוגמה: יום חמישי, 12 במאי. הערב איתנו קנדיס ברגן, הלא היא מרפי בראון, אלביס קוסטלו ומג'יק ג'ונסון. אחרי המונולוג המשעשע הפותח את התוכ־נית, מתיישבת ברגן על הכורסה שלצידו. הוא מונה את מעלותיה כמרפי בראון ומוסיף "שהיא כמו שאומרים אצלנו בנייבי, איזי און די איי", שזה אחת שנעים להסתכל עליה. וזה נכון.

תוכניתה רצה בהצלחה בלתי רגילה כבר שש שנים. בש־בוע שעבר חתמה לעוד שנתיים, והיא נורא מעוצבנת על הטבלואידים שכתבו שהיא מאוד אוהבת צ'ילי, ושעל הסט יש איש מיוחד שתפקידו לדאוג לצ'ילי שלה ושזה היה הס־עיף הבעייתי בחוזה החדש. "אני בכלל צמחונית", היא מתוו־דה.

אבל הסיבה שהיא איתנו הערב, היא פרק מיוחד של מרפי בראון, ששודר שלושה ימים קודם לכן, בו הופיע בעלה, במאי הקולנוע הצרפתי, לואי מאל, כשחקן אורח (בתפקיד במאי המציע לה תפקיד בסרט). ברגן מספרת על החזרות הרבות שערכו ביחד ועל המתח שהיתה שרויה בו מפחד שהוא לא יצליח. "אָני וֶרי", היא מסכמת, "איי ווז אָ רָק, הי ווז וונדרפול". אחר כך מוזמן לאולפן הכלב שלה, שקוראים לו לואיס, לבוש במין שמלת מלמלה, סתם בשביל הבידור, ואחר כך היא מספרת שפעם היתה אלופה בתרגילי קלפים. אחד מהם היא מוכנה להדגים הערב. לטרמן בוחר קלף שהיא לא רואה, אבל הקהל כן ואז הם מסיטים את דלת האולפן ויוצאים לחצר שבמרכזה בריכת מים. ברגן אוחזת את חבילת הקלפים ביד אחת ומעיפה אותה למים כך שרק הקלף שלטר־מן בחר, 10 לב שחור, צף על המים גלוי וכל היתר צפים הפוכים. הקהל כמובן מריע.

גם למג'יק ג'ונסון הוא מריע. האיש המקסים הזה בא לדבר על התקופה הקצרה בה אימן את הלוס אנג'לס לייק־רס. בין השאר הוא מספר שהשחקנים הצעירים כל הזמן רטנו ואמרו לו משהו כמו: זה שנות התשעים עכשיו, מה אתה בא עם שנות השמונים שלך. "אז אמרתי להם", הוא אומר, "שבשנות השמונים שלי ניצחנו, וגם ארגנתי את הוותיקים למשחק נגדם ופשוט קרענו אותם".

זה גם מה שעשתה שלושה ימים קודם, קיטי קוריק, מגי־שת תוכנית הבוקר "טודיי" (אן.בי.סי) לדן קוויל, סגן הנשיא הנלעג מימיו של בוש. קוויל התארח בתוכנית במסגרת סי־בוב הופעות לקידום המכירות של ספרו החדש, "סטנדינג פירם" (25 דולר), המספר את סיפורה של מערכת הבחירות הכושלת שלו לצד ג'ורג' בוש. קוריק שאלה מהי לדעתו שגיאתו הגדולה ביותר. קוויל השיב: "שלא סמכתי על עצ־מי". קוריק ניסתה ללחוץ. קוויל ענה שהוא שכח כמה העיר הזו צינית (והתכוון לקוריק עצמה). יחד עם זאת, הוא משוכ־נע שאם יחליט לרוץ ב־96' לנשיאות, יצליח. היו לו גם תשובות חבוטות לשאלה למה ב־96' יהיה לו מה להציע. הוא דיבר, וקוריק עוד רגע מתפוצצת מצחוק. בדירוג רבי המכר של "יו.אס.איי טודיי", ביום חמישי, הופיע ספרו של קוויל במקום ה־18. בחנות הספרים ברנז אנד נובל הוא מוצע ב־30 אחוזי הנחה.

ממש לידו מוצג על המדפים "מיה וודי: אהבה ובגידה", (21 דולר), שכתבה כריסטי גרוטקה (יחד עם כתבת ה"פיפל" מרג'ורי רוזן). גרוטקה, מספר השבועון "אינטרטיינמנט וויק־

דיוויד קופרפילד. הקוסם שזכה בקלאודיה

לי", היתה סטודנטית בקולג', כשנשכרה בקיץ 91' להיות אומנת בביתה של מיה פארו. כשהטבלואידים החלו לסקר את השערוריה שהתפתחה במשפחה במהלך הקיץ ההוא, הפ־כו גרוטקה ומיה ל"חברות". כך שהספר לא מתכוון להציג ניתוח אובייקטיבי של הפרשה, אלא לספר כיצד משפחת פארו נאבקה כדי לשרוד את בגידתו של וודי. למרות מאמ־ציה של האקס־אומנת, כותב השבועון, נשארת בלתי פתורה השאלה, כיצד שני אנשים אינטליגנטיים הצליחו לייצר מו־פע שהיה חצי טרגדיה וחצי פרסה של חדר מיטות.

אי אפשר לומר שקיטי קוריק אינה מעוניינת לשאול את פארו שאלות קשות כאשר היא מתארחת באולפן "טודיי", ביום שישי בבוקר, לרגל יציאת סרטה החדש "ווידוואו'ז פיק", הסרט הראשון שעשתה בלי וודי אלן, אחרי 13 שנות עבודה איתו. אבל הפעם קוריק מתנסחת בעדינות. פארו מספרת שיש משהו מרענן ("פרש") לעבוד עם צוות חדש. הסרט הוסרט באירלנד ופארו נהנתה גם מן הצורך לעבוד על מבטא אירי וגם מהחברה. לצידה בסרט משחקת נטשה ריצ'רדסון, חברתו של ליאם ניסן, גיבור "רשימת שינדלר". נטשה מאוד נחמדה, מספרת פארו, וגם ניסן שהיה איתם שם. היו צחוקים וכאלה. קוריק עברה לשאלות על 12 הילדים בכלל, ועל מה הם עשו כשהיא היתה באירלנד בפרט. פארו שוב סיפרה כמה היא אוהבת ילדים וכנראה שהיא גם אוהבת כאוס. היא ילדה בפעם הראשונה כשהיתה מאוד צעי־רה, ואלה היו תאומים. בכל אופן חמשת ילדיה הצעירים היו איתה באירלנד.

קוריק לא שאלה דבר על פסיקת בית המש־פט יום קודם בעניין החזקה על הילדים (בה זכתה). מהדורות החדשות דיווחו בקצרה שבית המשפט קבע שאין שום הסבר מתקבל על הד־עת בעניין יחסיו של אלן עם סו יין, בתה המאומצת, ונתן לפארו חזקה על שלושת היל־דים שלה ושל אלן וקבע שעליו לשלם לה מיל־יון דולר. אלן נראה יוצא מבית המשפט כשפניו חתומים.

דיוויד לטרמן. השבוע הוא היה בלוס אנג'לס

גם בתחילת השבוע התמקדו מצלמות הטלוויזיה על פניו התתומים. אבל זה היה בנסיבות אחרות לגמרי, במ־דיסון סקוור גרדן, במשחק הראשון בסדרת הטוב משבעה, של הניו יורק ניקס נגד השיקגו בולס. הניקס סגרו, כידוע, פער של 15 נקודות ואף ניצחו במשחק. מיד אחרי אלן חנו המצלמות על פניה של שרון סטון. סלבריטאים רבים מרוכזים ביציע אחד במשחקי הניקס. וגם ביום רביעי (במשחק השני בסדרה) אפשר היה לראות שם גם את ברוק שילדס ואת ג'ון מקנרו הטניסאי ואת אנדרו שו (בילי מ"מלרוז פלייס", שגיבו־ריה תופסים יותר ויותר שערי עיתונים וזמן מסך). משחק הכדורסל, אגב, שודר בחסות פורד ובחסות הצבא. "הצטרף לצבא", אמרה הסיסמה, "בִּי וֹוט יוּ קָן בִּי". ואז הוצג סרטון המראה חיילים כאילו־קרבי־ים מטפסים כאילו־מוסווים כאילו־מזיעים על כאילו־סלעים, כאילו נורא קשה כזה.

מדונה והצעצוע החדש, שחקן הכדורסל דניס רודמן

במקום שבו הצבא נותן חסות למשחק כדורסל, לא מפתיע שחלונות הראווה של אחת מרשתות האופנה המוצלחות מצי־גים ליין חדש בעל אופי צבאי ממש. הכוונה כמובן לגאפ. קמפיין האחקי של הרשת מרהים, אבל המצאי בחנויות, כמה מצער, מעט פחות. כלומר, לשלם בין 38 ל־48 דולר על מכנסיים שבטירונות קיללת את מי שהמציא אותם זה קצת מוגזם. שלא לדבר על טי־שירט בצבעי הסוואה או ז'קט ספא־רי עם כיסים גדולים. בנטון ובננה ריפבליק מושפעים כמו גאפ מאופנת החזרה (המאוסה) אל הטבע. במסגרת החגיגה הזו שולטים כמעט בכל חלונות הראווה גוני האחקי וצבעי החול וכמוהם בדי הפשתן המתקמטים והצמר הבאילרלא מעובד. בבנטון שבשדירה החמישית לפחות מנגן ברקע תקליט של ביורק.

קבוצה אחת שלא תתפוס אותה בחאקי (וגם לא מאוינה לביורק, האמת) היא קבוצת אסירי העולם הנידונים למוות. יש כאלה, והם לבושים בסרבלים. אפור או כתום. אחד מהם, ג'ון ווין גייסי, רוצח סדרתי שהרג 33 גברים וילדים, נלחם על הוכחת חפותו במשך 14 שנה, הוצא, כידוע, להורג ב־9 במאי, בזריקה קטלנית, בחדר ההוצאה להורג בג'ולייט, אילינוי. הטל־וויזיה דיווחה בהרחבה. 18 שניות ערכה הסצינה, וזה הרבה זמן כי היתה איזו בעיה, מדווח הכתב, עם זרימת החומר הקטלני בגופו של גייסי. הקהל שחיכה בחוץ צולם חוגג, סופר בקולי קולות לאחור כאילו מדובר בהמראה משמחת של הצ'לנג'ר. ההצגה הטובה בעיר, אך לא המטורפת שבהן.

דיוויד לאוסון, רוצח שנידון לעונש מוות, הציג בשבוע שעבר בפני המצלמות בקשה מיוחדת. הוא מעוניין שהוצאתו להורג תשודר בשידור חי במסגרת תוכניתו של פיל דונהיו. הוא רוצה שלמותו תהיה משמעות. "אחרי מה שעשיתי, אמר, אני רוצה לתרום משהו לחברה"

דיוויד לאוסון, רוצח שנידון לעונש מוות ועתיד להיות מוצא להורג ב־15 ביוני, הציג בשבוע שעבר, גם בפני המצל־מות, בקשה מיוחדת – הוא מעוניין שהוצאתו להורג תשודר בשידור חי במסגרת תוכניתו של פיל דונהיו. הוא רוצה, הסביר, שלמותו תהיה משמעות. "אני לא עושה את זה כדי להפוך לסלבריטי", אמר, "אחרי מה שע־שיתי אני רוצה לתרום משהו לחברה". בקשתו הופנתה לבית המשפט העליון. עורכי "אינטרטיינמנט טונייט" הציגו ביום חמישי שעבר לצופים את השאלה האם יש לשדר הוצאה להורג בשידור חי, וביקשו לטלפן עם תשובות. למעלה מ־25 אלף איש צלצלו. 53 אחוז מתוכם, דווח ביום שישי, תמכו בשידור חי של ההוצאה להורג.

מה עוד אפשר לספר על אמריקה? ■

אחרי שעשיתי דברים חשובים

גל אוחובסקי

יהודית לוין תפתח השבוע תערוכה חדשה בגלריה דביר בתל אביב. יהיו שם דיקטים אבל גם קנבסים מלאים במשיכות צבע עז. לפתיחה לא יבואו חיימון, טינה וכושי מלך ישראל. הם יחכו לה בבית הקטן בעין ורד שבשרון

יהודית לוין, 45, גרה בתחילת שנות ה־80 בדירת גג ברחוב ז'בוטינסקי בתל אביב. דירה קטנה במיוחד. על הדלת היה תלוי שלט ועליו באותיות גדולות נכתב שמה. אלא שהדלת היתה פתוחה כל שעות היום והשלט, כך יצא, הודבק מהצד הפנימי שלה כדי שאורחים יידעו שאכן הגיעו למקום הנכון. רק בלילות היתה סוגרת אותה ונרדמת מול השלט. חבר אחד הסביר לה פעם שזה לא מקרה. "את מתעוררת בבוקר", הוא אמר, "ואת הרי לא יודעת בכלל מי את. אין לך מושג, את כל כך מבולבלת. ואז את מרימה את העיניים וקוראת: יהודית לוין. ואז את נזכרת: נכון, אני יהודית לוין. יהודית לוין. זאת אני. יש לי שם וזהות".

מאז עברו כמה שנים טובות. לוין חיה בדירות אחרות, תקופה קצרה הגיעה עד ניו יורק, עד שהחליטה לחזור לעין ורד, מושב בשרון שבו נולדה וגדלה. היא התמקמה ליד בית הוריה במבנה שמותר לקרוא לו צריף. על הדלת אין שום שלט. לוין, מקבוצת הגיל של מיכל נאמן, תמר גטר ורגנית ברסט, אחת הציירות הבולטות בעולם דלות החומר, מרגישה שכבר אין צורך להכריז. אחרי שהיתה חתומה בגלריה יוקרתית בשוויץ (גלריה גדלר שייצגה גם את פרנק סטלה, רוברט מרזוול) וויתרה על הניסיון לחיות בחוץ מבחירה, היא יודעת מי היא ולא מצטערת. על החוויה בחו"ל היא אומרת: "זה בא בקלות, ולכן היה לי קל לוותר על זה. אני גם לא מודאגת, זה יבוא שוב עם הזמן. כמובן שכבר עברו שנים מאז שהתחלתי להגיד את זה, אבל אני לא באמת מודאגת. ממילא לא יכולתי לעסוק בלמכור את עצמי, זה הפריע לי ליצור". לוין מציירת כרגע על בדים בטכניקה קבועה ופשוטה יחסית. מריחות צבע לרוחב הבד. פסים במברשת עבה מאוד, בצבעים שונים. היא ממשיכה למרוח עד שהיא מחליטה שכל כתמי הצבע שנוצרו הגיעו לכדי הרמוניה. זה ציור מופשט לגמרי, אלא שבכמה מהבדים הופכות מריחות הצבע למשהו אחר. בתמונה אחת למשל, נדמה למתבונן (ונשבע, לא שתיתי כלום) שהוא רואה שתי אוניות גדולות מתקרבות לחוף בשעת שקיעה. בתמונה אחרת הוא מרגיש כמי שיושב בקרון רכבת תחתית בשעה שהיא חולפת על פני רכבת אחרת. כתמי הצבע מסתדרים למעין חלונות והאפקט מזכיר צילום בתנועה. לוין מתעקשת שהיא לא רואה בתמונות דבר מלבד כתמי צבע. אבל נעים לה שאנשים שונים רואים דברים שונים בתוך הקנבס.

שלוש פעמים בשבוע היא נוסעת בוולבו שלה לתל אביב, מלמדת באבני ובמדרשה. את שאר הזמן היא מקדישה ליצירה, לעצמה ולבעלי החיים שלקחה עליהם אחריות. יש לה שלושה כלבים, ולפחות שלושה חתולים. בעניין החתולים היא לא קפדנית ומוכנה לקבל גם אורחים. בחדר השינה שלה יש מדרגות עץ קטנות שבנתה במיוחד כדי שהחתולים יוכלו לטפס בהן ולצאת דרך חור בגג. "עד שיום אחד התעוררתי במיטה עם עשרים חתולים, שכולם עושים קולות רעב ורוצים לאכול, מאז סגרתי את הפתח". חיים לוסקי יפרסם בחוברת "רידינג" הבאה שיר קטן שכתבה:

על גזל נפשי
עלי להגן
כשכבי כך במיטתי
אחרי שעשיתי דברים חשובים
מנוחה רגועה
כשכבי כך במיטה
מוקפת בחתולים
אחרי שעשיתי דברים חשובים.

הדברים החשובים הם הדברים שהיא עושה למען עצמה. "אני מנסה להכיר באמת את יהודית, להבין בדיוק מי אני ולהתמודד עם כל מה שיש בפנים לטוב ולרע". ההגדרות האלה, כשהן באות במנותק מהאינטונציות ותנועות הידיים, עשויות להישמע חלולות או, לחלופין, ילדותיות. ללוין אין בעיה שהן יישמעו כך, כל זמן שיבינו שהיא מנצלת את התקופה הנוכחית בחייה כדי להיות עם עצמה ולהתרכז רק בפעילויות הקטנות של החיים. רחוק מהעיר הגדולה, עם טלוויזיה שמשדרת רק ערוץ 1 ו־2; עם פעמיים בשבוע חוג ריקוד במרכז הכפר, וכמה ידידים שמצאה בין תושבי המקום.

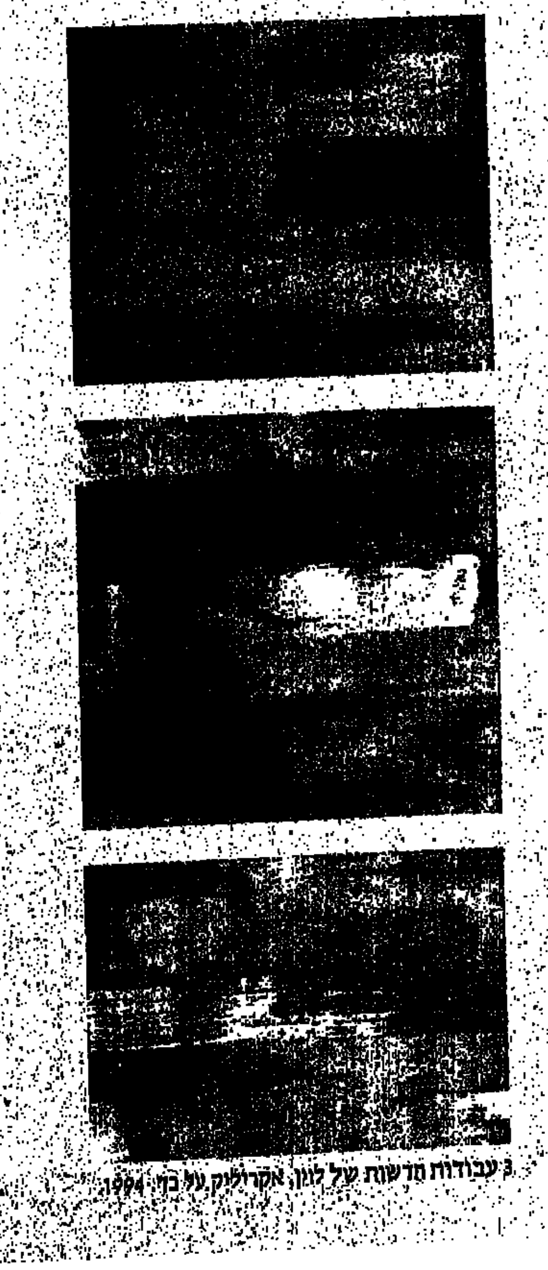

3 עבודות חדשות של לוין, אקריליק על בד, 1994

"אין לי בעיה לקום, לקחת אוטו ולנסוע לתל אביב לסרט או לחברים, אבל באמת שטוב לי כאן. אני לא מרגישה שום בדידות".

שיר אחר שכתבה, הקריאה לפני שלוש שנים בטקס חלוקת פרסי היצירה של ראש הממשלה. לוין סיפרה שם את סיפורו של הכלב שלה, חיימון. אחרי הטקס ניגש אליה פנחס כהן גן ולחש לה: "אז זה מה שאת עושה בלילה. את מציצה לכלבים". לוין מספרת ומתפוצצת מצחוק. "זה אולי מה שאתה היית רוצה לעשות", היא ענתה לו. חיימון הוא אכן אחד משלושת הכלבים שלה. הוא זקן, וחסר אוזן אחת שאיבד בקרבות רחוב. חיימון היה כלב של משפחה אחרת במושב שהתחיל יום אחד לבקר אצלה בתדירות גבוהה והולכת עד שנשאר. לוין לא ידעה מאיפה בא וקיבלה אותו בחום. רק אחרי כמה חודשים עברו ליד ביתה בעליו הקודמים, והבעל אמר בהפתעה: "היי, הנה רקס שלנו". לוין ענתה בטבעיות, "זה לא רקס. זה חיימון".

אז גם התברר לה שבפרק חייו הקודם, הוא התרוצץ ברפת והיה מאוד לא מאושר. בני הזוג החליטו להשאיר אותו אצלה ומדי פעם הם עוברים להציץ בו. "אבל עד היום הוא אף פעם לא ניגש לבעל. הוא מסגין חום כלפי האשה, אבל לא כלפי הבעל. כנראה שבאמת לא היה לו טוב אצלם". חוץ ממנו נובחים בעליצות בחצר גם טינה, על שמה של טינה טרנר, "תראה איזה רגליים דקות ויפות יש לה כמו לזמרת", וכושי מלך ישראל, כלב שחור גדול שהוא אביה של טינה, שעדיין מתאבל על מות אמה בובה. אם אתם מעוניינים לדעת גם את שמות החתולים או בבקשה. לשחורה קוראים טיאינו (עיני תה) ואכן היא שחורה בעלת עיניים ירוקות ענקיות. ללבנה קוראים מיקהסול ולגור הקטן אין עדיין שם.

לוין דווקא התכוננה לראיון הזה. בביתה הקטן שאין בו הפרדה אמיתית בין חדרי המגורים לסטודיו, ליתר דיוק נציין שחלק מהקנבסים החדשים שלה נמצאים על הקיר בין המטבח לסלון והאחרים נשענים על קיר חדר השינה, היא לא היתה רוצה לדבר על עניינים שהם בעיניה רכילות, לא על ילדים, לא על הגברים בחייה, ולא על הקשר אהוד השנים עם יהודה פוליקר ויעקב גלעד (איתו חלקה בשעתו דירה), גם על העובדה שהופעה הגדולה הראשונה של בנזין בתל אביב התקיימה בשעתו בפתיחת התערוכה שלה במוזיאון תל אביב, אין לה מה לומר. אבל היא לא רוצה סתם כך ראיון רגיל, ולכן ניסתה לנחש את כוונותי הנסתרות (והאמת, לא היו לי). איך שנכנסתי לביתה היא הגישה לי נייר שעליו הדפיסה שאלות של מראיין, ולצידן תשובות של מרואיינת. וכך היא כותבת:

– איך את רוצה להציג את עצמך בראיון שלנו?

"אני רוצה שסוף המגישה בינינו יהיה כמו שהציור, גמור, כמו שהוא נראה בעיני המסתכל".

– על מה בדיוק את רוצה לדבר?

"כדי להגיע לזה נצטרך לעבור מכשולים טבעיים של הבנת השפה, הבנת האחר את עצמו ואיך הוא נותן לאחר להבין אותו".

– אנחנו אמורים לדבר על התערוכה שלך, שנפתחת ביום ראשון הקרוב בגלריה דביר, שיש בה עבודות מהעבר ומהווה.

"אני רואה קשר בין מעשה היצירה ובין המפגש האנושי. כשאני מציגה עבודות שלי מזמן עבר ומעכשיו, אני לא רואה שינוי במהות, זו אותה יהודית, השינוי הוא בזמן".

– על כמה שנים מדובר?

"אנחנו מדברים על כמעט עשרים שנה".

– נסי לתת לי קצת יותר אינפורמציה.

"עדיף בעיני לדבר על מפגש בין בני אדם ומתוכו תעלה ממילא החוויה האמנותית שאני שתבוא מתוך היצירה. אני אומרת לתלמידים שלי דבר מאוד פשוט וזה עיקר היצירה לדעתי: לדבר עם הציור".

– טוב, בואי נמשיך לדבר.

"בסדר. תן לי עכשיו לדבר המון. ממש מטפטים מכל מיני סוגים, דברים שנזכרתי בהם. למשל בתערוכה שהיתה לי במוזיאון תל אביב (1982), הייתי באה לשם הרבה. יום אחד נכנסתי לתערוכה והיתה שם רק משפחה של דתיים. אבל ממש, עם שטריימל ובגדי חג. היו שם אבא והילדים. אחרי הילדים עשה שם פליק סלאק. זו קפיצה בהודה, שהיתה

...ית לוין על רקע פרגמנט מתוך אחת הקונסטרוקציות שלה ● צילום: רלי אברהמי

...ע לעשות, אולי אתה זוכר באחת האולימפיאדות היה זה בערך ה־10, אני חושבת שקראו לו תומפסון, כזה ...ק, ענק, מרשים ביותר, אנגלי עם שם שאחרי שגמר ...ו לגובה, וזה קבע את נצחונו, הוא קפץ עוד קפיצת ... שכל הגוף היה באוויר ובעצם הקפיצה הזאת לא היתה ... לשבור שום שיא ולא היתה כלל בתחרות – היא באה ... גדול והגוף הגיב מכה".

– את מביאה כאן אסוציאציות חופשיות.

"כן, נכון, אני חושבת שהכל מתחבר בסוף למשהו שלא ... לו כשם, אבל אולי זה החוט של החתול שאיננו נר...

...והתחלת גם לכתוב שירים, מאיזה מקום הם הגיעו? ...י הציור לא מספיק לך ואת נזקקת למילים?

"זה מזכיר לי שיש ניסוח כזה 'אני חוטא בכתיבת שירים'. זה מצחיק בעיני להגיד ככה, אבל זה עדיף בעיני מלחטוא באמירת דברים כבדים ומסורבלים ולא אמינים על אמנות. אני מעדיפה לקרוא שירים במקום. אני מדברת על כתיבה פשוטה ואם היא יוצאת ממני, מה טוב".

"קיץ כל שנה יום אחד צהוב הקיץ במיוחד היום הזה יוצא החוצה לבד בדרך אחרת צהוב מיוחד אני הולכת יחידה אנחנו הולכים לבד הדרך היום שונה כבר שלושים שנה יורדים להתחלה מקום בו מתחיל המושב לאורך הברושים בית החיים עכשיו יש חומה פעם היו אורנים אף פעם לא היתה רוח עכשיו גם אין ברושים הילדים שלנו נקראים בשם צבאים חולפים איתנו בין האבנים איתנו אבא השנה בפעם הראשונה לא יגיד קדיש כן זה משנה השנה יום צהוב במיוחד עד סוף החיים הנה מול האבנים גדול מאיתנו בן עשרים תרע היה לנו את היום הזה הוא שלך אחי החי שוכב בפנים אבן קבורה צבאית פרחים נפל במילוי תפקידו אחי כאן שוכב לבדו (פורסם ב"העיר", 25.7.86).

– מה אני אמור לראות בתערוכה הנוכחית שלך?

"אני אדבר איתך על מה שלא צריך לחפש בציור שלי. לא צריך לחפש נושאים, לא צריך להבין, לא צריך מבחינתי לעשות דבר. פשוט לעמוד מול ולתת לזה לקרות".

– בסדר. אני עומד מול ולא יודע מה עומד לקרות.

"אני אומרת את זה כי זה קרה לי ואפילו לא ידעתי שככה זה קרה. זה כמו להתאהב ומיד גם לאהוב ולהרגיש שאוהבים אותך ומבינים את כולך במקום האינטימי ביותר: כשאתה לבד".

– האם את מדברת עכשיו על בדידות?

"בוודאי. אבל בדיוק במקום הזה מושטת לך יד. במינוח אחר: חברות".

אולי בגלל זה המושטת, היא עוזבת כמעט לחלוטין את הדיקטים שרסמו אותה. "יום אחד תפסתי את עצמי והחלטתי שאני לא רוצה להזדקן עם הדיקטים". זה היה בניו יורק. הציורים הראשונים שלה היו על גלילים גדולים של נייר עיתון. אחר כך קיבלה אומץ והחלה לצייר על בדים, מלבנים רגילים שעליהם מתוח בד קנבס. השבוע תיפתח תערוכה שלה בגלריה דביר, יהיו שם ארבעה קנבסים חדשים שעליהם היא שוקדת בשנה האחרונה.

אבל יהיו שם גם לא מעט עבודות דיקטים ולייסטים מתקופות שונות. לוין אולי לא תודה בזה, אבל חתיכות הדיקט התלויות על הקיר, בהיגיון שמובן רק לה, הן לא רק הסמל המסחרי שלה – חתיכות הדיקט האלה הן משהו הרבה יותר מהותי בקיום שלה; לכן לא הפתיע אותי שאחרי שעה בסלון שלה בעין ורד, שמתקרתו משתלשלים לא מעט קישוטי סוכה צבעוניים, ואחרי שפרשה את כל הציורים החדשים, היא הציעה שנצא למחסן מאחור, הושיבה אותי על כיסא והחלה לתלות דיקטים על הקיר. זה תהליך כמעט קסום. היא תופסת בערימת דיקטים שמונחת על הרצפה כמו משהו שהנגר שכח, שולפת אחד ומתחילה לתלות על הקיר. אחרי החתיכה השנייה משהו קורה שם, וכשהיא מודיעה ש"זהו" ו"עכשיו תסתכל" פתאום יש על הקיר יצירה. אני בטוח שהיא מאוד אוהבת את הציורים החדשים שלה (והם באמת מוצלחים), אבל איכשהו נדמה לי שבקונסטרוקציות הדיקטים מגיעה האמנות שלה למיצוי מושלם. ■

מעטים מכירים את שיריו, אבל אין מי שלא מכיר מקרוב את כל רשת הקעקועים שעל גופו: גיא אסיף על תעשיות הנרי רולינס ■ רון מיברג, מראשוני מנויי הפלאפון בישראל, אינו יכול לשאת עוד את עולם הממתינות, הכוכביות, האלחוטיים והניידים ■ עמנואל הלפרין על קסמו הכוזב של פסטיבל קאן, אלי פרידלנדר על עולמו הסוריאליסטי של אלמודובר ואתגר קרת על תעשיית הצ'פחות ההוליוודית ■ דוד אבידן הולך ומתאהב בחיים יבין ומנחם פרי הופך והופך בהגדרתו העצמית של החומוס ■ תמר גלבע נגעלת אך נמשכת לקרקס השמנים של דודו טופז ■ אורנה אושרי על חגיגות חודש הגאווה ומאיר שניצר על מלחמת הערוצים הגדולה

ב ד ע ה צ ל ו ל ה

מאיר שניצר:

המונח "המלחמה הגדולה" יכול לסייע בתיאור המאבק על טריטוריה וכולל דחיפות מרפקים, שהתחולל בין רן סממה מערוץ 1 לשדרני ערוץ 2, בליל מגיין הקולות לוועידת ההסתדרות. היתה זו מלחמה גלויה, בוטה, בריאה, על תשומת לבו של הצופה. משהו בבחינת תראה רק אותנו, תתכונן רק בנו.
אלא ש"המלחמה הגדולה" הוא גם שמו של סרט איטלקי קלאסי, ששודר במוצ"ש האחרונה בערוץ 1, שבוע אחד בלבד אחרי שהוקרן בכבלים. מעין אקט של חיקוי והתבטלות, שבא לסתור מכל וכל את עצם קיומו של המאבק על שעות הפנאי של הצופה. תראה ג ם אותנו, תתכונן לעתים ג ם בנו.
יבואו בוודאי מבינ־ידבר, ויעידו שאך מקרה הוא, מה שקרה במוצ"ש שעברה. עובדה: הלילה, באחת־עשרה, בערוץ 1, מקרינים את "פשעים שבלב" עם ג'סיקה לאנג. ורק מחר, באיחור עצום של 20 שעות בערך, הוא ישודר בכבלים.
חוקים אנחנו, בערוץ 1. חוקים זה לא מילה. קחו, למשל, את יום רביעי הקרוב. בערב ישודר בממלכתית הסרט "אחד מן הלב" של קופולה. ובכבלים? א־פיינו שם יקרינו אותו רק 22 שעות מאוחר יותר. אכלו אותה הממזרים, ובגדול. שלוש דונמאות מקריות למאסהרה הבלתי רצינית, שקרויה כאן בטעות: המאבק על הבלעדיות ועל הרייטינג.

שטחים תמורת חומוס

הוא לאומי, הוא טקסי, הוא האנחנו והשלנו, הוא כל ישראל חברים והמאכל החביב על גזענים. מדוע אנחנו עסוקים באותו חיפוש כפייתי אחר ה־חומוס ה־אמיתי והאם יש כזה בכלל?

מנחם פרי

בשבוע שעבר התמלאו, משום מה, העיתונים במתכונים להכנת חומוס. הגדיל לעשות מכולם יהודה ליטני (ב"שישי") בכתבה כפולת עמודים: "שברנו את קוד החומוס". האם רק מקרה הוא שהמתכונים הללו הופיעו עם הפינוי של עזה ויריחו?

"לשבור את הצופן של הערבים", כותב ליטני, "היה תחביב שלי עוד מימי שירותי בחיל־מודיעין", אבל זה כאין וכאפס "לעומת שבירת הצופן של החומוס". אבו סטיב, בעל מסעדת חומוס רבת מוניטין במזרח ירושלים, משיב לליטני, ששאל אותו על סוד הטעם המיוחד של החומוס שלו: "לקחתם לנו את האדמה, לקחתם לנו את הכבוד והגאווה, עכשיו אתם רוצים גם לקחת לנו את הסוד הגדול של החומוס?"

אבל החומוס בחברה הישראלית בשום פנים איננו, בפשטות, המאכל של האחר, של האויב. וגם אינני בא לתת כאן מתכון לחומוס אלטרנטיבי. חומוס אוכלים – נכון: אבל יש לו גם ערך מוסף, כי חומוס הוא אידיאולוגיה פרדוקסאלית, הוא מיתולוגיה.

קודם כל, החומוס הוא בעיני החברה הישראלית דווקא המאכל הישראלי כהא הידיעה, המאכל הלאומי, יותר מן הסלט (אף על פי שהסלט הישראלי מקורי יותר). העובדה שהוא אומץ או נגנב (כמו ההורה, כמו המנגינה של "התקווה", כמו הלחנים הרוסיים של שירי העם הארץ־ישראליים) אינה מפריעה, אלא דווקא אופיינית.

נער הייתי וגם זקנתי, ולא פגשתי ישראלי שונא חומוס. גם הורינו הפולנים, שהגיעו ארצה בגיל 25 ממזרח אירופה, ולעולם לא התרגלו, למשל, ללעוס מסטיק – אהבו חומוס. החומוס הוא "כל ישראל חברים", "כולנו עם אחד". לנגב חומוס הוא לקחת חלק בריטואל קולקטיבי, לשדר אחווה, לעשות שימוש בסימן. לכאורה הוא מאכל מזרחי שניגודו הוא הגעפילטע־פיש של האשכנזים הקשישים, אבל בעצם הוא מאחד את כולם באינטגרציה אמיתית. חומוס סר טעם ונוולי הוא "חומוס של אשכנזים", אבל גם האשכנזים לא אוהבים אותו. אכילה של חומוס היא דמוקרטיה אמיתית, היא "העם", היא הניגוד ל"כיפתור" ולהסתגרות. היא כמו ללכת בחולצה פתוחה כפתורים ובמכנסיים קצרים. לאכול חומוס בסכין ומזלג זה להודיע על אי־שייכות. מנגבים חומוס בצוותא, רצוי במקומות פתוחים (מי אוכל חומוס לבדו בבית), בערבוב עם חברים במקומות שבהם הסועדים רק ספק מופרדים משולחן של סועדים אחרים, בבוז לנימוסי השולחן היאים למאכלים אחרים – פועלים, פקידים, נובורישים ואנשי עסקים, שכולם הופכים להיות "עמך" אחד. כשהנשיא נבון רצה "לרדת" אל העם הוא הלך לנגב חומוס עם כל המשפחה. והניגוב הוא בתנועות רחבות ופתוחות, ידיים על השולחן – וביסודיות, עד הסוף. לא אוכלים, מנגבים.

עם המלצר, ובשעת האכילה, נוהגים לדבר על חומוס בעברית נמוכה, בסלנג, בדיבור מחוספס. החומוס הערבי, האמיתי, הוא בעל מרקם מחוספס, פרי עבודת כתישה קשה, לא בבלנדר. עבודה ערבית. רק ערבים יודעים לעשות אותו ממש, אמיתי. בדלפקי הסלטים יש חיקוי אשכנזי גרוע. בכל תל אביב הגדולה אין כמעט מקום אחד לחומוס טוב – וכשיש הוא של הערבים ביפו. אבל חומוס אמיתי תמצאו בירושלים, ובמיוחד במזרח העיר. החומוס הוא בירת ישראל.

הוא ממלא פונקציה של ג'אנק פוד, אבל הוא לא ג'אנק פוד. להפך: יודעי דבר תמיד יכוונו אותך בסוד לכוכים נידחים, מסעדות קטנטנות עם שניים־שלושה שולחנות צפופים, ששם מצוי "האמיתי".

הוא האחווה הישראלית, אבל מי מכין אותו בבית? זה לוקח יממה ומצריך כתישה סבלנית. המתכון שלו ידוע ומופיע בספרים רבים, ובכל זאת, "האמיתי" הוא סוד שיש לפצח, מין פלא לא מוסבר.

כל האופנות החולפות לא יכלו לו. אוכל סיני, הודי, יפני, איטלקי באים והולכים, והחומוס לעולם כאן.

המאכל הערבי־מזרחי הזה הוא גם המאכל של כל הגזענים, שאוכלים אותו בתור דיסוננס אידיאולוגי. הוא מה שנשאר לנו ממיתוס "ההליכה אל המזרח" מאירופה. כבר עצם ההליכה אל המזרח היתה דבר והיפוכו. הלכו מאירופה אל המזרח הנחשל והחולה כדי להביא לו גאולה של תחיה אירופית, לכבוש ולהפריח את השממה, לייבש את הביצות, לסלק את המחלות וכו'. אך גם הלכו למזרח מאירופה החולה (או מן הגלות החולה) כדי לשאוב מחיוניותו. הערבי היה מוות וחיים כאחד, מחלה ואון. בשם החיוניות הוכנסו יסודות מזרחיים למוסיקה, השומרים חבשו כאפיות, רכבו על סוסים ואכלו חומוס. האשכנזים הללו אכלו אותו כדי להשתלב במרחב. אמנם איש לא חשב שהוא מזין או בריא, אבל הוא היה טעים.

כאפיות כבר לא חובשים. לפני שש שנים הציג הליכוד בתעמולת הבחירות את עזר ויצמן בכאפיה, כדי לומר שהוא חבר של ערפאת. אבל את נבון לא הציגו כסוכן האויב משום שניגב חומוס.

נשאר רק החומוס – "אנחנו" גדול, "שלנו", שבעצם צריך לקחת אותו כל הזמן מ"הם", מ"שלהם"; כי את סודו רק הם יודעים. מאכל מוחזק. מערת המכפלה. ■

הקרקס הקטן של אלמודובר

קיקה היא דמות יוצאת דופן בסרט החדש של אלמודובר. שאר הדמויות המרכזיות מראות אופי מורבידי ונמשכות למוות בצורה אובססיבית. רק קיקה מוצגת ככזו שיש לה כוח לחיות ולהחיות. אחד ההסברים לעמידותה של קיקה הוא טפשותה

פדרו אלמודובר. האונס אמנם אינו מוצג כחיובי, אבל הוא בפירוש האירוע המטריד ב"קיקה"

אין צורך בהתעמקות רבה בסרטו של פדרו אלמודובר, "קיקה", על מנת לזהות ציטוטים מסרטים אחרים והתייחסויות לוויכוחים ותיאוריות על אודות מהות המדיום הקולנועי. כך, למשל, כל מי שראה את "חלון אחורי" של היצ'קוק אינו יכול שלא להיזכר בסרט כאשר הוא צופה בסצינה ב"קיקה" בה מדובר על רצח שנתגלה בגלל מציצנות דרך עדשת מצלמה בחלון שמנגד, רצח של אשה שגופתה מוצאת מן הדירה בתוך מזוודה גדולה.

גם הקשרים פסיכואנליטיים לכאורה מופיעים לעתים תכופות בסרט זה: את הקישור הבוטה ביותר או הוויזואלי ביותר בין פסיכואנליזה וקולנוע מספקת דמותה של אנדריאה, פסיכולוגית שהפכה למגישת תוכנית הטלוויזיה – "הגרוע ביותר של היום". העובדה שהמצלמה מחוברת לאנדריאה ישירות לשכל אינה משאירה הרבה מקום לדמיון בדבר הקשר שנוצר בין חדוות החדירה של המצלמה לפרטיות ועיסוקה בכל מה שמחליא וכואב, ובין הנבירה של הפסיכולוג בנפשו של המטופל.

המציצנות של המצלמה, האלימות של המדיום הקולנועי ונקודות המפגש שבין קולנוע ופסיכואנליזה הן ודאי נושאים קרובים מאוד לפני השטח בסרט זה. האסוציאציות האלה מתבססות על מה שכיום ידוע ומוכר לכל מי ששמע משהו על התפתחות הביקורת הקולנועית בשנים האחרונות. אולם עובדה זו אינה עוזרת למלאכת הפרשן. להפך, ריבוי האסוציאציות מאיים להפוך כל אחת מהן לשטחית.

היות כל הנושאים האלה חלק מעיסוקו של הסרט באופן כל כך בוטה היא, הייתי אומר, בדיוק הבעיה בהבנת משמעותם כאן. לא מספיק לצטט על מנת לחשוב, ואזכור אינו כשלעצמו אמירה קולנועית. העובדה שתיאוריה נראית כאן כמעט כאוסף קלישאות ולא כרעיונות היא שמעלה באופן חריף את השאלה, מה הסיבה להתעסקות אובססיבית שכזו במדיום הקולנועי? אנסה לענות על שאלה זו דרך פיתוח תשובה לשאלה אחרת: "מיהי קיקה?" או, לחלופין, "מה הופך את קיקה לדמות שעל שמה נקרא הסרט?"

קיקה יוצאת דופן בסרט שבו כל הדמויות המרכזיות מראות אופי מורבידי ונמשכות למוות בצורה אובססיבית – היא מוצגת כזו שיש לה הכוח להחיות. לא רק שבמסגרת עבודתה כמאפרת היא צריכה מפעם לפעם לדאוג שמתים ייראו יותר טוב, אלא שבמהלך העלילה היא מחייה פעמיים את רמון, חברה, בראשונה על ידי כך שהיא מאפרת אותו, ובשנייה על ידי כך שהיא מחשמלת אותו. אחד ההסברים שניתנים בסרט לעמידותה של קיקה הוא טפשותה. "את אפילו יותר טיפשה ממני", אומרת לקיקה חברתה הטובה ביותר. אולם טפשות ותמימות הן בקושי הסבר מספק בסרט שמתמקד בפסיכולוגיה של הדמויות, והן ודאי דורשות הבהרה והעמקה כאשר העניין המרכזי של הסרט הוא המחשבה על המדיום הקולנועי ויחסו למציאות.

אולי אפיון ברור של עולמן של הדמויות האחרות יהיה כאן לעזר. עולמו של הסרט הוא עולם שבו לא רק בית יכול להיקרא על שמו של קורט וייל ועלילה יכולה להיראות כאופרה בגרוש, אלא זהו בראש ובראשונה עולם של ייצוגים ומציאות משמשים בו בערבוביה. זהו גם עולם שבו כל אחת מן הדמויות הראשיות מתמודדת עם הקושי לגעת במציאות באופן ישיר – עם בעיה של תיווך, ויותר מכך, עם האופן שבו התיווך הופך לעיקר ומאפיל על המציאות עצמה.

הדמות הרומנטית של המת החי מקבלת כאן פירוש קולנועי באמצעות הקושי לחרור מבעד לייצוג ולגעת בדברים עצמם. רמון, למשל, חייב לצלם את האקט המיני על מנת לעורר את עצמו. אנדריאה, המונעת על ידי רצונה לנקום ברמון, משדרת בתוכנית הטלוויזיה שלה את האונס של קיקה כדי להשיג מטרה זו. גם אצלה אמצעי ומטרה לעתים קרובות מתהפכים: כאשר היא ניצבת בסוף הסרט בפני ניקולס הגוסס, עניינה הראשוני אינו במוות המתרחש לנגד עיניה, אלא בעובדה שמוות שיבוא טרם זמנו ימנע ממנה את הסקופ של חייה: ראיון עם רוצח סדרתי. ולבסוף ניקולס, הרוצח על מנת לקבל השראה לכתיבת ספרים. הוא חייב ליצור את המציאות שתאפשר לו לכתוב באופן אוטוביוגרפי, או שתאפשר לו לחשוף את עצמו. עבור כל אחד מאלה המציאות הפנימית, אפילו האינטימית ביותר, מתווכת על ידי מערכת ייצוגים שהופכים מעוז לעיקר העניין.

האם קיקה היא, אם כך, הדמות היחידה שאינה מציבה בינה ובין המציאות ייצוגים מתווכים? האם היא חיה את החיים עם הכאב והשמחה שלהם "בלי חוכמות מיותרות?" ספק אם ריאליזם נאיבי שכזה יכול להיות אופציה אפשרית בעולמו של אלמודובר או בעולמנו אנו.

הייתי מעדיף לומר שקיקה (הסרט והדמות) היא ביטוי לאסתטיקה של קולאז'. בהינתן הקשר של אלמודובר למורשת של הסוריאליזם דרך מורו בונואל, רגישות מעין זו אינה מפתיעה: הדמויות בסרט נראות גזורות ומודבקות על הרקע שלהן – האפקט הוויזואלי החזק ביותר הוא הצבעוניות הדו־ממדית ללא עומק. ישנו חיוב מוחלט של השטחי. גם חוש ההומור המשונה של הסרט הוא חוש הומור קולאז'י, היינו כזה הנובע מהעמדת עולמות מקבילים בקשר ובדיסוננס, תוך שמירת ייחודו של כל אחד. אני מוצא לעניין זה חיזוק בתחושה שלי שקשה מאוד להבחין בין סרטיו השונים של אלמודובר כאשר מתבוננים בסצינה בודדת של אחד מהם. לא רק שהשחקנים הם בדרך כלל אותם שחקנים, אלא יש תחושה שאפשר לשים כל דמות בכל סרט, וכל סצינה בכל סרט: האם אותו שחקן פורנו לא היה יכול להופיע באותה מידה בסרט "נשים, נשים"?

אלי פרידלנדר

קולנוע

מיותר לציין שאינני מעלה נקודה זו כביקורת על העשייה הקולנועית של אלמודובר, אלא כניסיון לאפיין את האווירה המיוחדת של סרטיו. מה שחשוב לענייננו הוא שעקירון אסתטי זה הוא עניין לדיון בסרט עצמו: רמון הצלם מוצג על ידי ניקולס כאחד מאמני הקולאז' החשובים. הקירות של חדרו, שכל כולם קולאז'ים של עירום, איקונות דתיים, אלימות ואוכל, הם אולי הדימוי הוויזואלי הטוב ביותר בתוך הסרט למהות הסרט עצמו.

ארגון החיים כקולאז' הוא אולי הסוד המרכזי של יכולתה של קיקה לשרוד. החיוב של השטחי, או של מה שעל פני השטח, הוא ודאי הכרח אצל מאפרת. השאלה היא האם אסתטיזציה שכזו היא גם אופציה קיומית, ולא רק בעולמו של אלמודובר. כל ניסיון לקחת שאלה זו ברצינות ולקחת סרט זה כניסיון רציני לענות עליה יהיה חייב להתמודד עם הקולאז' הבעייתי ביותר, או עם הניסיון להצחיק את הצופה בסצינת אונס. הערכה נכונה של הכוונה או ההשפעה של סצינה שכזו ודאי תצטרך להכיל גם חקירה מקפת של מהות ההנאה וההזדהות הקולנועית. נוכל אמנם לומר שענייננו של אלמודובר כאן אינו להציג אונס באופן חיובי בכך שהוא הופך אותו למושא של צחוק, אלא לשאול מה משמעות הריחוק הקולנועי המאפשר לו להצחיק לנוכח מעשה נוראי שכזה. אבל גם אחרי כל ההסברים הסצינה הזו ודאי תישאר האירוע המטריד ביותר בקרקס הקטן של פדרו אלמודובר. ■

ד"ר אלי פרידלנדר הוא מרצה לאתיקה ולאסתטיקה בחוג לפילוסופיה באוניברסיטת תל אביב

"התפרנים מבוורלי הילס". צילום הצ'פרור

הבורקס הדחוס בעולם

אין שום שנראה אי פעם באיזשהו סרט של ברקן או תוכנית של בני היל שלא מופיע ב"התפרנים מבוורלי הילס": מבטאים מצחיקים, חרא על הסוליות של הנעליים, גברים שמתחפשים לנשים ואפילו פספוסי יגאל שילון

אתגר קרת
קולנוע אמריקאי

בשנת 79' בילתה פנלופי ספיריס, אז צעירה אמריקאית אלמונית, שנה וארבעה חודשים כמתנדבת בקיבוץ קטן ומפסיד איי־שם בדרום הארץ. עידן תמימות זה של עבודה קשה באקונומיה ורוח חבר'ה נעימה מנשבת בינות לחושות, חלף אמנם לבלי שוב, אך ההיסטוריה תוכיח שתקופה זו עיצבה באופן מוחלט את מכנה החשיבה הייחודי של מי שתהפוך לבמאית הקומדיות האינפנטיליות החשובה בעולם. גם היום, 15 שנה מאוחר יותר, היא עדיין מחייכת בעדנה כשהיא נזכרת בגרעפצים המשעשעים של צ'ובש, ובמתיחות המצחיקות של לייבו, שהיה יורק תמיד בהומור לתוך הקפה של הבנגנות* ומקיא בהיתול לתוך ציפת הכרית של מזכיר הגרעין. אך מלבד הבדיחות הקטנות של החבר'ה, חשפה השהייה בקיבוץ את פנלופי גם להומור אחר, מעודן יותר. כאשר בערבי שישי היתה נפגשת עם החבר'ה במועדון, מעשנת נובלס, ובולעת בשקיקה בזה אחר זה סרטים של זאב רווח ויהודה ברקן. היה זה באחד מערבי שישי אלה, עת צפתה ב"חגיגה בסנוקר", כאשר נדרה פנלופי את הנדר שישנה את חייה:

One day I will go back to my country and make a movie that will be almost as great as "Hagiga Basnoker", with actors almost as funny as Wolf Profit

היתה זו שבועה זו שהביאה לעולם, 15 שנים מאוחר יותר, את "התפרנים מבוורלי הילס", יצירת הבורקס הדחוסה של כל הזמנים. אין שום שנראה אי פעם באיזשהו סרט של ברקן או תוכנית של בני היל, שלא מופיע בסרט הזה: מבטאים מצחיקים, פרות בסלון, חרא על הסוליות של הנעליים, גברים שמתחפשים לנשים ואפילו פספוסים נוסח יגאל שילון על המוסיקה של הסיום. בקיצור, היכן שלא נמצאת עכשיו פנלופי ספיריס היא יכולה להיות גאה. היא עמדה בדיבורה, ועשתה סרט שידע להתחבר לאושיות הז'אנר, מין "בלתי נסלח" של סרטי הבורקס, קומדיה וולגרית אולטימטיבית, שאחריה תעשיית הפלוצים והצ'פחות לא תישאר אותו דבר. ■

* בנגנות: בני גרעין

ענן סופני

על אף שכבות האיפור העבות והבשמים היקרים והכבדים, קאן היא יצאנית זקנה השוכבת על מזרן של דולרים, עונדת יהלומים על צווארה המקומט ומשחקת ברידג' בלי הרף עם בנקאים מן הלבנט

עמנואל הלפרין
פסטיבל קאן

מדוע השתכנו פסטיבלים גדולים של קולנוע דווקא בערים סרוחות? בונציה, עם צחנת המוות של התעלה הגדולה; בקאן, עם ריח הגסיסה של הבורגנות במינקו? בונציה, לפחות, יש ונציה. בקאן אין כלום.

קאן נולדה מביצה. מקור שמה בקנים שצמחו ליד הים, הרבה לפני שהוקם הקזינו המיוזע ועוגת הקרם של מלון קרלטון, הנוטפת קצפת, הרבה לפני שהאחים לומייר הוציאו פועלים מבית חרושת ורכבות מתחנות רכבת וצילמו אותם לראשונה.

צרפתים לא העלו על הדעת להפוך את החוף הצר לאטרקציה עולמית. כל מה שהשכילו לעשות, ועוד בימי הביניים, היה לבנות על שפת הים מבצר קטן, להדוף התקפות היפותטיות של פירטים ברברים – מוסלמים. האנגלים הם האשמים במפגע. לורדים עייפים תקעו יתד בקאן, לחניית חורף, ואחריהם זרמו מהגרים רוסים שחפנים שמאסו ביאלטה ובסוצ'י. הרבה יותר מאוחר, גילה פיצג'רלד שבאזור הזה הלילה די ענוג.

ביובל האחרון נוחת בעיר, בחודש מאי, הארבה הרוחש של סוחרי הצלולויד. לעתים רחוקות מתרחש גם נס: אורסון וולס מביא את "אותלו", ויסקונטי את "הברדלס", קורוסאווה את "קגמושה". אבל לרוב, למרות אשליית האביב, אשליית הקלילות והשברירירות, והסנטימנטליות במונוקיני, שולט בעיר הצפופה הזאת, על עשרות הפרפומריות וחנויות התכשיטים שבה, ענן מרכא של סופניות. על אף שכבות האיפור העבות והבשמים היקרים והכבדים, קאן היא יצאנית זקנה השוכבת על מזרן של דולרים, עונדת יהלומים על צווארה המקומט ומשחקת ברידג' בלי הרף עם בנקאים מן הלבנט.

והפסטיבל מצא משכן בבונקר שהוקם למענו ליד הים. רצו לרמוז כנראה שזה מבצר חדש שנועד להגן על הקולנוע האירופי מפני הברברים, הפירטים מהוליווד. שכחו רק שהאמריקאים כבר נחתו מזמן.

ואולי יעשה ויסקונטי חדש סרט שייקרא "מוות בקאן", ויקבל פרס בפסטיבל ונציה? אבל דרוש תסריט. וזה בעייתי, כי מי בכלל יסכים לכתוב על קאן? ■

האריה של M.G.M

חיים יבין כבר לא ילד, אבל הוא נוהם את מסריו בעוצמת־עלומים בוטחת. למעשה, הוא אל־גילי במובן הטוב והפחות פרודי של המושג

דוד אבידן
טלוויזיה

חיים יבין. זקוף ומלא עוצמה וסמכות כשופט

■ יום ה־10 במאי, יום הבחירות להסתדרות – ונצחונו הסוחף של חיים רמון – היה גם, שוב כבעבר, יום נצחונו של חיים אחר – חיים יבין. האדנות, הסמכותיות והכריזמטיות ציינו את סגנון הגשת החדשות המוביל בישראל.

חיים יבין עושה זאת שוב ושוב, שנים ומספר משמעותי של ימים בשבוע. הוא מעביר חדשות בתוקף של שופט, מראיין בעוצמה ובאלגנטיות, מאציל סמכויות למגישים אחרים ומחזיר אותן לעצמו בחן ובתקיפות.

חיים יבין כבר לא ילד, אבל הוא נוהם את מסריו בעוצמת־עלומים בוטחת. למעשה, הוא אל־גילי במובן הטוב והפחות פרודי של המושג.

הקשר בינו לבין נושא הבחירות – כל בחירות – אינו מקרי. יבין נבחר וחוזר ונבחר מדי הופעה כפריימריז של ערוץ 1 ושל כל שאר הערוצים. אין לו מתחרים. כמו שאמר קונפוציוס: איש־המעלה אינו מתחרה באחרים. והפרשנות היא: שהרי לא כל הכוחות שווים.

יבין הוא הקונסנזוס במיטבו, בדינמיותו ובאמיתו המדירגעית. הוא לא חוצה קווים אדומים לשום כיוון, לא נופל במלכודות־פתאים, לא משחק אותה, אלא נותן לה לשחק אותו.

זה לא סגנון ההגשה של הסי.אן.אן או הבי.בי.סי. זה משהו ישראלי במיטבו, הכלאה של סגנון ההגשה הרדיופוני שמלפני קום המדינה עם עידן הטלוויזיה של שנות ה־90.

כמו שאמרתי, חיים יבין נוהם את מסריו. יש בקולו עוצמה שקטה של מנוע גדול, הפועל על טורים ממוצעים אידיאליים. לא מדרוקלם, לא משוחק, לא מפלרטט עם הצופים – משהו באמצע.

קשה להיות חדשן במציאות החדשותית הישראלית. סגנונם של קרייני קול ישראל עדיין מכתיב מסגרת, שהחריגה ממנה כרוכה בריבית־קנס, כמו החריגה ממסגרת־אשראי בבנק. האתגר שבחר לעצמו יבין – ושאליו נבחר בתוקף כישוריו – הוא לשמר את מסורת הקריינות הישראלית ולמהול אותה בהגשה אישית סמכותית־לא־זועפת.

יבין מעניק מעצם נתוניו האישיים גובה מינימלי קבוע לכל פריט, חשוב כמקרי. אבל הוא לעולם לא מחמיץ את הפריטים הגדולים, אותם הוא מכרסם בעוצמה בוטחת, עם לסטות ימינה ושמאלה, אבל בלי להחמיץ את החתירה הקדמית אל קו־האמצע.

יבין בנוי להגיש כמעט כל סוג של קריינות, אם כי התגיגיות המסוימת של קולו ממליצה שלא לבזבז אותו על זוטות. הוא משווה רמת אמינות מובהקת לכל מסר ממסריו, ולו יהיו אלה חדשות כתובות על דרך השגרה. הוא מניע בראשו בתנועות מינימליסטיות, אזכור רחוק לאריה של מטרו־גולדווין־מאייר.

זהו, בפשטות, מגיש חדשות לאומי, מספר 1 במבחן יומיומי, בלי קלפי, בלי פתקים ובלי סטטיסטיקה. ■

לא לציתות

לא רק שאנחנו מבלים יותר מדי זמן בשיחות טלפון, אלא שאנחנו מעליבים אחד את השני. רק רגע, יש לי שיחה נכנסת, אומר לי ידידי הקרוב, אל תנתק. במקום לנתק ולשמור על כבודי העצמי, אני ממתין. אחרי עשרים נקישות הוא חוזר אלי: יש לי שיחה חשובה, אני אחזור אליך. ומה אני? כבד קצוץ?

רון מיברג
אחד בלב

לאכזבתי גיליתי השבוע ששמי לא מופיע ברשימת הראויים לציתות בתקשורת הישראלית. האכזבה שלי כפולה: שנים רבות אני מנסה להפוך לאישיות תקשורתית בכירה וראויה לציטוט; בעיני מכרי המעטים, אני נחשב לאחד האמנים הטלפוניים הגדולים בארץ. לעתים אני נושא בטלפון נאומים חוצבי להבות, שופך אש וגופרית, משמיץ מכל הבא ליד ומוציא את דיבתם של רעים וטובים. היו מקרים לא מעטים בהם ביקשו ממני בני שיחי להפסיק לרגע כדי להביא עט ונייר לרשום את דברי. אני במיטבי בעיקר בעת מרה שחורה וסכיבה. התקפי הזעם הטלפוניים שלי הם כה אפקטיביים, שבסופן של השיחות הלוהטות הללו, אני לרוב מתקשר חזרה אל בן שיחי ומברר אצל בני משפחתו שהוא לא נעל את עצמו בשירותים עם סכין גילוח. הוא הלך לישון, מרגיעים אותי, הוא אמר שיש לו וירוס וביקש שלא נעיר אותו.

אני יודע שציתות לא חוקי הוא עניין פלילי הראוי לכל גינוי, אבל בינינו, עוד לא השתתפתי בשיחה אינטימית, סודית ואוף דה רקורד אחת, שפרטיה לא רצו בעיר דקה אחרי שסגרתי את הטלפון. במציאות ישראלית אין לדעתי כל צורך לצותת. מספיק לרובב. התחביב הטלפוני של חברי המעטים הוא לרכל עלי. הם לרוב יודעים על החלטות שהגעתי אליהן לפני שאני הודיתי בפני עצמי שקיבלתי אותן. הם יודעים על הצעות עבודה, על כאבי הלב, על מיחושי ואת תוכנם של טקסטים שטרם נדפסו. שמענו שכתבת משהו חריף ליום שישי, הם אומרים לי בטלפון, נורא שבעי רצון מעצמם. הכנסת להם, הא?

לעתים אני תוהה אם בני שיחי משוחחים איתי בטלפון כיוון שיש להם עניין אמיתי בי ובמצב רוחי, מתוך רצון להושיט יד ולסייע. אבל לרוב אני משוכנע שמדובר ברכילות עסיסית לשמה: לא פחות, לא יותר. המרכלים הגדולים בארץ הם גברים, ואני מכיר כמה אקסמפלרים כאלה שמבלים יותר זמן בשיחות טלפון מאשר בחיים עצמם. למה שמישהו יצלצל אלי שש פעמים ביום חוץ מאשר לשמוע כל תיאור של נקודת השפל החדשה אליה הגעתי כדי לדווח עליה לאחרים. חברים שאתמול ראו אותי רוקד עירום רומבה על שולחן במסעדה, יודעים היום שאני בדיכאון עמוק. הטלפון מבחינתם הוא קו לוהט להצלת חיים. תדבר איתו, אל תיתן לו לסגור, הם ודאי אומרים איש לרעהו בקו השני. אני כבר יוצא אליו, צלצל אלי בפלאפון. הוא נשמע נורא.

מה שהחל מטריד את מנוחתי לאחרונה הוא ההכרה המרה והמרעישה שההורים שלנו צדקו. החיים שלנו באמת דפוקים ללא תקנה. פעם היו מחכים עשר שנים לקו טלפון, והציפיה הזאת היתה מערכון הקבע של המדינה. היום בזק מגיעים אחרי שלושה ימים, עם שני קווים וטלפון אחד ורוד לילדה, וגם מציעים לך שירותים שפעם גברים ישראלים היו רוכשים בפיגאל בנסיעות עסקים. ככל שיש לנו יותר קווים, יותר פקסים, טלפונים אלחוטיים, שלטי־רחק לכל מכשיר אלקטרוני בבית, ממזגן דרך טלוויזיה ועד מערכת סטריאופונית ומיקרוגל, כך אנחנו משועבדים אליהם יותר. קשה להחליט מה ספחת יותר גדולה: הטלפון האלחוטי התקוע לנו באוזן בכל מקום בו אנחנו נמצאים, או השלט הטלפתי של המזגן שמנחש את הטמפרטורה הרצויה לנו. נדמה לי שמאיר אריאל כתב את זה, הדלתות מנחשות אותי, אבל היום הכל מנחשים אותנו. כל טמבל נועל את המכונית שלו מצידו השני של הרחוב בצווחה יפנית מעצבנת עם אורות מהבהבים, עד שהמכונית נרגעת ונכנסת למצב דגירה. מרוב איתוריות, רוב הזמן אנחנו ממתינים שהמרכזנית של הביפר תתפנה ותרשום את ההודעה הדחופה שלנו לרופא המשפחה. גם אז, לרוב היא עונה לנו שד"ר לקט מקבל הודעות רק אחרי השעה עשר בלילה. הרי זה מה שהיה לנו לפני עידן האיתוריות, גם אז השגנו אותו רק אחרי עשר. קול מעצבן של ילדה בת עשר, המגיע לאוזנינו אחרי כעשר נקישות בפלאפון, שבעליו נטש אותו במכונית ללא השגחה, מודיע לנו ש"מנוי הטלפון אליו חייגת אינו זמין כעת, נא נסה במועד מאוחר יותר". פעם היית צועק לאשתך: שלמה לא בבית! היום – מנוי הטלפון אינו זמין. אני לא מספר, אני אדם, טען פטריק מקגוהן ב"האסיר" המיתולוגי.

אני מנחש שמילת המפתח הרלוונטית היום בחיינו היא אכן "זמין". אנחנו זמינים בכל עת. את הטלפון האלחוטי אפשר לקחת לשירותים ולאמבטיה. גם כשאתה חופף ומכוסה קצף, אתה יכול ללחוץ על הרמקול החיצוני ולענות לצלצול הדחוף. זה התחיל מהצורך המגונה שלנו להיות בהישג יד של שוחרי טובתנו בכל עת. לא להחמיץ שום קריאה לדגל. שלום, זה רון? אנחנו יושבים כאן בכנסת ומחפשים נשיא, ושכח רוצה לשאול אם אתה מוכן לשאת בתפקיד. הרי הכמיהה שלנו לא להפסיד אף שיחה נכנסת ואף שיחה שאנחנו מנחשים שמישהו עומד לקיים איתנו, היא שעומדת מאחורי מערך התקשורת האלקטרוני הסמיך שלנו. בפלאפון יש לנו שירות "עקוב אחרי", בו אנחנו מתכנתים, בעזרת כוכבית 71, את מספר הטלפון לידו נהיה בשעה הקרובה. כמות השיחות העוקבות אחרינו שואפת לאפס. אבל תמיד, ללא יוצא מהכלל, אנחנו שוכחים לבטל את ההפניה וגורמים לקרוב משפחה חולה, אותו ביקרנו ביקור חולים קצר, להתעורר שבע פעמים בכל לילה ולשמוע צעקות נוסח "שמאלן דפוק? אנחנו עוד נשיג אותך!"

אולי אני אולד־פאשן, אבל כאחד ממנויי הפלאפון הראשונים בארץ, התרגלתי לעובדה שפלאפון נמצא במכונית. נורא משעשע אותי לשבת באיזו מסעדה נחשבת, בה אוכלים מיטב המצותתים ארוחת צהריים כוחנית, וכולם מפשפשים בתוך הז'קט כאשר עולה ממישהו הטרטור החרישי של הפלאפון הקטנצ'יק. אין כאן עלבון אישי מכוון, אבל מספר האנשים שאני מכיר אישית שעיסוקם או סגנון חייהם מצדיק פלאפון נייד כזה, קטן ביותר. רוב הזמן מזכירים להם מהבית לא לשכוח טיטולים. ההיגיון היחיד של מחובר בכל עת, הוא ברמה של המשפחה המצומצמת. אני אוהב להיות בהישג יד של ילדי והאחראים להם במערכת החינוך. כאשר אלה מחפשים אותי דחוף, זה אף פעם לא כדי להודיע לי שבני זכה בתואר תורן משמרות הבטיחות המצטיין. לרוב כרוכים בכך עניינים רפואיים, מעט דם ושניים־שלושה תפרים בסנטר. אבל לפי אותו היגיון, מי שבאמת זקוקים לפלאפון צמוד הם הילדים עצמם. גם על זה אני חושב ברצינות לאחרונה. כדי להתקשר אלינו מהגן של הבן ולהודיע לנו שהוא שפוך ואפאתי, צריכה הגננת לפרוץ עם גרזן מיוחד את תא הזכוכית בו נתון טלפון החירום המיוחד של המועצה. טלפון נורמלי טרם אישרו להם. כלומר, אל תתקשרו אלינו, אנחנו נתקשר אליכם.

פרשת הציתותים היתה כה צפויה, שזה ממש ילדותי. קודם כל, למה לקרוא לזה ציתות, עם כל הגנאי שיש במילה. מאז ראיתי את סרט הקולנוע הפרנואידי הראשון, אני משוכנע שמצותתים לי. הרי כל מערכת התקשורת הסבוכה הזאת נועדה לאפשר מעקב צמוד אחרי מטרות נקודה. רוב הזמן אני קולט בפלאפון שיחות די מרתקות בין מנויים שכלל אינני מכיר. את השיחות האלה אי אפשר לנתק או להפסיק, ומי שנמצא בענייני בילוש וריגול תעשייתי יכול לשמוע לא מעט אינפורמציה מרתקת, חלקה בטחונית, מבלי לעבור על החוק. מספרים לי שלפעמים אפשר לקלוט שיחות של פלאפונים גם בטוסטרים ובמכשירי חשמל ביתיים אחרים. שיחות סדירות, לעומת זאת, כאלה שאני מקיים עם חברים, לעולם אינן מגיעות לגמר מוצלח. אינני זוכר מתי בשנה האחרונה לא דיברתי אל קו מת חמש דקות לפני שהבנתי שהשיחה נותקה. או מתחילה מסכת מייגעת של חיוגים הדדיים, של ניתוקים ושל מחאה שקטה נגד המונופול המסתיים של מוטורולה. שיחה אחת, קצרה יחסית, ארוכה, כולל הפסקות, כל משך הנסיעה מבאר שבע לתל אביב.

בעור הפלאפון הוא סוג של סממן מעמדי בעל עלות נכבדה המצריך שיקול דעת כלכלי של המנוי, המהומה התקשורתית שמפילה עלינו בזק נראית בעיני כהתנכלות מסודרת ומכוונת לאורחות חיים סדירים. השיחה הנכנסת הממתינה נדמתה בעיני עד לאחרונה כאחת ההמצאות הנתעבות ביותר. זה היה לפני כוכבית 41 וכוכבית 42, וכל הכוכבים המיותרים האלה המסגירים צורך נואש בחברה, חום אנושי ואינפורמציה. לא רק שאנחנו מבלים יותר מדי זמן בשיחות טלפון, המשמשות תחליף נחות ליחסי חברות ממשיים, אלא שאנחנו מעליבים אחד את השני. רק רגע, יש לי שיחה נכנסת, אומר לי ידידי הקרוב, אל תנתק. במקום לנתק ולשמור על עצמאותי ועל כבודי העצמי, אני ממתין. אחרי עשרים נקישות הוא חוזר אלי: יש לי שיחה חשובה, אני אחזור אליך. ומה אני? כבד קצוץ? מעולם לא לקחתי שיחה נכנסת; אני לא יודע כיצד עושים את זה ואני לא ממש סקרן לדעת את זוהר חוכמתו של מי אני מחמיץ. מי שממש רוצה אותי, יתקשר שוב. כמו שהיה בימים בהם היה נשמע צליל תפוס אחיד במקום הקרקור המקוטע הזה המסגיר את השירות המיותר. כעת אנחנו יכולים להשתמש בכל הכוכביות המגונות הללו ולהגיע בערמומיות אלקטרונית למישהו שניסה להשיג אותנו, אבל לא היינו בבית. הידיעה כי מספר הטלפון של המתקשר האחרון צרובה בזיכרון של הטלפון, מוציאה אותי מדעתי. בזק מעניק לטלפון תכונות דמוניות מתוחכמות, כמעט אנושיות, שיביאו בסופו של דבר לשריפה המונית של מכשירים בכיכר העיר. פעם היה הטלפון מכשיר מעט רומנטי, מסגיר חשש ותשרנות. נערות מאוהבות חייגו בפנים סמוקות מספר טלפון של חבר לכיתה וניתקו לפני שהרים. כעת כל אחד יכול לתפוס אותך בחולשה אנושית. טלפון היה מכשיר שנועד למהססים. להתקשר או לא להתקשר? להניח לצלצל או להריס? היום הטלפון כרוך על צווארנו כמו חבל תלייה. הכוכבית הטלפתית הבאה תסגיר כל מי שהתכוון להתקשר אלינו ולא מימש את רצונו.

אף אחד, בדעה צלולה, לא יטען כי הטלפון הוא המצאה מיותרת. הוא חיוני כמעט כמו הפניצילין. אבל על סיפו של העידן הפלאפוני הגדול, עם מזכירה אלקטרונית, עקוב אחרי ושלוש שיחות נכנסות לכל פועל, הולך להיות כאן מאוד לא נעים ומאוד לא אנושי. חברים שפעם ניגבנו איתם חומוס יהפכו לקוד חיוג קצר בחייגן האוטומטי בעל הזיכרון האבסולוטי. ■

אורנה אושרי:

בהתחלה היה "יום גאווה" קטן וצנוע, אחר כך "שבוע גאווה" מתוקשר לרוויה, ועכשיו, טרם התאוששנו מחגיגות השנה שעברה, וכבר מרשרש ובא חודש תמים של עוד גאווה. אחלה.

חודש הוא פרק זמן לא קצר, ומגוון האירועים המובטחים מפתיע ומקורי מתמיד. וכך, אנו מתבשרים במדורי הרכילות, ש"איתמר דוירוב, מבקר המסעדות, הצליח לשכנע חמש מסעדות לייחד מנה מיוחדת לגייז, לכבוד חודש הגאווה של הקהילה, הנפתח בסוף מאי". המנה תיקרא "המנה הוורודה", אלא מה. חוץ מזה, כך נודע, יהיו גם הנחות ומחירי מבצע לגאים ולגאות שבינינו, במהלך החודש (מהרו פן תחמיצו, ואל תשכחו לקחת עמכם את ההערפה המינית המועדפת לאירוע).

אני חושבת, והגיע הזמן לצעוק את זה, שמשהו בתוככי המוח הקודח העומד מאחורי כל האירועים האלה משתבש והולך. שלא לומר, מתהפך לגמרי.

למה, למשל, "המנה הוורודה"? למה לאוהבי בני מינם צריך להיות צבע המייחד אותם, כמו בתקופות רחוקות שטוב שחלפו מן העולם? למה להגביה את חומות הגטו המיותרות בין ההטרו להומו? תאר לעצמך, איתמר רוידוב, שבמסעדה הסמוכה למקום מגוריך ימכרו מנה מיוחדת למסורתיים־חובבי־סקס־אוראלי־בעלי־הורה־אחד, ואילו בקפה ממול ייתנו הנחות משמעותיות להיפוכונדרים־יוצאי־יחידה־קרבית־הסובלים־משפיכה־מוקדמת?

אני חושבת גם שהגיע כבר הזמן למחוק את המילה "גאווה", שמעולם לא היתה שייכת לעניין. איפשהו בדרך היה בלבול: הפסקנו להתבייש, יצאנו מחושך לאור גדול, הסתגוורנו, וקראנו לזה בשם הלא נכון: "גאווה" במקום "לא עוד בושה". וזה לא אותו דבר. אני עוד לא פגשתי הטרוסקסואל גאה, וגם לו יש העדפה מינית משלו.

תפסיקו להקים בתי קפה מגודרים להומואים ולסביות, ותתחילו להבין ששתי נשים שמחזיקות ידיים ומביטות זו בזו בערגה, זה מחזה נעים גם ב"קפה כזה". כשאתם תאמינו בזה, כולם יאמינו.

וחוץ מזה – שישלמו 23 שקל על סלט, כמו גדולות. מה העניין?

דודו בסלון של פאני. היא פורשת את כאבה והוא עם הלחם בפה

רולטת דודו

עד לפני שבועיים הם היו סתם אנשים שמנים, שמשקלם העודף משפיף את קומתם ומכריח אותם לשמוע שוב ושוב בדיחות על כמה היפופוטמים נכנסים לפולקסוואגן. בעזרתו האדיבה של הערוץ השני לקחו שבעה אנשים את גורלם לידיים. כעת יש להם קיים, יש בהם גאווה ויש חיים חדשים

תמר גלבץ

אתם יכולים לבלף אותי עד מחר. אתם יכולים לטעון שאתם לא בעסק, שאתם מעדיפים את רבקה מיכאלי, שבדיוק עליתם על איזה משהו נורא משעשע בכבלים, שהיו לכם אורחים ולא פתחתם טלוויזיה בכלל, אבל אני יודעת שראיתם. הסתכלתם בזה. בהיתם, לא רצרצתם, לא זזתם מהספה, בחנתם טוב טוב, ביום שישי שעבר ווה שלפניו, את קרקס השמנים של דודו טופז.

נכון. זה מגעיל. זה נורא. זה מביך. בלתי אפשרי ממש. אבל ראיתם. כמו בתאונת דרכים. שמתם ידיים על העיניים והצצתם מבין האצבעות. ולא הסרתם עיניכם ולא קמתם להשתין ולא לשתות ולא לצבוט בשאריות העוף של ערב שבת, ולא כלום. ישבתם כמו זומבים, עיניכם דבוקות למסך כדבק מגע ובחנתם בקפידה ובהתמכרות את מירוץ השמנים של דודו טופז אל הסיטרואן Z X.

כן, כן. אתם לא מחמיצים אף "יומן תרבות", אהבתם את "פנינים ואפר" של ואירה ב"הצגה שנייה" (בפרט את סצינת הסרינים הפיוטית בסיום), אתם נבונים ותבוניים ומודעים ואנינים (ולפעמים אתם קופצים לטאקאמורו גם באמצע השבוע), אבל ראיתם גם ראיתם איך די־ג'יי ממלא פיו בסנדוויץ' גבינה מול עיניהם מלאות הכיסופים של פאני ונעים ראחי מראשון לציון, ראיתם והחרשתם. ולכן אתם באים אל כל העניין הזה לא נקיים כלל וכלל. אתם אשמים ומכוערי נפש בדיוק כמו דודו וכמו "קשת" וכמו "ידיעות אחרונות", המנהלים בכוחות משולבים את מבצע סוטרדיאט או סוטר־דודו או דודו־דיאט או סיטרואן־דודו־דיאט, או ווט אבר.

המבצע שמשגע את המדינה. כל פעם יש אחד כזה. אחר מפעים ממשנהו. אבל מבצע "נחש מי השמן שירזה הכי הרבה ותזכה בסיטרואן" מביא את הז'אנר הזה בפרס, ואת עולם הרייטינג והנקודות ותלושי ההגרלה בכלל – לזיקוקו ולמיצויו המושלם והמוחלט. "נחש מי השמן ש..., גלה מי הכולפס ש..., ותזכה". חישבו על הסלוגן הזה ומיד תתחילו להתגרד ולהתעקצץ באי נוחות.

אני, למשל, לא סובלת תחרויות ומשחקים והימורים. אני גם לא במיוחד חושקת בסיטרואן קופה. אבל לנוכח רולטה רוסית מן הסוג הזה גם אני לא מסוגלת להבליג. אני רק בן אדם, ובן אדם די חטטן, ובטח שמעניין אותי מי יגיע לקו הסיום וינופף במכנסי ה"לפני" האימתניות שלו בשידור חי. מעניין אותי רצח מי יאכל הכי פחות ארטיקים וקבב והכי הרבה כרוב וצנון במהלך החודשיים הקרובים.

כך גם אתם. רוצים הוכחה, מתחסדים שכמוכם? צאו ותחשבו כמה פעמים בשבוע אתם סוקרים לרוחב ולעומק את התמונות הללו בעיתונים, של הנשים שמכנסיהן מתפוצצים מצלוליטיס בימין התמונה, וגיזרתן השבריריית חבוקה בג'ינס וחגורה מוזהבת ונעלי עקב וחיוך מנצח וסקסי בשמאל התמונה. כמה חישובי קיצין כבר ערכתם בחייכם מול מודעות המרזי־מורית: "17 קילו בחמישה ימים, לחלק לחמש כפול שבועיים. מה, זה הגיוני? 12 קילו ביום? לא יכול להיות".

עמוס גליה מנחם נירית חיים פאני ונעים (השוקלים ביחד טון) הם אנשים שמנים. שמנים מאוד. לא סתם שמנים מאוד, הם ענקיים. מאה קילו ויותר לאדם. עד לפני שבועיים הם היו סתם אנשים שמנים, שמשקלם העודף משפיף את קומתם ומכריח אותם לשמוע שוב ושוב בדיחות על כמה היפופוטמים נכנסים לפולקסוואגן. בעזרתו האדיבה של הערוץ השני הם לקחו את גורלם לידיים. יש להם קיים ויש בהם גאווה. הם נבחרו מבין מאות מועמדים למבצע "העף קילוגרמים כפי יכולתך". ומאז, חיים חדשים. אנשים במכולת עושים להם כבוד, ברמזורים נותנים להם זכות קדימה ומצ'פחים אותם בתנועות סחתיין מעבר לשמשות המכונית. כך לפחות סיפרו לדודו בשבוע שעבר שניים מן המתמודדים.

הדיל הוא כזה: הם אוכלים רק מים וקישואים ופטרוזיליה, ודודו סובב בין בתיהם ברוטינה. הוא חוזר אל הסלון עם צוות הטלוויזיה שלו, והם בתמורה מתבשמים מנוכחותו הקסומה של הסלבריטי, מגוללים בפני הצופים את תלאות הדיאטה ומצחקקים לעומת המצלמה בכרסות ובפימות ובחיוכים קטנים ומבוישים. שמתם לב לעובדה שלאנשים ששוקלים מעל מאה ועשרים קילו יש לעולם חיוכים מבוישים כמו לפילים מ"ספר הג'ונגל"? (הרי לכם דוגמה להתנשאות אופיינית על שמנים).

השבוע הלך דודו, כאמור, אצל נעים ופאני ראחי מראשון לציון. פאני ונעים שוקלים ביחד למעלה ממאתיים קילו. הוא עונד בירקות, היא לא אמרה במה. הם רוצים ילד, אבל זה לא הולך. הרופאים אמרו להם שיש בעיה של שומן. פאני אומרת שהם "מחכים לילד פשוט בנרות". נעים מסכים. ודודו אוכל להם בינתיים, שעה שהם פורשים את כאבם בשידור חי, לחם עם גבינה מול העיניים. זה מין מבחן אומץ קטן כזה, משחק הורדות שהוא מנהל עם כוח הרצון שלהם למען הרייטינג. ויש גם שני סייגים תמורים: במהלך חודשי התחרות אסור למשתתפים, פיליים ככל שיהיו, לבצע לא קיצור קיבה ולא שאיבות שומן. משטרת "רשות הבידור" מבטיחה לבדוק את העניין במלוא כובד הראש.

להיות שמן זה לא קל. זה בדרך כלל גם לא מי יודע מה מצחיק. מי שלא היה ילד שמן, היה מתבגר מחוצ'קן ושמן, ומי שהצליח להעביר את נעוריו בגופיה לבנה ומחוררת, תפח והיה לחייל שמן, ומי שלא היה כל אלה, הוא כעת שמן בגיל העמידה. להיות זוג שמנים שלא מצליח להביא ילדים לעולם זה בטח לא מצחיק. את דודו זה מצחיק. וכאמור, גם אתכם, צופים ומשתפי פעולה יקרים.

מה יהיה? מה יתרחש בתאריך היעד, האחד ביולי? מי יזכה בקופה? מי ירזה? האם יהיה לפאני ולנעים ילד? מי ייכנס לג'ינס הקייץ? אין קץ לסוגיות שעל הפרק, וכאן גם אתם ועיניכם המציצות ברעבתנות נכנסים למלודרמה. ענו בכנות על החידון הבא: מה המרחק בין המתחרים של דודו לבין בגדי הים של גוטקס? מה המרחק ביניכם לבין בגדי הים של גוטקס (ובעיקר, זה השקוף עם הכיסים על הציצים). האם המרחק ביניכם לבין בגדי הים של גוטקס גדול מן המרחק ביניכם לבין נעים ופאני? סביר להניח שאתם קרובים לפאני ונעים משאתם קרובים לדוגמניות של גוטקס. מי בכלל קרוב לדוגמניות של גוטקס? מה כל כך מצחיק? למה זה ממכר? ולמה שדודו לא ייכנס בעצמו למבצע, יש לו איזה צמיג או שניים שהוא יכול בשקט לשמוט, בלי שאף אחד ירגיש. הערב עוד פרק. אני בכלל נוסעת לראות את רוברט ווילסון בפסטיבל ישראל, אבל אתם, סקרנים קטנים, אל תחמיצו. אני, אגב, מהמרת על עמוס. זה עם הזקן על הלחיים, לא זה עם זקן הרפייגינת. הוא ירזה הכי הרבה. ■

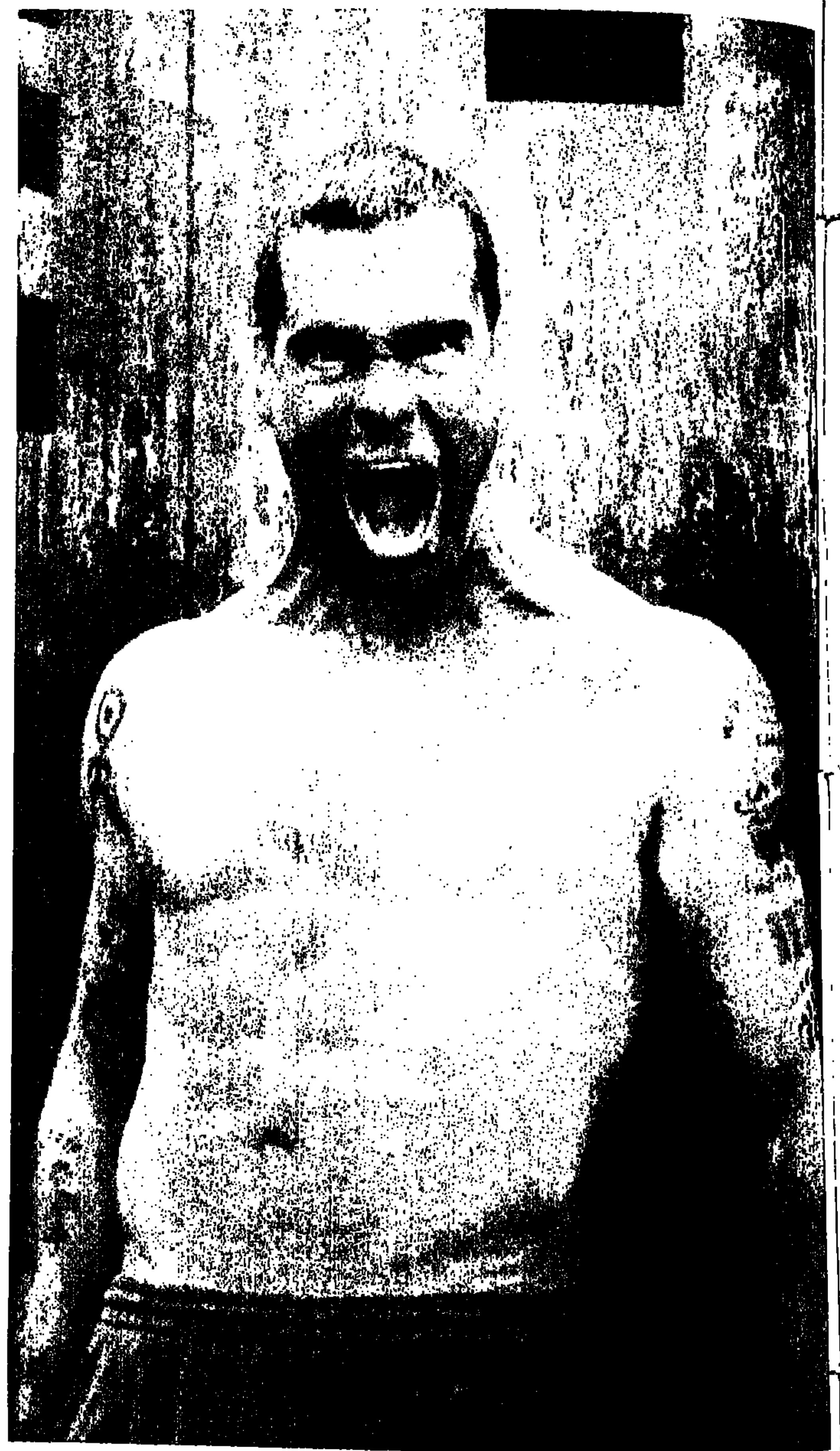
הנרי רולינס. הוא עשיר ומאושר, הוא עולה על שערי העיתונים. הבה נרים עימו כוס לחיי החיים הקשים

מיס תקשורת '94

בזמן האחרון, לאיזה כיוון שאני לא מסתכל, אני רואה את הנרי רולינס, בחולצת גאפ ומכנסי שלושת־רבעי שחורים, נואם על הנרי רולינס. היחיד שעוד לא ראיין אותו השנה הוא דן שילון. הדבר האחרון שאני מעוניין לעשות כאן הוא לבכות על מר גורלו של רולינס, שהפך ל"איש שמן, ממוסד ושבע". השאלה המעניינת היא, כיצד הפך האיש השרירי עם אלף ואחד הקעקועים לבול הפופ המחוזר ביותר של שנות התשעים? מה מוכר הרולינס הזה, שבמקומות אחרים אי אפשר להשיג?

גיא אסיף

לפני זמן מה, באחת מכתבות הפרופיל שליוו את יציאת "משקל", התקליט החדש של הלהקה של הנרי רולינס, נראה רולינס משתכשך בהנאה מופלגת במימי ג'אקוזי עצום־ממדים. "כשהמצאנו את הפאנק רוק", התוודה רולינס, "לא ידענו שזה יהיה עד כדי כך טוב". אז אצלו הכל מצוין. באמת, מ־צ־וי־ן. גדול. הוא אף פעם לא הרגיש טוב יותר. נו, ואיך אצלכם?

בזמן האחרון, לאיזה כיוון שאני לא מסתכל, אני רואה את הנרי רולינס, בחולצת גאפ ומכנסי שלושת־רבעי שחורים, נואם על הנרי רולינס. היחיד שעוד לא ראיין אותו השנה הוא דן שילון. "הלו הנרי, אני מארח השבוע את יעל ארד ואת המכשפות, וחשבתי שיהיה נחמד אם ישתלב בסיפור הזה איזה גבר. בטח, עם יעל תוכל להזיע בק. הקהל ימות על הנאמבר הזה. והנרי, אני רוצה שתשיר עם המכשפות. אתה בטח מכיר את הסולנית שלהם, פרלמוטר. יש לה נזם באף. פנטסטי".

הדבר האחרון שאני מעוניין לעשות כאן הוא לבכות על מר גורלו של רולינס, שהפך מ"לוחם אמיתי, המשמיע את קולם של החריגים החברתיים והמנטליים", ל"איש שמן, ממוסד ושבע, שנותק בידי קולות הדולרים מהחוויות האמיתיות של הרחוב". פטפוטי ביצים. מאז ימיו הראשונים היה הרוק יצור מסחרי, ממש כמו מקרר והמבורגר, והמסחריות רק היטיבה איתו: כרמה המוסיקלית/טקסטואלית היא חייבה את היוצרים להיצמד לעולמם של המאזינים שלהם, להגדיר אותו, לשקף אותו, לפאר אותו, לגעת בו, וכרמה הכלכלית היא הבטיחה הפצה רחבה וסגנון חיים אנטי־מפא"יניקי. אז בואו לא נתחסד, חברים. הנרי עשה את זה, אז עכשיו כולם יכולים ליהנות מהנרי. הנרי עשה את זה, אז עכשיו גם להנרי מותר ליהנות. השתכשכות בג'אקוזי עוד לא הביאה אסון על ראשו של איש.

השאלה המעניינת היא, כיצד הפך האיש השרירי עם אלף ואחד הקעקועים וצוואר ה"בלעתי ארון די גודל" לבול הפופ המחוזר ביותר של שנות התשעים? מה מוכר הרולינס הזה, שבמקומות אחרים אי אפשר להשיג? הומור? חריפות? גבריות? קסם אישי? פופקורן? בטח, לרולינס יש טונות מכל אלה. אבל מהו הסוד הגדול של הנרי?

תעלומת הפיכתו של רולינס למיס תקשורת '94 מסתבכת אם נזכרים לרגע במוסיקה שלו. מישהו מוכן לזמזם עבור הביתה שיר של רולינס? אולי אתה, אודי? רולינס עסוק זה שנים בהגדרת והשחזת ההארד־קור האמריקאי, שהפך עם השנים כמעט סינונימי לשמה: בין '81 ל־'86 הוא עשה זאת במחיצת בלאק פלאג, ומאז התפרקותה הוא מסתייע בלהקה הקרויה על שמו, רולינס בנד.

הלהקות האלה, כך מוסכם כבר על כל מקצועני הפופ, חיוניות להבנת ה"שוליים" המוסיקליים והתפתחותם בארצות הברית, אלא שבתופעה סיבובית משונה רוב רובם של אותם מקצוענים לא מעלים על דעתם להשחית אפילו דקה אחת מזמנם (שלא לדבר על שבעים שקל מכיסם) על היכרות ישירה עם המורשת המוסיקלית אותה הם כל כך אוהבים להעריץ. כולם כבר יודעים להפטיר "בלאק פלאג" כשהדבר מתבקש, ואת מס השפתיים לרולינס ולפועלו המוסיקלי הרי אפשר לשלם בקלות בעזרת מעקב שוטף אחרי הראיונות, המשובצים בהמוניהם בכמעט כל המגזינים הרואים אור כזה או אחר. מה שמחזיר אותנו לשאלת המפתח: במה רוכל רולינס בהצלחה גדולה כל כך?

רולינס מוכר את האמת. את האמת, רק את האמת, ושום דבר מלבד האמת. בספרים, בשירים, בראיונות ואפילו באם.טי.וי – רולינס הוא האיש אשר יגיד לכם את האמת ישר בפרצוף. בלי משחקים, בלי שקרים לבנים, בלי הנחות ובלי התייפיפויות. זה שנים דוהר אביר הכנות של עולם הפופ מראיון לראיון, מספר שירים לספר פרוזה, ומתקליט לתקליט, כדי לספר לכם הכל, גם אם לא תרצו לשמוע: על הילדות הקשה, על המשפחה, על שנאה ועל אהבה, על המוות ועל החיים. והחיים של רולינס, מיינר יו, הם לא משחק ילדים.

החיים של רולינס הם מלחמה אכזרית ובלתי פוסקת. החיים של רולינס הם התאבדויות, התמוטטויות, דכאונות ואכזבות. החיים של רולינס הם זיון באחורי־מכונית, עם אשה ששולפת באיבחה אחת זין וכוס. בואו נרים עם הנרי עוד כוס לחיי החיים הקשים!

הנה, למשל, כותרת משנה אופיינית מתוך כתבה שפרסם שבועון הרוק האנגלי "מלודי מייקר" בינואר של שנה שעברה. כותרת הכתבה, אגב, היא "פסיכופט אמריקאי". "כמי שעבר התעללות אלימה בילדות, כמי שקיבל טיפול תרופתי שגוי שדפק לו את השכל, וכמי שחברו הטוב ביותר נרצח ממש לנגד עיניו, אין פלא שהנרי רולינס מוכר כאיש הרוק המסוכן ביותר באמריקה". עם ביוגרפיה כזו, עם "חיים" שכאלה, נותר רק להתפלא איך זה שאת הופעת הבכורה שלו ב"7 לילות" נתן רולינס רק לפני מספר שבועות. מישהו שבר שמירה?

נסיקתו של רולינס ל"7 לילות" לא יכולה אלא לסמן שינוי: רולינס של לפני "7 לילות" הוא ללא ספק לא רולינס שאחרי "7 לילות". רולינס של אחרי "7 לילות" פשוט חצה את גבול היכולת לומר את האמת: מעכשיו אין הוא יכול אלא לשקר. ורולינס הוא הראשון להכיר במעמדו החדש: לתקליט השדרים הראשון מתוך התקליט החדש קוראים "שקרן".

"שקרן" עוסק ביחסים שלנו עם רולינס. עד לא מזמן היו אלה יחסים הבנויים על אומץ לב וכנות: אנחנו נדרשנו לאומץ כדי להתקרב אליו (והוא הרי לא טיפוס חברותי במיוחד), הוא סיפק את הכנות. ספרו לדוד הטוב הנרי על הצרות שלכם, והכל יבוא על מקומו בשלום. הקשיבו לדוד הנרי מספר על החיים הקשים שלו ותקבלו קצת פרופורציות על החיים שלכם. איזו אינטימיות היתה שם! איזה אמון הדדי!

"שקרן" מפורר את הנרי רולינס הישן, ה"אמיתי", זה ששימש לנו כמעין כותל מערבי מדבר קטן, ובתוך כך קורע את החוזה הבלתי כתוב שלנו איתו. מעכשיו, הוא מצהיר שם, אני נשבע לומר לכם שקרים, רק שקרים, ושום דבר מלבד שקרים. וכדי להדגיש את הפואנטה, מתחפש רולינס, בקליפ המלווה את השיר, לסופר־מן, או נכון יותר לסופר רולינס, ויוצר קריקטורה מצחיקה־עצובה מהדימוי הישן שלו: תראו כמה מגוחך נראה הסופר־מן שלנו כשהוא יוצא לעבודה. מסופר־מן כזה יכולות לצמוח רק קטסטרופות.

"שקרן" הוא לא רק השיר הטוב בתקליט, הוא גם השיר המדויק ביותר ששמעתי על טיבם השקרי של היחסים שמנהלים יוצרי הפופ עם קהל הצרכנים שלהם. האם יוכל מי שכבר נתן את לבו בעבר לאיש פופ, שלא לזהות את עצמו בשורות הבאות?

"אתם חושבים שאתם הולכים לחיות את החיים שלכם לבד, בחושך, בבדידות/ כן, אני יודע, הייתם שם בחוץ וניסיתם להתערבב עם החיות האלה/ וזה רק השאיר אתכם מושפלים ומבולבלים/ או אתם חוזרים בפיק ברכיים הביתה ומחכים לכלום/ אבל הבדידות המעודנת של החדרים שלכם יורקת אתכם חזרה לרחובות/ ועכשיו אתם מיואשים וזקוקים למגע אנושי/ ואז אתם פוגשים אותי וכל העולם שלכם משתנה/ בגלל שכל מה שאני אומר זה כל מה שתמיד רציתם לשמוע/ או אתם שומטים את כל המגננות שלכם ואתם שומטים את כל הפחדים שלכם/ ואתם בוטחים בי ביטחון מלא/ אני מושלם מכל בחינה/ אני גורם לכם להרגיש כל כך חזקים ועוצמתיים בפנים/ אתם מרגישים שיש לכם כל כך הרבה מזל/ אבל האגו שלכם מסתיר את המציאות/ ואתם כל כך עסוקים

רולינס. שקרן וסופר־מן

בלהרגיש טוב/ שאתם לא שואלים את עצמכם למה הדברים כל כך הסתדרו/ אתם רוצים לדעת למה/ כי אני שקרן/ כן, אני שקרן/ ואני אקרע לכם את המוח/ ואני אשרוף לכם את הנשמה/ ואני אהפוך אתכם לעצמי, אני אהפוך אתכם לעצמי/ כי אני שקרן, שקרן, שקרן, שקרן/ אני אתחבא מאחורי חיוך ועיניים מבינות/ ואני אגיד לכם דברים שאתם כבר יודעים/ כדי שתוכלו להגיד אנחנו באמת מזדהים איתך כל כך/ וכל הזמן, כשאתם צריכים אותי/ הוא בדיוק הזמן שאני מקיז את הדם שלכם/ עוד לא הבנתם את זה/ אני אבוא אליכם כמו אסון/ ואעזוב אתכם מכורים/ אתם אף פעם לא תשכחו אותי/ אתם רוצים לדעת למה/ כי אני שקרן/ כן, אני שקרן/ ואני אקרע לכם את המוח/ ואני אשרוף לכם את הנשמה/ ואני אהפוך אתכם לעצמי, אני אהפוך אתכם לעצמי/ כי אני שקרן, שקרן/ שקרן, שקרן, שקרן/ אני לא יודע למה אני מרגיש צורך לשקר/ וגורם לכם כל כך הרבה כאב/ אולי זה משהו עמוק בפנים/ אולי זה משהו שאני לא יכול להסביר/ כי כל מה שאני עושה זה להרוס לכם את החיים ולשקר לכם/ אני שקרן, הו אני שקרן/ אם תיתנו לי עוד הזדמנות אחת אני נשבע/ אני לא אשקר לכם עוד לעולם/ כי עכשיו אני רואה את כוחו ההרסני של השקר/ הוא חזק יותר מהאמת/ אני מצטער, אני לא מאמין שפגעתי בכם/ אני נשבע, אני לא אשקר לכם עוד לעולם/ בבקשה, רק תנו לי עוד הזדמנות אחת/ אני לא אשקר לכם לעולם/ אני נשבע, אני לא אשקר לעולם/ אני לא אשקר לעולם/ לא, לא/ חה, חה, חה, חה, חה/ הו, הו, הו, הו/ סאקר! סאקר/ הו, סאקר!/ אני שקרן, כן, אני שקרן, כן/ אני אוהב את זה/ אני מרגיש טוב/ אני שקרן!/ כן!/ אני משקר אני משקר אני משקר/ אני אוהב את זה/ אני מרגיש טוב/ אני אשקר שוב ושוב/ אני אשקר שוב ושוב/ ואני אמשיך לשקר/ אני מבטיח".

במישור המוסיקלי, אגב, הכל רגיל: בוטה, בוטה, תותחי – "משקל" לא גורע אפילו קילוגרם אחד מטונות החומר שמעיף כל תקליט של רולינס ישר־על־הפנים. בשנים האחרונות יותר ויותר להקות מנסות לנגן כבר כמו הלהקה של רולינס. יש להן את אוסף התקליטים הנכון, הן ראו את הדבר האמיתי בפעולה, ועכשיו הן מציגות את החיקוי העלוב שלהן. הן יכולות להגדיל את נפח הגיטרות, הן יכולות לצבור עוד משקל בבס ובתופים, אבל לנגן רועש ותוקפני כמו הלהקה של רולינס הן אף פעם לא יצליחו. עניין של מבנה אישיות. ■

שינדלה

מאת: אמנון לוי-רמי דנון
בימוי: רמי דנון
תפאורה: איתן לוי
תלבושות: רקפת לוי
מוסיקה: עודד זהבי
תאורה: ניב שדה

משתתפים:
אורנה פורת
עודד תאומי
נעמה שפירא / מירב גרובר
אסתר גרינברג-שבק
יוסי קאנץ
גלית ברמן
עפרון אטקין
אלי מגולאנו

תאריכי הצגות:
יום ה' 19/5 20:30
מוצ"ש 21/5 21:00
יום א' 22/5 20:30
יום ב' 23/5 20:30
יום ג' 24/5 20:30

קופת הקאמרי:
טל. 03-5233335
למנויים: טל. 03-5245211

ביצוע קולי מוקלט. המקהלה הקאמרית של תל-אביב בניצוחו של מיכאל שני

מאה רבנים נגד אשה

הקאמרי של תל-אביב

10% הנחה במתנה מ"ויזה" VISA כאל VISA ה"ויזה" שלך לקאמרי

המלך ליר

על־פי ויליאם שקספיר

תרגום עיבוד ובימוי: יגאל עזרתי וגבי אלדור
עיצוב תנועה: אמיר אור, יהונדב פרלמן ● תלבושות: עתליה בן־מנחם
תאורה: שי יהודאי ● מוסיקה: רפי תורן, רחל יצקן ● קרבות במה: לילי כהן
משתתפים: המלך ליר - יובל זמיר, רונית אלקבץ, נגה פרת, שירלי מילוא, אלנה פלסנר, אשר רותם, דורון גולן, אלחי לויט, אלון אבוטבול, קלוד אגמים, אסנת יקותיאלי ● נגנים: רפי תורן, רחל יצקן, עמיר ביבי, אלדד ירון

תיאטרון רמת־גן החדש

רח' חיבת ציון 16 רמת־גן

20% הנחה לכרטיס - בלעדי לקוראי מעריב

לכל המציג מודעה זו בקופת התיאטרון לחצגות הבאות
(עד גמר הכרטיסים)

■ מוצא"ש 21.5.94 שעה 20.30 ■ יום ו' 10.6.94 שעה 14.30

כרטיסים ליחידים - בקופת תיאטרון רמת־גן טל. 5781788, 03-5781688
לקבוצות ומוסדות - "נאמן הפקות" טל. 5271728, 03-5230556
בשיתוף תיאטרון רמת־גן, בסיוע המועצה לתרבות ולאמנות ובאדיבות מעריב

אלוויס קוסטלו

באלבום חדש
BRUTAL YOUTH
כולל הלהיט
13 Steps Lead Down
עם להקתו הוותיקה
"האטרקשנז"

לאריק ואילוה עשת
ולכל משפחת הפילים
עטורי הפרסים
עם צאת ההצגה
"אלת ולואי"
לדרך
ברכות
ממשפחת זילברשטיין

בהופעה! פסטיבל הבלוז חיפה 28/6-30/6

"כשנותנים לזה צ'אנס מגלים שמרלה גלן היא באמת משהו מיוחד" (יואב קוטנר, ידיעות אחרונות)
"קול מהמם... מפגינה כוח, עוצמה ובשלות... סביר שנשמע עוד הרבה עליה..." (יוסי מר-חיים, העיר)
"השם הלוהט של תעשיית התקליטים" (מעריב)
"השירים שלה... מהסוג שרק זמרות שחורות אמיתיות יודעות להביא" (גל אוחובסקי, מעריב)

זוהי מרלה גלן
אלבום חדש!
הד ארצי
על-גבי תק"ים וקלטות

סיפורה של מצדה

תגליות חדשות

מה בדיוק היה שם?

30.7.94-10.5.94

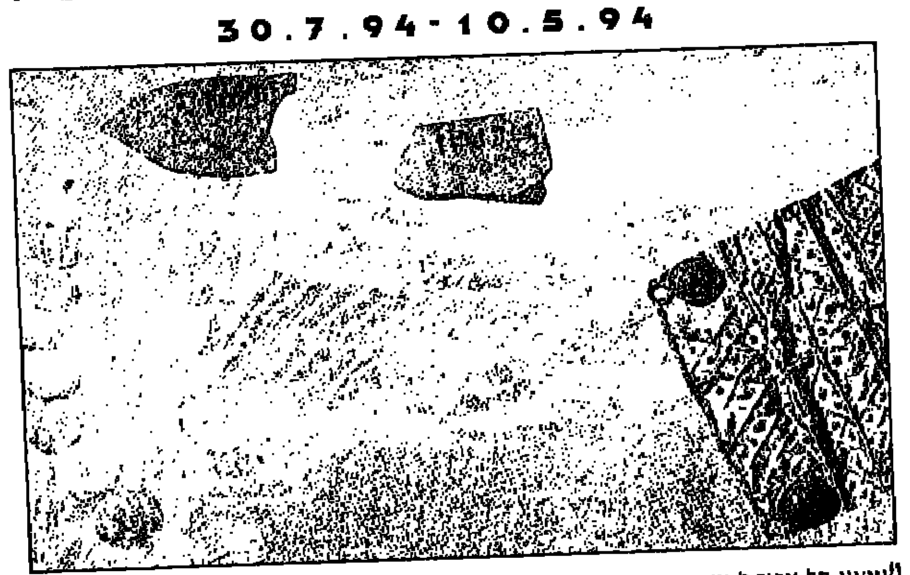

מוזיאון תל אביב לאמנות מציג אוסף ייחודי של ממצאים ארכיאולוגיים שהתגלו במצדה. התערוכה "סיפורה של מצדה" חושפת לראשונה היבטים חדשים, פרי מחקר של השנים האחרונות, המתרכזים סביב שלושה מוקדים: הורדוס, הסיקאריים והצבא הרומי. מצדה, אחד המקומות הנדירים בעולם שנמצאו בו פריטים בני 2000 שנה שמקורם חומר אורגני: פפירוסים, אריגים, צמה קלועה, נעל ילד, סנדל אשה ומצרכי מזון-קליפות רימונים, גלעיני זיתים, חיטה. בין הממצאים קטעי מגילות מספרי תהילים ובן סירא. תגליות חדשות על חיי היומיום של הסיקאריים. הרגעים האחרונים לפני הסוף-מה בדיוק קרה שם?

התערוכה בשיתוף עם: האוניברסיטה העברית בירושלים, רשות העתיקות, החברה לחקירת ארץ ישראל ועתיקותיה.
הנחה מיוחדת לקוראי מעריב-2 כרטיסים במחיר של 1 עם הצגת מודעה זו בקופת המוזיאון. [למעט שבתות]
סיורים מודרכים לקבוצות, טל. 03-6957361, שלוחה 271.

התערוכה באדיבות מעריב

סדרת הרצאות

28.6.94	13.6.94	1.6.94
מצדה - פנינת מפעלי הבנייה של הורדוס פרופ' אהוד נצר	המטבעות במצדה פרופ' יעקב משורר	אמנות וארכיטקטורה במצדה בימי הורדוס פרופ' גדעון פרסטר

ההרצאות בשעה 20:30
מחיר הסדרה - 100 ש"ח, לחברי המוזיאון ולקוראי מעריב - 80 ש"ח
מחיר הרצאה - 25 ש"ח, לחברי המוזיאון ולקוראי מעריב - 20 ש"ח

מוזיאון תל אביב לאמנות
TEL AVIV MUSEUM OF ART
שד' שאול המלך 27, תל אביב, קופה טל. 03-6961297

לאוהבי מוסיקת "בלוז" רוני פיטרסון ולהקתו

RONNIE PETERSON - BAND "MIND OVER MATTER"
בהופעה "בבית האדום" במוצא ירושלים במסגרת פסטיבל ישראל
מוצ"ש 21.5 בשעה 23.00

פתיחת הפסטיבל
ריי צ'רלס
בליווי תזמורת בת 45 נגנים
יום שני 28.6.94 בשעה 20:00

מופע פתיחה
THE DIRTY DOZEN BRASS BAND
הופעה יחידה בישראל

החלה מכירת הכרטיסים
הכניסה לאתר הרציף - 10 ש"ח
הישיבה באמפי במקומות מסומנים בלבד
המופע יחל בדיוק בזמן

יותר מעניין לקרוא מעריב
מיוחד לקוראי מעריב - 10 ש"ח הנחה למציגי מודעה זו בטסודרי הכרטיסים המורשים עד גמר המלאי

שוקי וייס ● פורום ב"ש גאים להציג

גולדסטאר בלוז
רבשמדה
בנמל חיפה
28-30.6.94

עיריית חיפה
רשות הנמלים והרכבות | שגרירות ארה"ב | צים ZIM | אלפא | הכי טוב ישראכרט

כרטיסים - מרכז מידע ומכירות ארצי באמצעות כרטיסי אשראי והנחות לקבוצות: גרבר 04-377777 (רב קווי) הפצה ראשית בצפון: גרבר, מרכז הכרמל חיפה 04-384777, מרכז חורב 04-247606. נוש דן: מרכז מכירות "הדרן השרון" 03-5279955, מכירת כרטיסים באמצעות כרטיסי אשראי 03-5279544, 03-5279449 עד 10:00 בלילה. ת"א-"הדרן" 03-5279797, "רוקוקו" 03-5223663, ראשל"צ-קניון הזהב 03-9617015 רמת השרון-"השרון" 03-5400551-2, ירושלים: קלעים 02-256869 (רב קווי). דרום: פורום ב"ש 07-278222 מטרדי ההפקה: שוקי וייס הפקות 03-5280505, פורום ב"ש 07-277580

אלבום חדש - שדים
בחנויות התקליטים ב-29 למאי
מ"הד ארצי"

איפה הילד?

הנהג
עשה לך מנהג קבוע —
קח עמך חייל לדרך

מיכל סנונית
איש על הגג

סיפור של איש קטן החי הרחק בקצה העולם ולו אוסף פנינים נדיר ביופיו ומיוחד במינו.

ספרים טובים מבית טוב-ספרית מעריב

להאשונה בפילהרמונית

התזמורת הפילהרמונית הישראלית

קונצרט מיוחד
"אנדרו לויד ובר - הלהיטים הגדולים"
אנטוני אינגליס, מנצח
פיונה א'ונל, סופרן.
יום ד', 25 במאי 1994, בשעה 20:30
היכל התרבות, תל־אביב
בתוכנית:
ד"ר לויד ויליאם ובר: "אורורה"
מיצירות אנדרו לויד ובר:
"זכרון" מתוך "קאטס" (Cats)
"במבט אחד" מתוך "שדרות סנסט"
"לראות ולהאמין" מתוך "אספקטים של אהבה"
אינטרלוד מתוך "אוויטה"
פנטסיה מתוך "פנטום האופרה"
סואיטה סימפונית מתוך "ישו כוכב עליון"

באדיבות מעריב

כרטיסים במחיר: 50 עד 120 ש"ח, להשיג בקופת התזמורת, היכל התרבות, תל־אביב.
מכירה טלפונית בכרטיסי אשראי, בטל' 03-5251502
20% הנחה למנויי הפילהרמונית, עם הצגת תלוש 112.
מבצע לקוראי מעריב: 20% הנחה, עם הצגת מודעה זו.